

DANONE
ONE PLANET. ONE HEALTH

Nieść zdrowie poprzez żywność

Wkład grupy spółek DANONE w rozwój polskiej gospodarki,
społeczeństwa i zdrowia

SPIS TREŚCI

CO NAS ŁĄCZY	4
NASZ WKŁAD W ROZWÓJ KRAJU	18
WSZYSTKO CO ROBIMY, ROBIMY DLA ZDROWIA	44
O RAPORCIE	84
PRZYPISY	86

1.

Co nas łączy

Grupę spółek DANONE w Polsce tworzą liderzy w swoich kategoriach: Danone (świeże produkty mleczne), NUTRICIA (żywność dla niemowląt i małych dzieci), Nutricia Medyczna (żywienie medyczne) oraz Żywiec Zdrój (woda i napoje).

Wszystkie spółki łączy **podwójne zobowiązanie** na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz realizowana misja DANONE, zgodnie z którą poprzez żywność niesiemy zdrowie tak wielu ludziom, jak to możliwe.

W ciągu 15 lat przeznaczaliśmy na realizację programów społecznych

60 mln zł

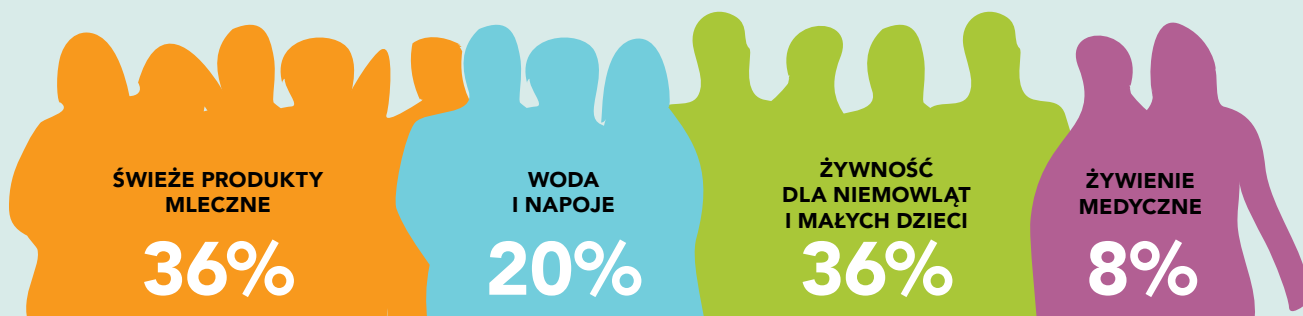
– to połowa środków, które Komisja Europejska przeznaczyła na realizację unijnego programu propagowania właściwych nawyków żywieniowych wśród dzieci w Polsce w roku szkolnym 2017/2018.

„Społeczna odpowiedzialność biznesu nie kończy się na bramie fabryki lub drzwiach biura. Miejsca pracy, które tworzy firma są centrum życia pracowników. Energia i surowce, które zużywamy zmieniają kształt naszej planety. Oczywiście jest, że wzrost gospodarczy nie powinien być celem samym w sobie, ale raczej narzędziem służącym jakości życia, nigdy nie będąc dla niego szkodliwym.”

To fragment przemówienia dyrektora generalnego DANONE Antoina Riboud z 1972 roku

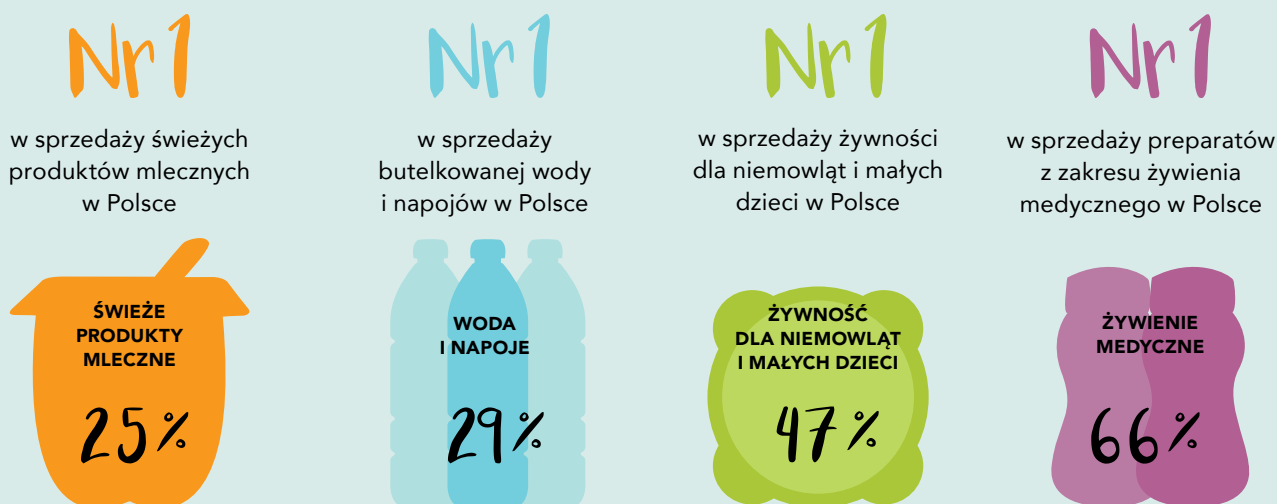
Grupa spółek DANONE w Polsce

ZATRUDNIENIE W PODZIALE NA LINIE BIZNESOWE

Zatrudniamy ponad **3 tys.** pracowników w całej Polsce*

SPRZEDAŻ WEDŁUG LINII BIZNESOWYCH**

ŁĄCZNE PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY, W TYM EKSPORTOWEJ

ŚWIEŻE PRODUKTY MLECZNE

1 232 mln zł

WODA I NAPOJE

817 mln zł

ŻYWNOŚĆ DLA NIEMOWLĄT I MAŁYCH DZIECI

2 157 mln zł

ŻYWIENIE MEDYCZNE

169 mln zł

* Przeciętna liczba zatrudnionych w spółkach w 2016 roku.

** Wartości procentowe oznaczają udział w rynku danej linii biznesowej.

Grupa spółek DANONE w Polsce

Wszystkie spółki DANONE znalazły się wśród 25 firm o najwyższym Indeksie Efektywnej Reputacji¹

Danone jest jedyną firmą z kategorii FMCG – żywność, której Indeks Efektywnej Reputacji wzrósł w porównaniu z 2015 rokiem

W 2017 roku Żywiec Zdrój po raz drugi został uznany przez konsumentów za najbardziej odpowiedzialną społecznie firmę wśród producentów w Polsce²

W ciągu ostatnich 5 lat wprowadzaliśmy średnio 5 nowych wariantów wody i napojów rocznie

W ciągu ostatnich 10 lat wprowadzaliśmy 10 nowych produktów w kategorii żywienia medycznego

W ciągu ostatnich 10 lat zwiększaliśmy zatrudnienie w spółkach zajmujących się produkcją oraz sprzedażą artykułów spożywczych dla niemowląt i małych dzieci średnio o 20 osób rocznie

Ten produkt jest przeznaczony do uzupełniania diety, której podstawą jest mleko kobiece lub modyfikowane. Karmienie piersią jest najlepsze dla dziecka.

SPÓŁKI I MARKI PRODUKTÓW

ŚWIEŻE PRODUKTY MLECZNE

Danone

- Jogurt Danone
- Activia
- Danio
- Danonki
- Actimel
- Fantasia

ŻYWIENIE MEDYCZNE

Nutrimed

Nutricia Medyczna

- Nutridrink Protein
- NutriKid Multi Fibre
- Nutilis Clear
- Cubitan
- Souvenaid

ŻYWNOŚĆ DLA NIEMOWLĄT I MAŁYCH DZIECI

NUTRICIA Polska

NUTRICIA Zakłady Produkcyjne

- Bebiko
- Bebilon
- BoboVita

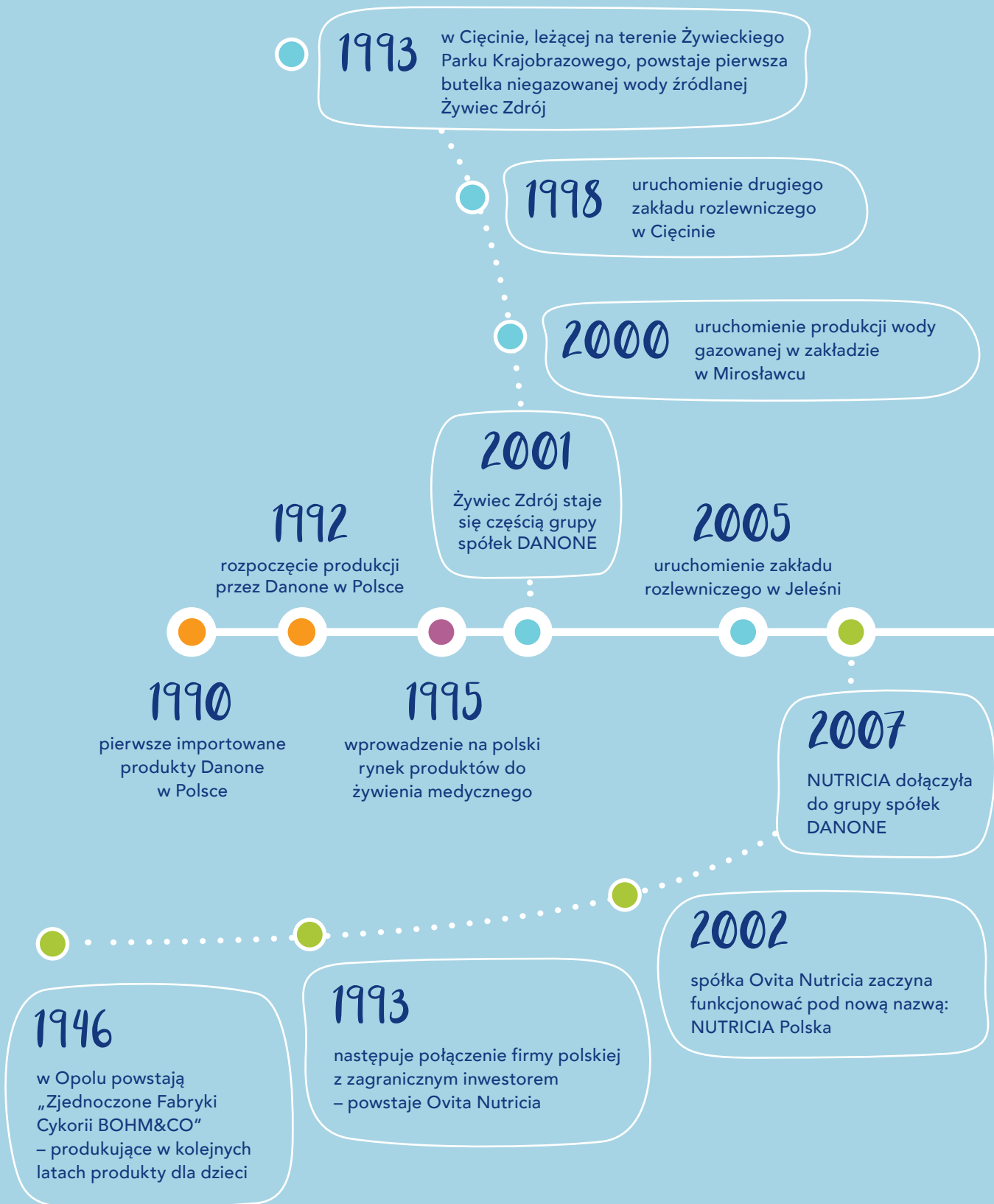
WODA I NAPOJE

Żywiec Zdrój

Womir-Spa

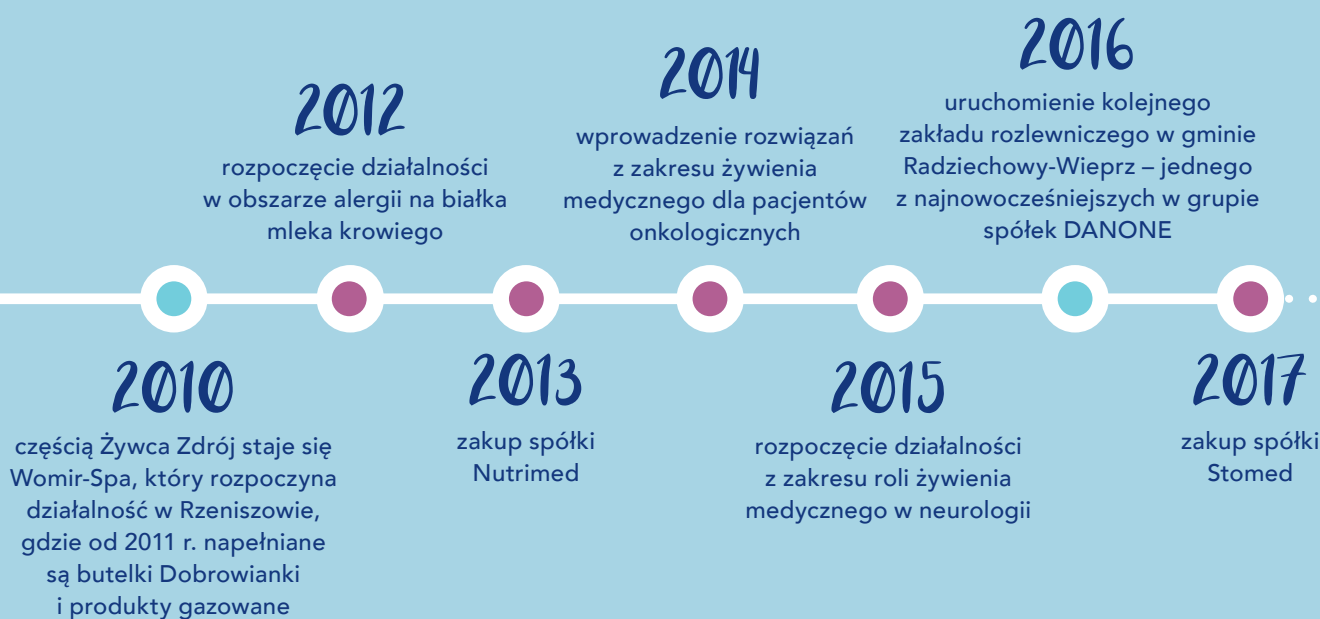
- Żywiec Zdrój niegazowany
- Żywioł lekki gaz
- Żywioł mocny gaz
- Żywiec Zdrój ze smakiem
- Żywiec Zdrój gaz z sokiem
- Żywiec Zdrój Soczysty
- Żywiec Zdrój Green Tea
- Dobrowianka niegazowana
- Dobrowianka lekko gazowana

JAK POWSTAŁA GRUPA SPÓŁEK DANONE W POLSCE?

Historia grupy spółek DANONE w Polsce

HISTORIA GRUPY SPÓŁEK

Danone

ŚWIEŻE PRODUKTY MLECZNE

Nutricia Medyczna

ŻYWIENIE MEDYCZNE

NUTRICIA

ŻYWNOSĆ DLA NIEMOWLĄT I MAŁYCH DZIECI

Żywiec Zdrój

WODA I NAPOJE

Nasza misja

DANONE stara się odpowiadać na aktualne potrzeby społeczne, pozytywnie wpływając na ludzi i środowisko.

Misją DANONE jest: „**Nieść zdrowie, poprzez żywność tak wielu ludziom, jak to możliwe**”. Dlatego włączamy się w działania, których celem jest dbałość o zdrowie ludzi i planety.

W ten sposób wspieramy także realizację globalnych celów wyznaczonych przez ONZ – **Celów Zrównoważonego Rozwoju** (ang. Sustainable Development Goals - SDGs)*

PODSTAWOWE ZASADY DANONE

LOKALNE POTRZEBY SĄ W CENTRUM NASZEJ UWAGI

Wiemy, że nawyki żywieniowe wynikają z przyzwyczajeń i uwarunkowań społecznych. Dlatego w naszym modelu żywienia uwzględniamy wiedzę o lokalnych zwyczajach oraz charakterystyczne dla danej społeczności wyzwania w obszarze zdrowia i żywienia. Na tej bazie, we współpracy z lokalnymi partnerami, opracowujemy rozwiązania dostosowane do potrzeb danej społeczności. Dzięki temu podejściu nasze produkty są:

- zgodne z lokalnymi preferencjami,
- prawidłowo zbilansowane,
- chętnie wybierane.

PRAWIDŁOWE ŻYWIENIE ZACZYNA SIĘ OD ODPOWIEDNIH PRODUKTÓW

Zbilansowana dieta to dieta odpowiednio skomponowana. Pokarmy i napoje, które spożywamy każdego dnia powinny być **różnorodne, prawidłowo zbilansowane, bogate w składniki odżywcze, a ich ilości powinny zaspokajać nasze indywidualne zapotrzebowanie**. DANONE proponuje konsumentom takie produkty – **produkty wartościowe**. Woda, żywność dla niemowląt i małych dzieci, czy nasze świeże produkty mleczne odpowiadają zaleceniom instytucji zdrowia publicznego i dietetyków. **Dbamy o to, aby zawierały potrzebne składniki odżywcze wysokiej jakości.**

* Przy naszych programach umieściliśmy oznaczenia graficzne wskazujące, które z tych celów realizujemy poprzez dany program.

PRZYJEMNOŚĆ JEDZENIA JEST JEDNYM Z NAJWAŻNIEJSZYCH ELEMENTÓW, KTÓRE DECYDUJĄ O PRAWIDŁOWEJ DIECIE

Dbamy o to, by spożywanie naszych produktów było **przyjemnością**. Uważamy, że jest to klucz do kształtowania prawidłowych zwyczajów żywieniowych. O przyjemności jedzenia decyduje jego różnorodność, ilość przyjmowanych posiłków, ich kaloryczność i wartość odżywcza, ale też **smak i konsystencja pokarmów**. Produkty z oferty DANONE są wybierane przez konsumentów, którzy dbają o prawidłową dietę i jednocześnie mają zróżnicowane preferencje smakowe.

TO CO NAJLEPSZE, ZAWSZE

Zobowiązujemy się opracowywać, wytwarzać i dostarczać konsumentom bezpieczne i prawidłowo zbilansowane produkty. W ten sposób dbamy o to, by działania DANONE były zrównoważone i odpowiedzialne społecznie. Aby wywierać pozytywny wpływ na środowisko, przestrzegamy najwyższych norm jakościowych. **Dajemy pełną gwarancję jakości naszych produktów – zawsze i wszędzie.**

Uważamy, że żywienie nie ogranicza się wyłącznie do spożywanych przez nas pokarmów i napojów, lecz jest też:

- zapewnianiem organizmowi substancji odżywczych,
- dbaniem o dobry smak,
- uwzględnieniem aspektów społecznych i kulturowych.

To właśnie mamy na myśli, gdy mówimy o odżywianiu. Chcemy pomagać w kształtowaniu odpowiednich nawyków żywieniowych, które poprawią jakość życia nas wszystkich.

NAUKA – NASZ NAJWIĘKSZY SOJUSZNIK

Aby realizować **wizję żywienia DANONE** inwestujemy w badania. Analizujemy dane naukowe i społeczne, a jednocześnie, w oparciu o nie, stale udoskonalamy nasze produkty. Prowadzimy **programy badawcze**, które pozwalają nam podnosić wartość odżywczą produktów i zachęcać konsumentów do zdrowego stylu życia i zbilansowanej diety. Ponadto mierzymy wpływ naszych inicjatyw na edukację żywieniową konsumentów.

NIE SAMODZIELNIE, LECZ WE WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI I INTERESARIUSZAMI

Wyzwania w obszarze zdrowia publicznego wymagają zaangażowania wielu stron – **samorządów lokalnych, branży spożywczej, środowiska medycznego oraz instytucji i organizacji społecznych**. Współpraca tych podmiotów pomaga znaleźć rozwiązania wpływające na poprawę zdrowia. Jesteśmy przekonani, że w tym celu lepiej jest współpracować niż działać samodzielnie. **Razem jesteśmy w stanie skuteczniej rozwiązywać problemy zdrowotne, z którymi mierzy się dzisiaj świat.**

ŻYWIENIE
zobowiązania
DANONE
do 2020 r.

Na bieżąco udoskonalamy nasze produkty poprzez podnoszenie ich jakości żywieniowej. Dbamy również o to, by nasze cele odpowiadały na aktualne potrzeby konsumentów. Obecnie realizujemy nowe cele, które wyznaczyliśmy.

Nasze cele do 2020 r. są ściśle związane z wytycznymi renomowanych instytucji takich jak Światowa Organizacja Zdrowia i Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności, oraz opierają się na wnioskach z badań prowadzonych przez DANONE.

Do 2020 r. profile odżywcze 100% naszych produktów odpowiadać będą celom, które sobie postawiliśmy.

ZOBOWIĄZUJEMY SIĘ DO:

1. CIĄGŁEGO DOSKONALENIA WARTOŚCI ŻYWIENIOWEJ. UDOSKONALIMY PRODUKTY, UWZGLĘDNIĄC POTRZEBY KONSUMENTÓW ORAZ UWARUNKOWANIA LOKALNE I ZDROWIA PUBLICZNEGO

Pomiędzy 2007 a 2017 r. w Danonkach truskawkowych obniżyliśmy zawartość cukru o 34% z 12,2 g do 8,1 g cukru dodanego na 100 g produktu.

Naszym zdaniem żywienie to znacznie więcej niż tylko „jedzenie”, a promowanie prawidłowych postaw żywieniowych wymaga szerokiej wiedzy na temat lokalnych zwyczajów, praktyk i przekonań.

Dlatego stale szukamy odpowiedzi na pytania:

Co Polacy jedzą i piją?

W jakich porach?

Dlaczego?

W jaki sposób?

W marce BoboVita wprowadziliśmy na rynek linię kaszek „PORCJA ZBÓŻ” – najszerzą na rynku ofertę kaszek **bez dodatku cukru**.

BEZ
DODATKU
CUKRU

Większość wariantów smakowych Żywiec Zdrój to produkty niskokaloryczne – **czyli zawierające mniej niż 20 kcal w 100 ml**.

Jedynie
19 kcal
w 100 ml

Ten produkt jest przeznaczony do uzupełniania diety, której podstawą jest mleko kobiece lub modyfikowane. Karmienie piersią jest najlepsze dla dziecka.

2.

PRZECIWDZIAŁANIA PROBLEMOM
ŻYWIENIOWYM POLSKI WE
WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI

Chcemy angażować się w przeciwdziałanie aktualnym problemom zdrowotnym w Polsce. Uważamy, że najskuteczniejszym sposobem

działania jest **budowanie partnerstw** i ścisła współpraca w ich ramach. Jest to szczególnie istotne **przy wdrażaniu i prowadzeniu naszych programów edukacyjnych**, które wywierają pozytywny wpływ na zdrowie i kondycję fizyczną mieszkańców Polski.

JAK DZIŚ ODPOWIADAMY NA AKTUALNE PROBLEMY
SPOŁECZNE W POLSCE?

W programie Podziel się Posiłkiem ufundowaliśmy 17 mln posiłków. Każdego roku zbieramy 500 ton żywności, z której przygotowany jest kolejny milion posiłków.

Program Podziel się Posiłkiem (od 2017 roku Podziel się Dobrym Posiłkiem), realizowany w Polsce od 2003 roku, przeciwdziała niedożywieniu dzieci poprzez przekazywanie dobrych posiłków oraz edukację. W tym celu organizujemy ogólnopolską zbiórkę żywności we współpracy z Bankami Żywności, a w ramach programów edukacyjnych zmieniamy nieprawidłowe nawyki żywieniowe.

Od 14 lat Banki Żywności razem z firmą Danone tworzą program Podziel się Posiłkiem. Przez te lata zorganizowaliśmy wspólnie miliony posiłków, staraliśmy się zrobić wszystko, aby wyeliminować niedożywienie ilościowe w Polsce. Widzimy, że jest jeszcze dużo do zrobienia szczególnie w zakresie kształtowania prawidłowych nawyków żywieniowych wśród dzieci. Partnerstwo firmy Danone i Federacji Polskich Banków Żywności, które budujemy od tak wielu lat pokazuje, że wspólne działania prowadzą do realnych zmian społecznych.

Marek Borkowski

Prezes Federacji Polskich Banków Żywności

W trakcie dotychczasowych edycji programu „Mamo, Tato, wolę wodę” Żywiec Zdrój ufundował blisko 11 tys. pakietów edukacyjnych dla przedszkoli w około 5 tys. miejscowościach, a tylko w 2016 roku w programie wzięło udział ponad 200 tys. przedszkolaków z 2,4 tys. placówek z całej Polski.

**mamo, tato,
wolę wodę!**

Celem programu „Mamo, Tato, wolę wodę!” jest podkreślenie roli wody w codziennej diecie, zwrócenie uwagi na zagadnienie ochrony środowiska oraz wspieranie rodziców i nauczycieli w kształtowaniu prawidłowych nawyków żywieniowych i postawy proekologicznej u dzieci. To jeden z największych programów edukacyjnych skierowanych do przedszkoli w Polsce.

W ramach edukacyjnego programu „1000 pierwszych dni dla zdrowia” organizowanego przez Fundację NUTRICIA

do dziś zrealizowaliśmy aż **6 ogólnopolskich kampanii medialnych** o wpływie prawidłowego żywienia w czasie 1000 pierwszych dni, liczącym już od poczęcia, na przyszłe zdrowie dziecka. Stworzyliśmy też **6 odcinków** autorskiego programu telewizyjnego oraz **23 felietony** edukacyjne emitowane na antenie TVP w programie „Pytanie na Śniadanie”. We współpracy z czołowymi ekspertami w dziedzinie zdrowia przygotowaliśmy **4 bezpłatne poradniki żywienia**, które można pobrać ze strony **www.1000dni.pl**.

W latach 2013-2016 organizowaliśmy ogólnopolskie konkursy grantowe, w ramach których organizacje pozarządowe, instytucje publiczne oraz Banki Żywności

przewodziły warsztaty i spotkania edukacyjne. Podczas czterech edycji konkursu na terenie całego kraju odbyło się **ponad 1200 wydarzeń edukacyjnych dla blisko 80 tys. rodziców i opiekunów najmłodszych dzieci.**

Celem edukacyjnego programu „1000 pierwszych dni dla zdrowia” jest wzrost świadomości na temat **roli prawidłowego żywienia w trakcie 1000 pierwszych dni życia, liczonego już od poczęcia**, wśród kobiet w ciąży, kobiet karmiących piersią oraz rodziców najmłodszych dzieci.

Wiedza popularyzowana w ramach programu dostępna jest na platformie edukacyjnej www.1000dni.pl.

W ciągu wszystkich edycji program „Śniadanie Daje Moc” objął niemal 900 tys. dzieci, a tylko w 2016 roku wzięło w nim udział 195 tys. uczestników.

Program „Śniadanie Daje Moc” kierujemy do dzieci w wieku wczesnoszkolnym, ich rodziców i nauczycieli. Jego celem jest edukacja na temat prawidłowego odżywiania oraz roli śniadania w diecie dzieci. Program realizujemy wspólnie z Instytutem Matki i Dziecka oraz markami Biedronka i Lubella, w ramach **Partnerstwa dla Zdrowia.**

Z niedożywieniem boryka się ponad **2 mln** ludzi w Polsce³.

Ponad **połowa dorosłych i co ósme dziecko** w Polsce są otyłe lub mają nadwagę⁴.

Z cukrzycą zmagają się **2,73 mln** ludzi w Polsce⁵.

3.

ZACHOWANIA NAJWYŻSZYCH STANDARDÓW ETYCZNYCH. BĘDIEMY NADAL DBAĆ O ODPOWIEDNIE ZNAKOWANIE PRODUKTÓW I STOSOWAĆ ODPOWIEDZIALNE PRAKTYKI MARKETINGOWE

DANONE dostarcza informacje o produkcie zgodnie z przepisami prawa. Mają temu służyć odpowiednio zaprojektowane etykiety, dzięki którym nasi konsumenci szybko mogą dotrzeć do kluczowych informacji o produkcie i ilości porcji w opakowaniu. Do 2020 r. znajdą się one na wszystkich produktach DANONE na świecie.

DANONE dba o zachowanie najwyższych standardów etycznych wobec wszystkich interesariuszy.

W odniesieniu do żywienia niemowląt i małych dzieci *Praktyka Postępowania Biznesowego DANONE*, jak i inne polityki przyjęte przez nas są zgodne z zapisami Międzynarodowego Kodeksu Marketingu Produktów Zastępujących Mleko Kobiece Światowej Organizacji Zdrowia.

one Planet one Health

ŻYWNOSĆ MOŻE ZMIENIAĆ ŚWIAT

JAK TROSZCZYMY SIĘ O PLANETĘ?

Zdrowie ludzi i zdrowie planety stanowią wspólny ekosystem, w którym jeden element nie może funkcjonować bez drugiego.

Każdy z nas ma tylko jedno zdrowie, żyjemy na jednej planecie, dlatego dbanie o oba obszary postrzegamy, jako naszą strategiczną rolę.

Nie możemy narzucać ludziom, co powinni jeść, czy jak powinni gotować, ale możemy ich zachęcać do dokonywania prawidłowych wyborów i pomóc zrozumieć konsekwencje tych niewłaściwych.

Chcemy w ten sposób przeciwdziałać chorobom dietozależnym, które dotyczą miliony ludzi na całym świecie.

Wierzymy, że zdrowe ciało potrzebuje wartościowej żywności. Wartościowa żywność zależy z kolei od kondycji planety.

5 ABY DBAĆ O ZDROWĄ PLANETĘ, WYZNACZYLIŚMY 5 KLUCZOWYCH CELÓW

KLIMAT

Zaangażowanie w ochronę klimatu rozumiemy jako fundamentalną zmianę praktyk biznesowych. W ciągu ostatnich 10 lat zmniejszyliśmy emisję gazów cieplarnianych o 40 proc. w całym cyklu życia produktu.

Cel: naszym celem jest redukcja o połowę naszego śladu węglowego do roku 2030, a do roku 2050 naszym celem jest zerowa emisja netto CO₂ we wszystkich obszarach działalności firmy.

OPAKOWANIA

Opakowania odgrywają zasadniczą rolę w dostarczaniu bezpiecznej żywności jak największej liczbie osób. Ale to rozwiązanie stwarza też ogromne wyzwanie dla środowiska w postaci odpadów z tworzyw sztucznych.

Cel: naszym celem jest rozwój zrównoważonych opakowań poprzez poszukiwanie nowoczesnych materiałów, a także wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez ciągłe zwiększanie poziomu odzysku i recyklingu tworzyw sztucznych.

WODA

Czerpiemy wodę prosto z natury, dlatego naszym obowiązkiem jest dbanie o dobro środowiska naturalnego. Z tego powodu realizujemy konkretne akcje, w tym związane z minimalizacją wykorzystania wody w procesach produkcyjnych, ale też z sadzeniem drzew i inne, które zwiększają retencję wody w przyrodzie. Dzięki temu możemy chronić naturalne zasoby wody, aby mogły korzystać z nich kolejne pokolenia.

Cel: budować lepsze, bardziej odpowiedzialne praktyki we wszystkich obszarach działalności firmy i chronić obieg wody w środowisku naturalnym.

PRZECIWDZIAŁANIE MARNOWANIU ŻYWNOSCI

Żyjemy w czasach, które mierzą się ze scenariuszem wyczerpania surowców na naszej planecie i ich mocno ograniczoną dostępnością dla uboższych.

Cel: dalsze przeciwdziałanie marnowaniu żywności, w tym współpraca z Bankami Żywności przez spółki DANONE oraz dodatkowe działania w ramach współpracy przy programie Podziel się Dobrym Posiłkiem, polegające na zbiorce produktów spożywczych, z których można przygotować posiłki dla dzieci.

ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO

Pozyskujemy surowce ze sprawdzonych i audytowanych corocznie gospodarstw. Spółki DANONE współpracują wyłącznie ze sprawdzonymi i zaufanymi dostawcami. Każdy dostawca przed rozpoczęciem współpracy przechodzi surowe procedury selekcji pod kątem spełniania naszych wymagań jak dobrostan zwierząt, czy badania obecności metali ciężkich w glebie.

Cel: promowanie zrównoważonego podejścia do rolnictwa – które chroni i szanuje ludzi, troszczy się o planetę, a także dba o dobrostan zwierząt – bez którego nie możemy produkować wartościowej żywności.

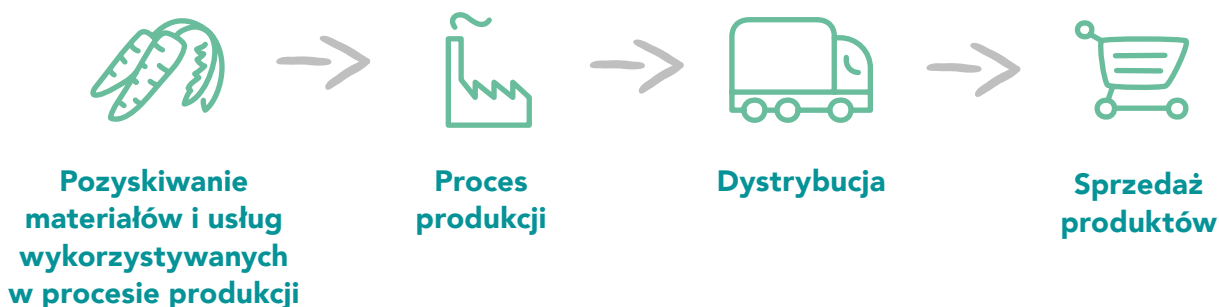
2

Nasz wkład
w rozwój kraju

ISTOTNIE WPŁYWAMY NA ROZWÓJ KRAJU

W łańcuchu tworzenia wartości przez spółki DANONE wyróżniliśmy kilka etapów:

Na każdym z tych etapów zatrudniamy pracowników i zapewniamy miejsca pracy, wypłacamy wynagrodzenia, generujemy wartość dodaną oraz odprowadzamy podatki. Całość naszego wkładu oszacowaliśmy za pomocą modelu Wassilego Leontiefa, nazywanego też modelem Input-Output⁶.

Metoda ta koncentruje się na badaniu zależności między różnymi gałęziami gospodarki. Dzięki niej można zobaczyć, w jaki sposób działalność jednego podmiotu (w tym przypadku spółek DANONE) wpływa na rozwój pozostałych gałęzi i podmiotów gospodarki. Generowane przez nas efekty przedstawiliśmy wykorzystując trzy zmienne: wartość dodaną*, zatrudnienie oraz wynagrodzenia.

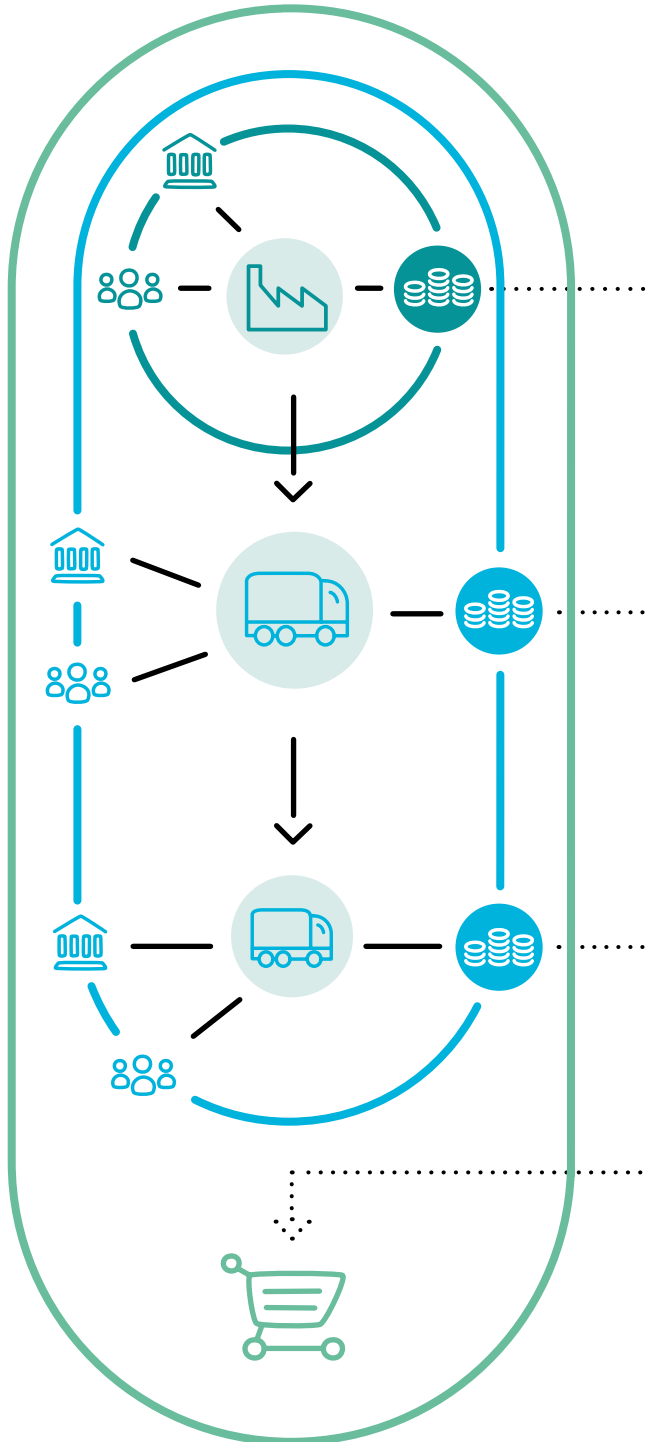
Wymiary naszego wpływu

Wykorzystując wskazane zmienne: wartość dodaną, zatrudnienie oraz wynagrodzenia możemy mówić o trzech wymiarach wywieranego przez nas wpływu. Dla przykładu, w przypadku zatrudnienia:

- ▶ wpływ bezpośredni oznacza liczbę osób zatrudnionych w spółkach DANONE,
- ▶ wpływ pośredni to liczba osób zatrudnionych u naszych dostawców i poddostawców,
- ▶ wpływ indukowany to liczba osób zatrudnionych w gospodarce na skutek dodatkowej konsumpcji możliwej dzięki wynagrodzeniom tworzonym w ramach efektów bezpośrednich i pośrednich.

* Wartość dodana jest istotną kategorią ekonomiczną. Mierzy wkład danej firmy w proces produkcji dóbr i usług. W ujęciu rachunkowym wartość dodana oznacza tę część produkcji globalnej przedsiębiorstwa, która pozostaje po odjęciu zużycia pośredniego, czyli wartości wyrobów i usług wykorzystanych jako nakłady w procesie produkcyjnym. Im większy udział wartości dodanej w produkcie finalnym firmy, tym większy jej twórczy wkład w proces produkcyjny i większy udział w wytwarzaniu PKB. Co ważne, wartość dodana jest również główną składową Produktu Krajowego Brutto (PKB), gdzie PKB = Suma wartości dodanej ze wszystkich gałęzi + podatki od produktów – dotacje do produktów.

MODEL PRZEPŁYWÓW MIĘDZYGAŁĘZIOWYCH

OBSZARY WPŁYWU:

- Wartość dodana
- Zatrudnienie
- Wynagrodzenia

WYMIARY WPŁYWU:

- **Wpływ bezpośredni**
wynikający z działalności podstawowej sektora
- **Wpływ pośredni**
generowany wśród dostawców i podmiotów z sektorów powiązanych
- **Wpływ indukowany**
generowany przez wydatki pracowników spółki DANONE oraz pracowników dostawców i poddostawców

OTO WYNIKI NASZEGO WPŁYWU

Utrzymujemy kilkanaście tysięcy miejsc pracy, przyczyniamy się do wytwarzania miliardów złotych wartości dodanej. Mamy znaczący wpływ na tworzenie dobrobytu społecznego w Polsce.

Wyniki, które tu przedstawiamy, są sumą wpływu ekonomiczno-społecznego na polską gospodarkę wywieranego przez **spółki DANONE** w kategoriach ich działalności:

**świeże
produkty
mleczne**

**woda
i napoje**

**żywność dla
niemowląt
i małych dzieci**

**żywnienie
medyczne**

Pokazujemy wyniki w kluczowych, z perspektywy wzrostu w gospodarce, obszarach tj. wartości dodanej, zatrudnienia i wynagrodzeń. Wyniki pokazujemy w ujęciu rocznym, za 2016 rok.

WARTOŚĆ DODANA

ZATRUDNIENIE

WYNAGRODZENIA

Wpływ grupy spółek DANONE

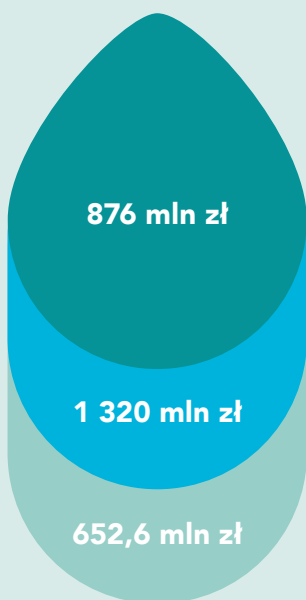

WARTOŚĆ DODANA

2 848,6 mln zł

całkowitej wartości
dodanej

WPŁYWY

x 3,25
efekt mnożnikowy

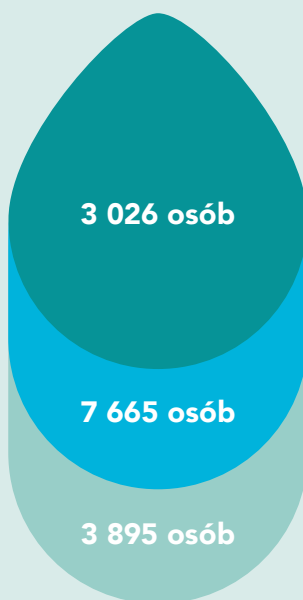

ZATRUDNIENIE

14 586

utrzymanych miejsc
pracy

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

x 4,82
efekt mnożnikowy

WYNAGRODZENIA

629,8 mln zł

wygenerowanego
dochodu

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

x 2,70
efekt mnożnikowy

2,85 mld zł

to łączna wartość dodana wygenerowana w gospodarce w 2016 r. dzięki spółkom DANONE. To kwota równa **30% wydatków przeznaczonych w budżecie państwa na rolnictwo, rozwój wsi i rynki rolne w 2017 r.**⁷

14 586 miejsc pracy

to całkowita liczba miejsc pracy utrzymanych w gospodarce w 2016 r. dzięki działalności **spółek DANONE. Jest to liczba miejsc pracy, która pozwoliłaby zredukować bezrobocie w Warszawie o połowę**⁸.

630 mln zł

to łączna wartość wynagrodzeń wygenerowanych w gospodarce w 2016 r. dzięki spółkom **DANONE. To kwota, która pozwoliłaby na zakup 1 450 mieszkań w Warszawie, czyli 7,7% wszystkich mieszkań oddanych do użytku w 2016 r. w Warszawie**⁹.

MNOŻNIK

Obliczono ze wzoru: efekt łączny/efekt bezpośredni. Mnożnik pokazuje, w jaki sposób zmienia się wartość dodana, zatrudnienie, wynagrodzenia w całej gospodarce na skutek zmiany tych wartości w spółkach DANONE.

Dla przykładu mnożnik zatrudnienia 4,82 dla spółek DANONE oznacza, że 1 miejsce pracy w spółkach DANONE pozwala utrzymać dodatkowe 3,82 miejsca pracy w innych sektorach gospodarki.

Wywieramy
POZYTYWNY WPŁYW
na działanie wielu gałęzi
polskiej gospodarki

Świeże produkty mleczne

WPŁYW NA GOSPODARKĘ

Przedstawione efekty dotyczą działalności związanej z produkcją i sprzedażą **świeżych produktów mlecznych** Danone w 2016 r.

1,1 mld zł

całkowitej wartości dodanej. To niemal **80% kwoty przyznanej rodzinom w województwie śląskim w Programie 500+ w 2017 r.**¹⁰

5 854 miejsc pracy

Taka liczba miejsc pracy pozwoliłaby **znaleźć zatrudnienie wszystkim bezrobotnym mieszkańcom Śląska, którzy nigdy nie pracowali**¹¹.

265,5 mln zł

wynagrodzeń gospodarstw domowych. **To o 40 mln więcej niż suma rocznego wkładu samorządów w Polsce w dożywianie dzieci**¹².

WARTOŚĆ DODANA

1 108 mln zł
całkowitej wartości
dodanej

ZATRUDNIENIE

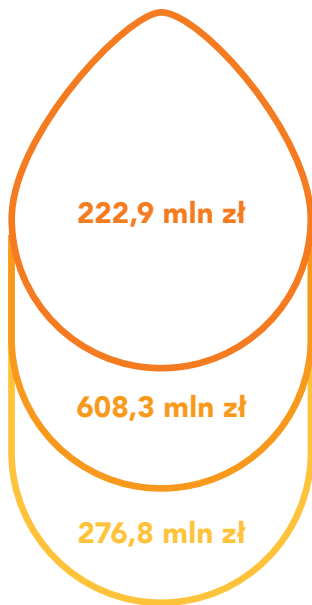
5 854
miejsc pracy

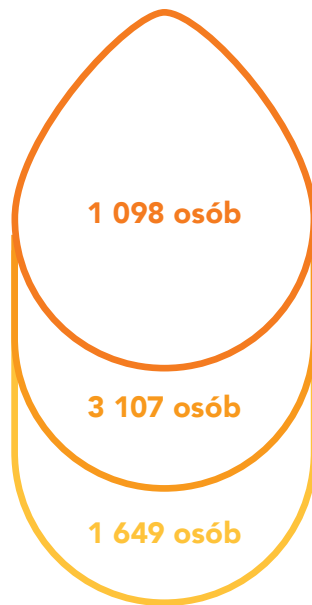
WYNAGRODZENIA

265,5 mln zł
wynagrodzeń

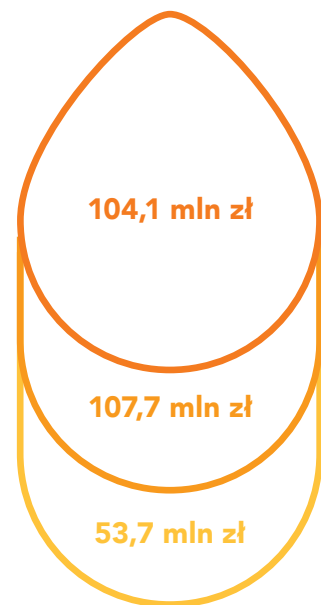
WPŁYWY

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

x 4,97
efekt mnożnikowy

x 5,33
efekt mnożnikowy

x 2,55
efekt mnożnikowy

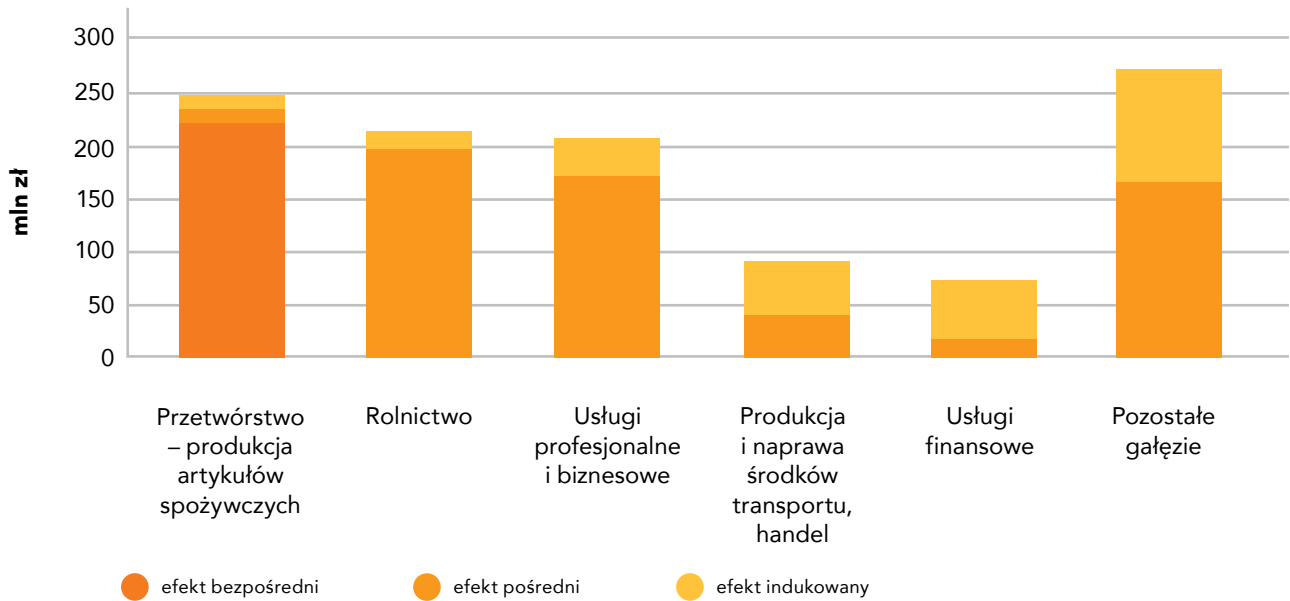
Źródło: Szacunki Deloitte

Działalność Danone jest klasyfikowana w polskiej gospodarce jako przetwórstwo spożywcze (produkcja artykułów spożywczych). To właśnie w tym sektorze generowane są bezpośrednie efekty – wartość dodana na poziomie 223 mln zł, niemal 1100 miejsc pracy oraz ponad 100 mln zł wynagrodzeń. Łączne efekty generowane dzięki działalności spółki odczuwalne są w wielu innych sektorach gospodarki i przewyższają efekty bezpośrednie od 2,5 do ponad 5 krotnie.

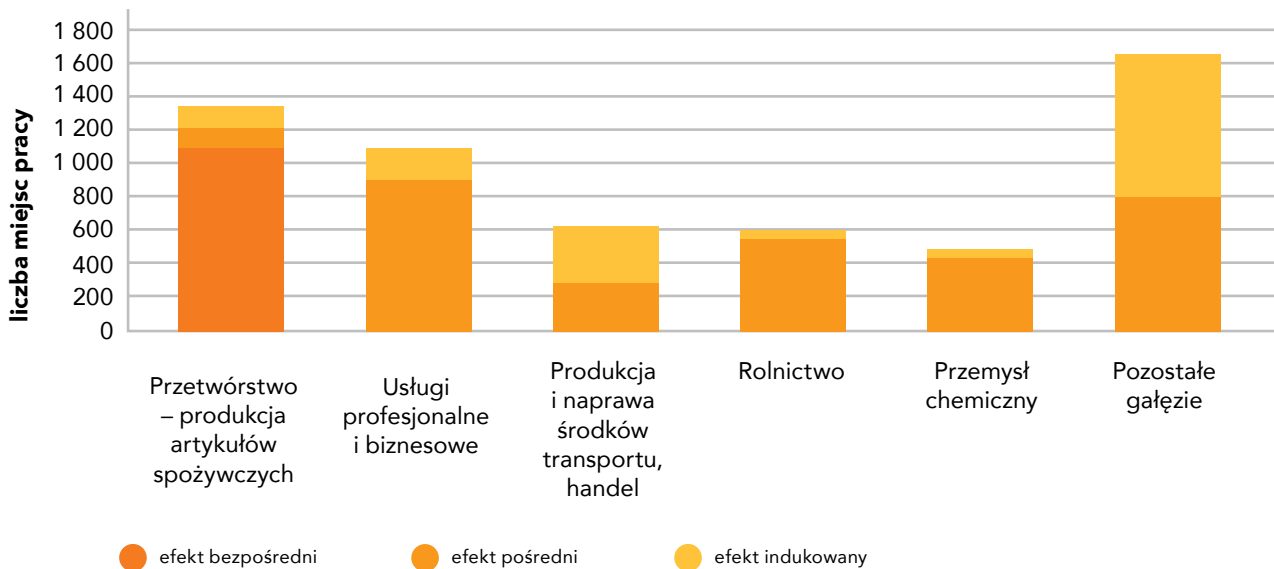
WARTOŚĆ DODANA

Gałęzie, w których dzięki działalności Danone została wygenerowana największa wartość dodana

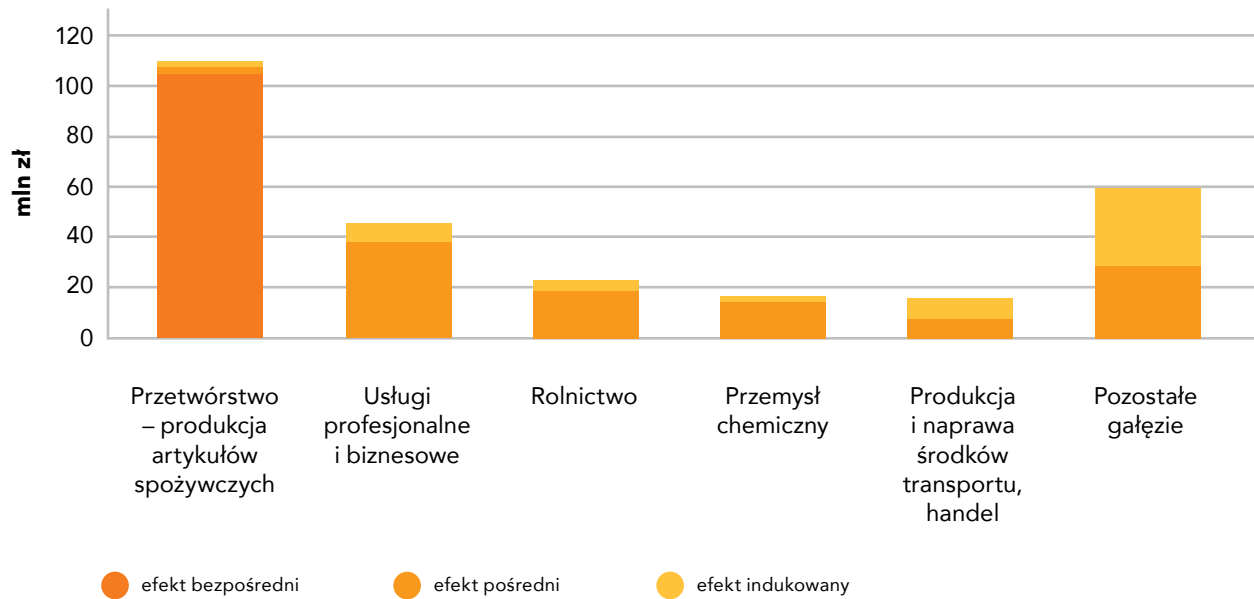
ZATRUDNIENIE

Gałęzie, w których dzięki działalności Danone utrzymano najwięcej miejsc pracy

WYNAGRODZENIA

Gałęzie, w których dzięki działalności Danone wygenerowano największe wynagrodzenie

SUMA EFEKTÓW W WYBRANYCH BRANŻACH:

Przetwórstwo – produkcja artykułów spożywczych

wartość dodana: **247** mln zł
zatrudnienie: **1 355** miejsc pracy
wynagrodzenia: **109** mln zł

Rolnictwo

wartość dodana: **214** mln zł
zatrudnienie: **599** miejsc pracy
wynagrodzenia: **20** mln zł

Usługi profesjonalne i biznesowe

wartość dodana: **207** mln zł
zatrudnienie: **1 105** miejsc pracy
wynagrodzenia: **45** mln zł

Produkcja i naprawa środków transportu, handel

wartość dodana: **92** mln zł
zatrudnienie: **629** miejsc pracy
wynagrodzenia: **15** mln zł

Usługi finansowe

wartość dodana: **75** mln zł
zatrudnienie: **232** miejsca pracy
wynagrodzenia: **8,8** mln zł

Woda i Napoje

WPŁYW NA GOSPODARKĘ

Przedstawione efekty dotyczą działalności związanej z produkcją i sprzedażą **wody i napojów** Żywiec Zdrój oraz Womir-Spa w 2016 r.

759,4 mln zł

całkowitej wartości dodanej. Taka kwota pozwoliłaby pokryć **roczne koszty leczenia** co 20. chorego, który zмага się z otyłością¹³.

4 017 miejsc pracy

To niemal tyle, ile łączna liczba wszystkich zatrudnionych w Jeleśni i Mirosławcu¹⁴.

168 mln zł

wynagrodzeń gospodarstw domowych. Za tę kwotę można byłoby zakupić **wyprawki szkolne dla ponad 200 tysięcy dzieci**¹⁵.

WARTOŚĆ DODANA

759,4 mln zł

całkowitej wartości dodanej

199,1 mln zł

388,7 mln zł

171,6 mln zł

x 3,81

efekt mnożnikowy

ZATRUDNIENIE

4 017

miejsc pracy

607 osób

2 388 osób

1 022 osób

x 6,62

efekt mnożnikowy

WYNAGRODZENIA

167,5 mln zł

wynagrodzeń

43,9 mln zł

80,2 mln zł

43,4 mln zł

x 3,82

efekt mnożnikowy

WPŁYWY

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

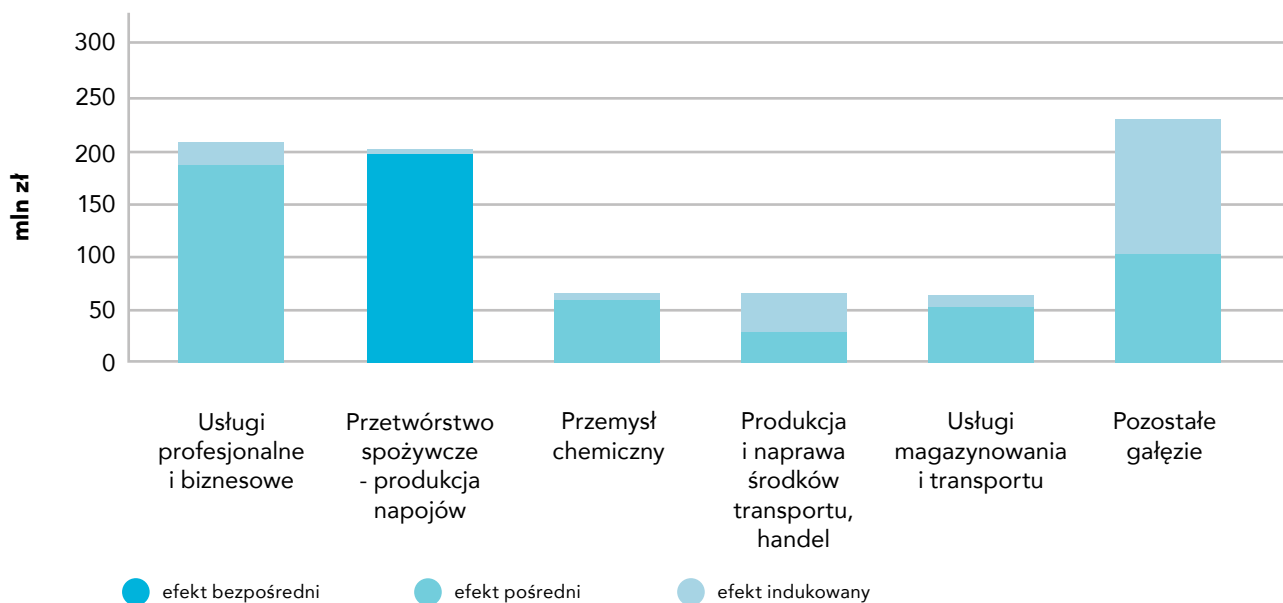
Źródło: Szacunki Deloitte

Działalność spółek Żywiec Zdrój oraz Womir-Spa jest klasyfikowana w polskiej gospodarce jako przetwórstwo spożywcze (produkcja wody i napojów). W tym sektorze spółki te generują efekty bezpośrednie – wartość dodana na poziomie niemal 200 mln zł, ponad 600 miejsc pracy oraz niemal 44 mln zł wynagrodzeń. Łączne efekty generowane dzięki działalności spółek widoczne są w wielu innych sektorach gospodarki i przewyższają od niemal 4 do ponad 6,5 krotnie efekty bezpośrednie.

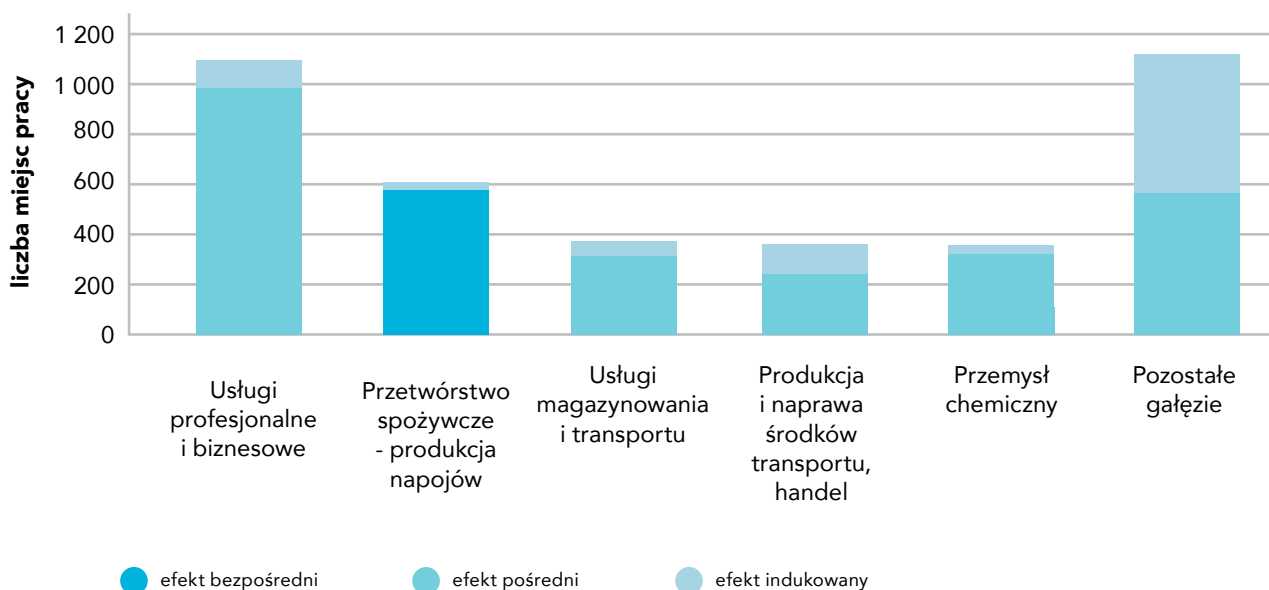
WARTOŚĆ DODANA

Gałęzie, w których dzięki działalności Żywiec Zdrój została wygenerowana największa wartość dodana

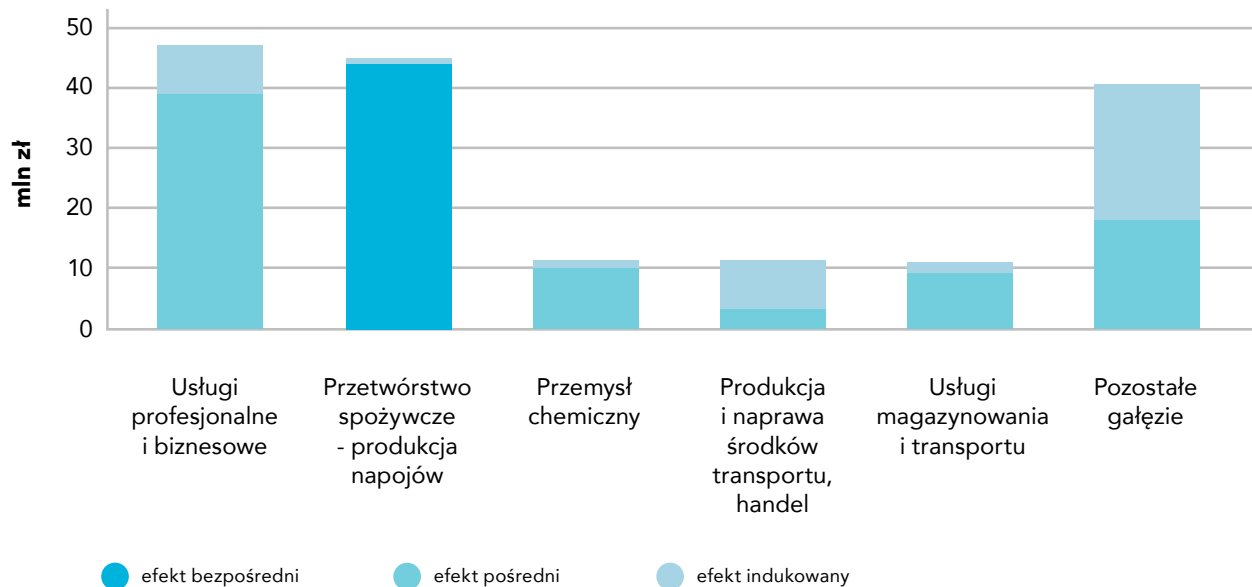
ZATRUDNIENIE

Gałęzie, w których dzięki działalności Żywiec Zdrój utrzymano najwięcej miejsc pracy

WYNAGRODZENIA

Gałęzie, w których dzięki działalności Żywiec Zdrój wygenerowano największe wynagrodzenie

SUMA EFEKTÓW W WYBRANYCH BRANŻACH:

Usługi profesjonalne i biznesowe

wartość dodana: **212,5** mln zł
zatrudnienie: **1 133** miejsc pracy
wynagrodzenia: **46,8** mln zł

Przetwórstwo – produkcja napojów

wartość dodana: **201,3** mln zł
zatrudnienie: **616** miejsc pracy
wynagrodzenia: **44,4** mln zł

Przemysł chemiczny

wartość dodana: **53,9** mln zł
zatrudnienie: **363** miejsc pracy
wynagrodzenia: **11,9** mln zł

Produkcja i naprawa środków transportu, handel

wartość dodana: **53,8** mln zł
zatrudnienie: **368** miejsc pracy
wynagrodzenia: **11,9** mln zł

Usługi magazynowania i transportu

wartość dodana: **51,5** mln zł
zatrudnienie: **377** miejsc pracy
wynagrodzenia: **11,4** mln zł

Żywność dla niemowląt i małych dzieci

WPŁYW NA GOSPODARKE

Przedstawione efekty dotyczą działalności związanej z produkcją i sprzedażą **produktów spożywczych dla niemowląt i dzieci** NUTRICIA w 2016 r.

859 mln zł

całkowitej wartości dodanej. To niemal **równowartość rocznego budżetu Opola** zaplanowanego na 2017 r.¹⁶

3 934 miejsc pracy

Taka liczba miejsc pracy pozwoliłaby **zmniejszyć saldo migracji ze Śląska o niemal 60%**¹⁷.

158 mln zł

wynagrodzeń gospodarstw domowych. To kwota, która pozwoliłaby sfinansować **3-letnie koszty pobytu wszystkich dzieci do lat 3 uczęszczających do żłobków i klubów dziecięcych w województwie opolskim**¹⁸.

WARTOŚĆ DODANA

859,2 mln zł

całkowitej wartości dodanej

418,1 mln zł

277,6 mln zł

163,5 mln zł

x 2,06

efekt mnożnikowy

ZATRUDNIENIE

3 934

miejsc pracy

1 095 osób

1 864 osób

975 osób

x 3,59

efekt mnożnikowy

WYNAGRODZENIA

158,3 mln zł

wynagrodzeń

64,2 mln zł

51,3 mln zł

42,8 mln zł

x 2,47

efekt mnożnikowy

WPŁYWY

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

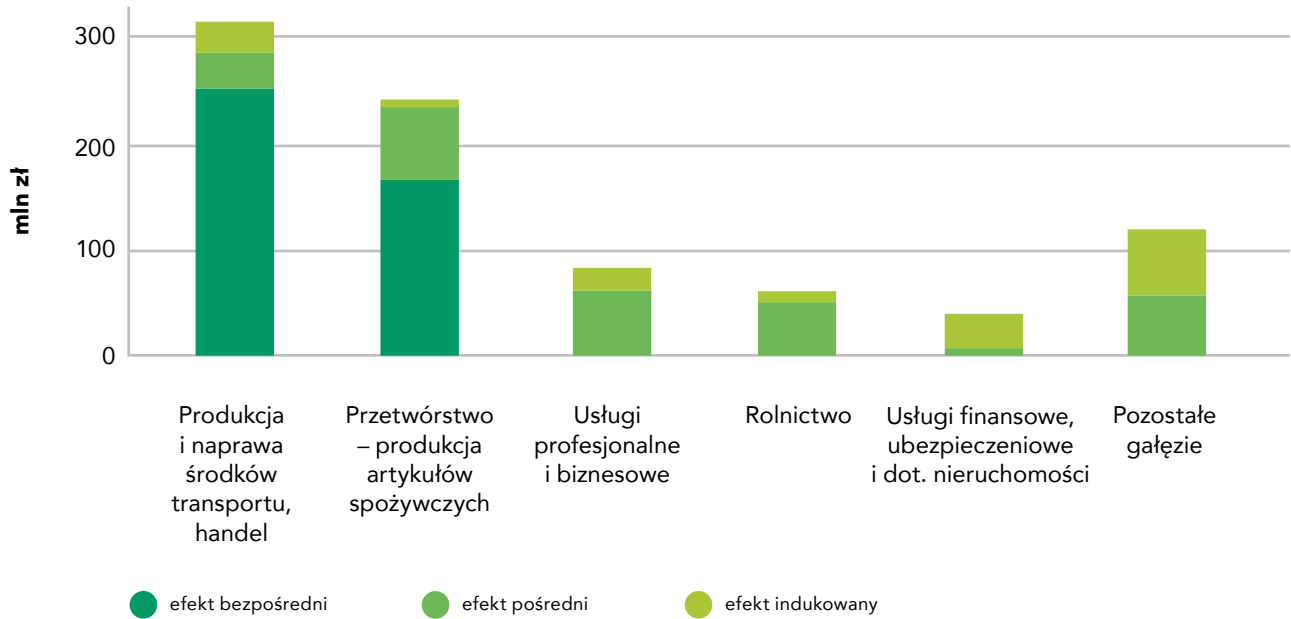
Źródło: Szacunki Deloitte

Działalność spółek NUTRICIA Polska oraz NUTRICIA Zakłady Produkcyjne jest klasyfikowana w polskiej gospodarce jako przetwórstwo spożywcze (produkcja artykułów spożywczych) oraz działalność handlowa. To właśnie w tych sektorach generowane są bezpośrednie efekty – wartość dodana na poziomie 418 mln zł, ponad tysiąc miejsc pracy oraz niemal 65 mln zł wynagrodzeń. Łączne efekty generowane dzięki działalności spółek odczuwalne są w wielu innych sektorach gospodarki i przewyższają efekty bezpośrednie od 2 do 3,6 krotnie.

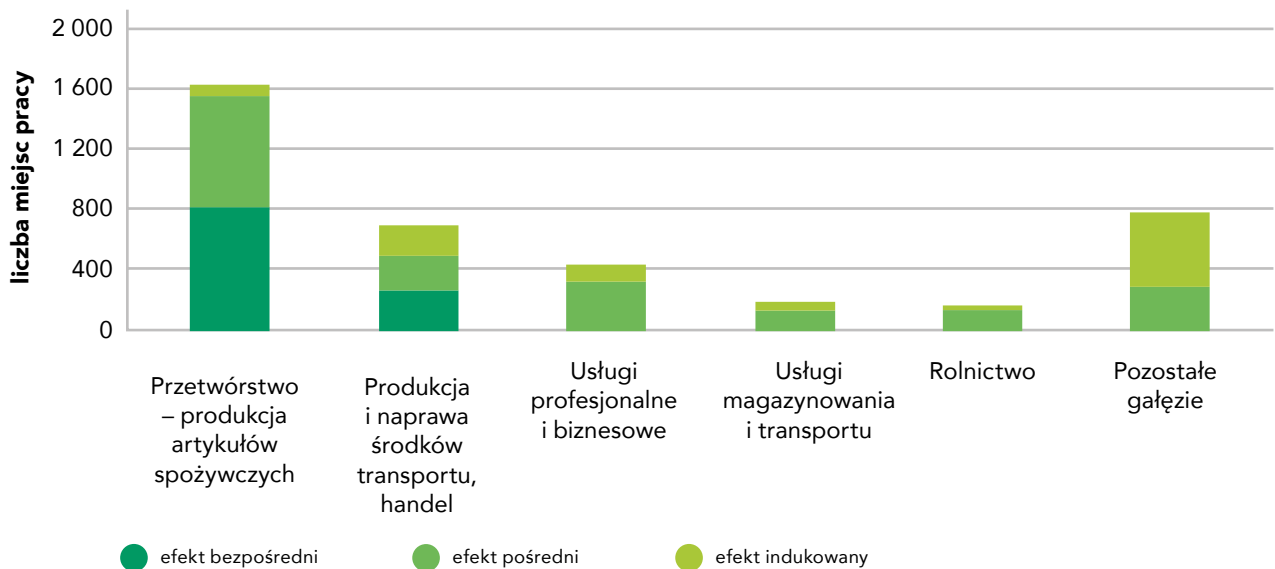
WARTOŚĆ DODANA

Gałęzie, w których dzięki działalności NUTRICIA została wygenerowana największa wartość dodana

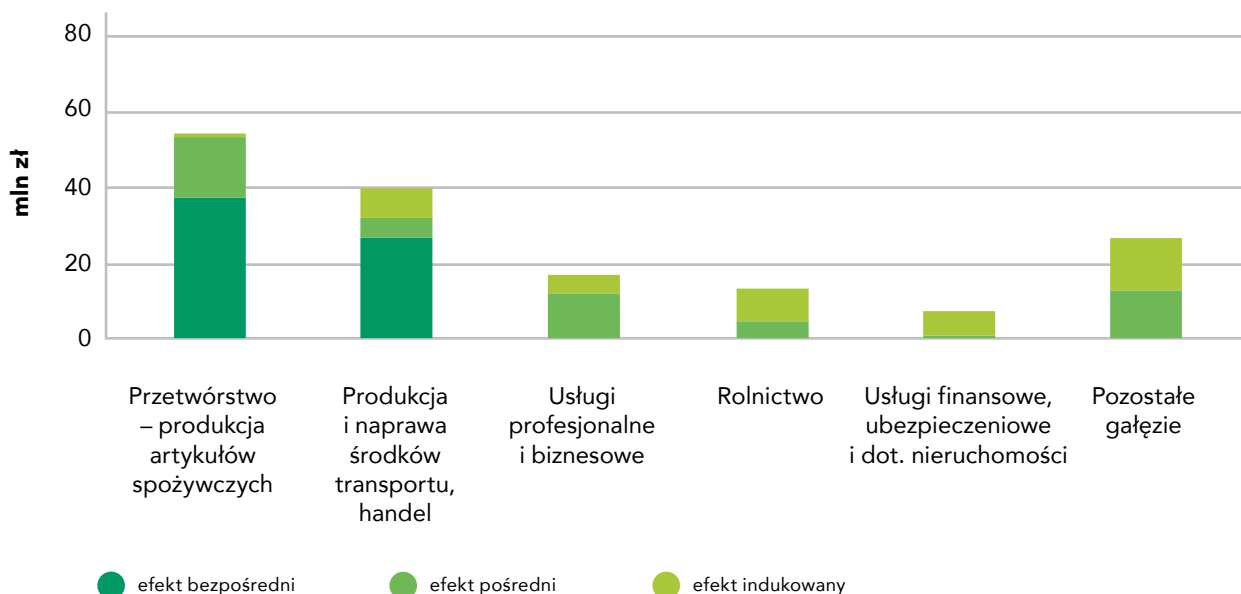
ZATRUDNIENIE

Gałęzie, w których dzięki działalności NUTRICIA utrzymano najwięcej miejsc pracy

WYNAGRODZENIA

Gałęzie, w których dzięki działalności NUTRICIA wygenerowano największe wynagrodzenie

SUMA EFEKTÓW W WYBRANYCH BRANŻACH:

Produkcja i naprawa środków transportu, handel

wartość dodana: **315,3** mln zł
zatrudnienie: **703** miejsca pracy
wynagrodzenia: **39,8** mln zł

Przetwórstwo – produkcja artykułów spożywczych

wartość dodana: **241,4** mln zł
zatrudnienie: **1 636** miejsc pracy
wynagrodzenia: **54,5** mln zł

Usługi profesjonalne i biznesowe

wartość dodana: **82,8** mln zł
zatrudnienie: **442** miejsca pracy
wynagrodzenia: **16,9** mln zł

Rolnictwo

wartość dodana: **61,0** mln zł
zatrudnienie: **171** miejsc pracy
wynagrodzenia: **13,2** mln zł

Usługi finansowe

wartość dodana: **39,5** mln zł
zatrudnienie: **122** miejsca pracy
wynagrodzenia: **7,2** mln zł

Żywnienie medyczne

WPŁYW NA GOSPODARKĘ

Przedstawione efekty dotyczą działalności Nutricii Medycznej związanej ze sprzedażą **preparatów z zakresu żywienia medycznego** oraz działalności Nutrimeđu **realizującego świadczenia medyczne w zakresie żywienia dojelitowego w warunkach domowych** w 2016 r.

122 mln zł

całkowitej wartości dodanej. To ponad **60% kwoty przeznaczonej na działania na rzecz poprawy dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu oraz powrót do pracy** w województwie śląskim¹⁹.

781 miejsc pracy

Taka liczba miejsc pracy pozwoliłaby **zredukować bezrobocie blisko o połowę wśród mężczyzn zamieszkałych w Opolu²⁰**.

39 mln zł

wynagrodzeń gospodarstw domowych. Ta kwota stanowi **160% środków przeznaczonych na Regionalny Program Przeciwdziałania Nadwadze, Otyłości i Cukrzycy** w województwie śląskim na lata 2017-2020²¹.

WARTOŚĆ DODANA

122 mln zł
całkowitej wartości
dodanej

ZATRUDNIENIE

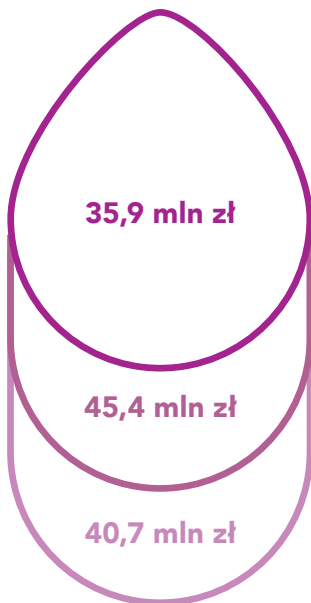
781
miejsc pracy

WYNAGRODZENIA

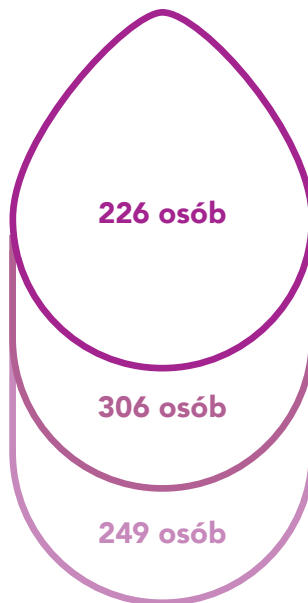
38,5 mln zł
wynagrodzeń

WPŁYWY

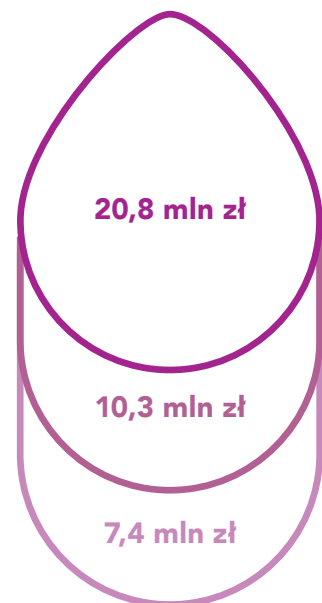
x 3,40
efekt mnożnikowy

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

x 3,46
efekt mnożnikowy

INDUKOWANY POŚREDNI BEZPOŚREDNI

x 1,85
efekt mnożnikowy

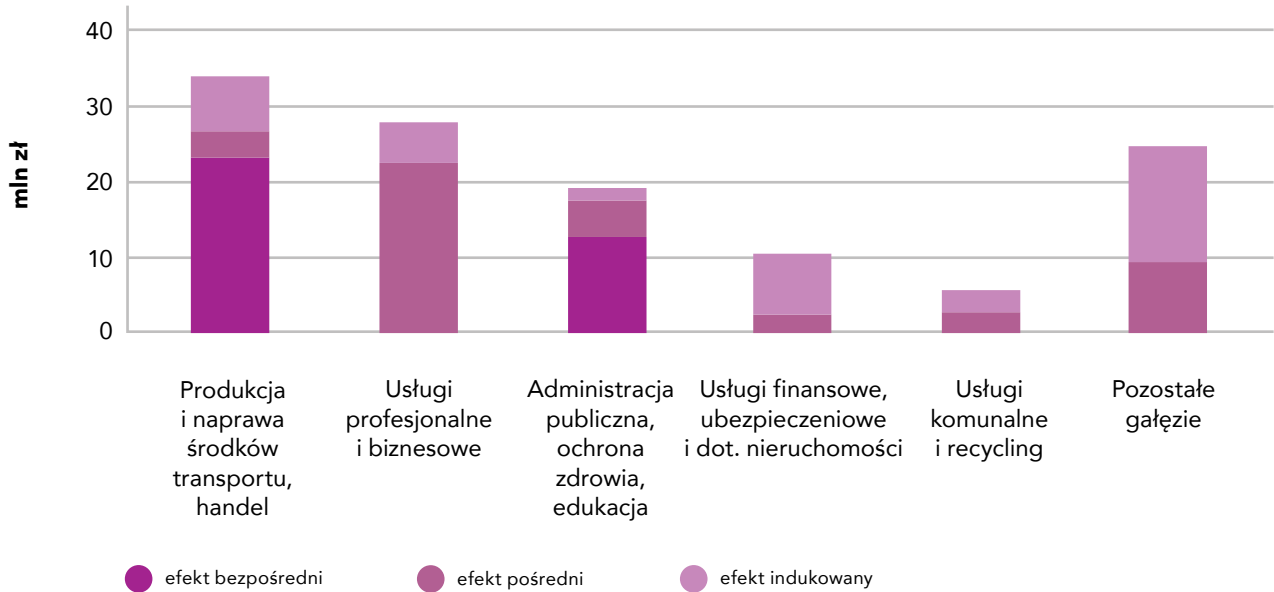
Źródło: Szacunki Deloitte

Działalność Nutricii Medycznej jest klasyfikowana w polskiej gospodarce jako działalność handlowa, natomiast działalność Nutrimedu jako działalność w zakresie opieki zdrowotnej. W tych sektorach spółki te generują efekty bezpośrednie – wartość dodana na poziomie 36 mln zł, niemal 230 miejsc pracy oraz ponad 21 mln zł wynagrodzeń. Łączne efekty generowane dzięki działalności spółek odczuwalne są w wielu innych sektorach gospodarki i przewyższają efekty bezpośrednie od 2 do niemal 3,5 krotnie.

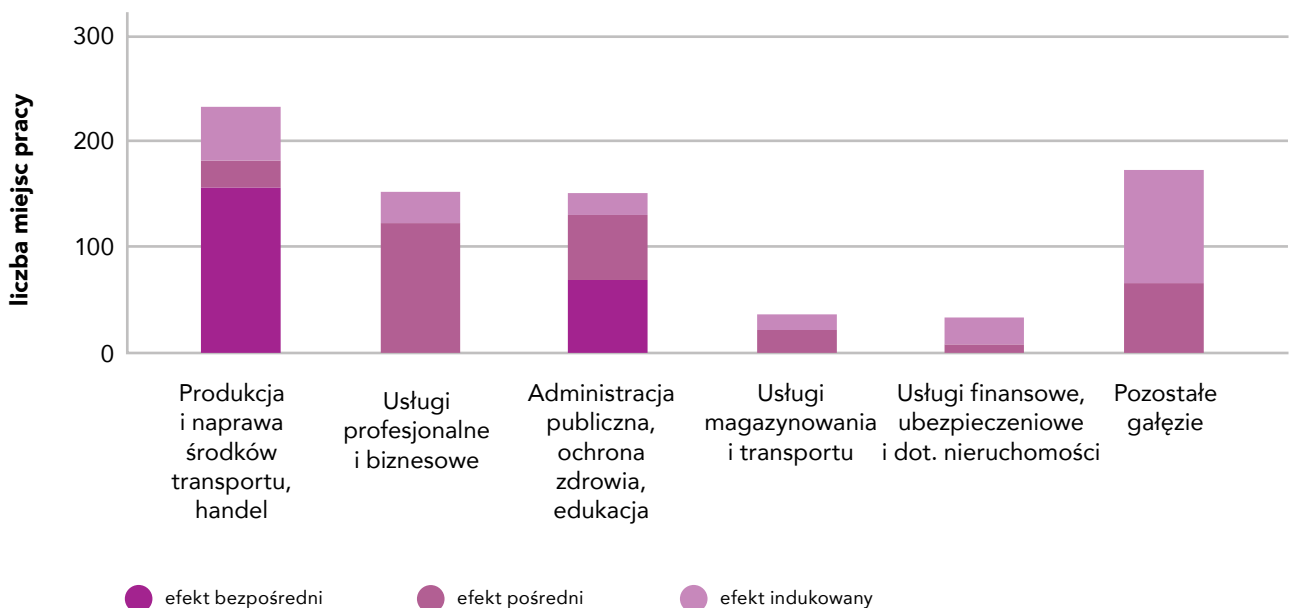
WARTOŚĆ DODANA

Gałęzie, w których dzięki działalności Nutricii Medycznej i Nutrimeđu została wygenerowana największa wartość dodana

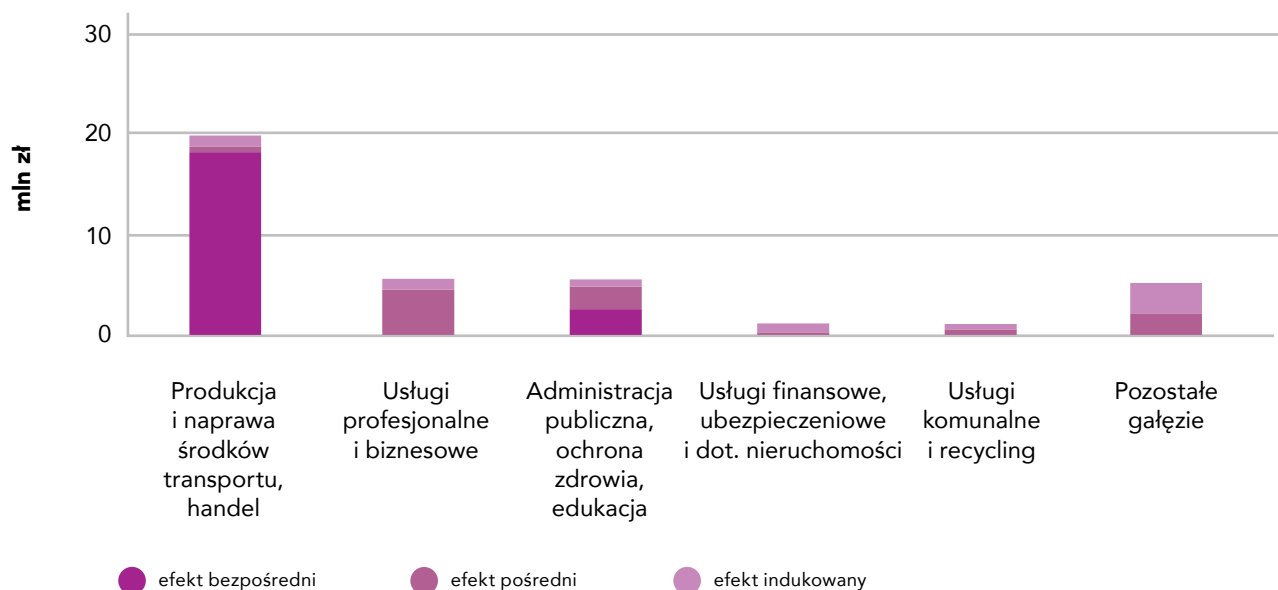
ZATRUDNIENIE

Gałęzie, w których dzięki działalności Nutricii Medycznej i Nutrimeđu utrzymano najwięcej miejsc pracy

WYNAGRODZENIA

Gałęzie, w których dzięki działalności Nutricii Medycznej i Nutrimeđu wygenerowano największe wynagrodzenie

SUMA EFEKTÓW W WYBRANYCH BRANŻACH:

Produkcja i naprawa środków transportu, handel

wartość dodana: **34,0** mln zł
zatrudnienie: **234** miejsc pracy
wynagrodzenia: **19,9** mln zł

Usługi profesjonalne i biznesowe

wartość dodana: **27,9** mln zł
zatrudnienie: **152** miejsc pracy
wynagrodzenia: **5,6** mln zł

Administracja publiczna, ochrona zdrowia, edukacja

wartość dodana: **19,2** mln zł
zatrudnienie: **151** miejsc pracy
wynagrodzenia: **5,5** mln zł

Usługi finansowe

wartość dodana: **10,5** mln zł
zatrudnienie: **34** miejsc pracy
wynagrodzenia: **1,2** mln zł

Usługi komunalne i recycling

wartość dodana: **5,7** mln zł
zatrudnienie: **27** miejsc pracy
wynagrodzenia: **1,1** mln zł

WSPIERAMY GMINY, POWIATY I WOJEWÓDZTWA, W KTÓRYCH PROWADZIMY DZIAŁALNOŚĆ

Nasz wkład w rozwój gospodarki krajowej oraz gospodarek regionów nie ogranicza się do tworzenia wartości dodanej, miejsc pracy i wynagrodzeń – również poprzez odprowadzanie podatków i opłat, wspieramy finansowanie wielu zadań w tym m.in. związanych z: budową dróg, inwestycjami w ochronę środowiska, inwestycjami socjalnymi, zdrowotnymi czy edukacyjnymi.

LOKALIZACJE, DO KTÓRYCH ODPROWADZILIŚMY NAJWIĘKSZE KWOTY PODATKÓW I OPŁAT W 2016 R.²²

Warszawa
9,8 mln zł

Ta kwota pozwoliłaby na pokrycie niemal **15% rocznych kosztów** utrzymania wszystkich 1600 podopiecznych **domów pomocy społecznej w Warszawie**²³.

Bieruń
5,6 mln zł

Taka kwota pozwoliłaby na pokrycie ponad **50% kosztów związanych z budową ścieżki** rowerowej z Tychów do Bierunia²⁴.

Opole
2,5 mln zł

To równowartość **budżetu obywatelskiego** Opola na 2018 rok²⁵.

Jeleśnia
2 mln zł

To kwota, która **w pełni pokryłaby wydatki** budżetowe gminy Jeleśnia na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w 2016 roku²⁶.

**Węgierska
Górka**
1,9 mln zł

To **70% poniesionych wydatków majątkowych** w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Węgierskiej Górze w 2016 roku²⁷.

Budżet krajowy →
55 mln zł

Taka kwota pozwoliłaby pokryć **roczne koszty dopłat rządowych do zalesiania gruntów**²⁸.

WKŁAD SPÓŁEK DANONE W ROZWÓJ DOSTAWCÓW

W trosce o rozwój polskiego rynku robimy zakupy głównie u krajowych dostawców, a mając na uwadze jakość naszych produktów, nawiązujemy bezpośrednie i długofalowe relacje z lokalnymi dostawcami. Łączą nas silne relacje i długofalowa współpraca – przykładowo, dla dostawców

mleka stworzyliśmy program **Nowe Pokolenie Rolników**, poprzez który wspieramy i dzielimy się wiedzą z naszymi partnerami handlowymi. Inny przykład to dostawcy warzyw i owoców – marka **BoboVita współpracuje z większością z nich długookresowo – od ponad 10 lat.**

JAK KSZTAŁCIMY ROLNIKÓW? OD ROZWOJU OSOBISTEGO DO ROZWOJU GOSPODARSTW

Nowe Pokolenie Rolników

to autorski program dla polskich producentów mleka, uruchomiony w październiku 2015 r. we współpracy z Fundacją TROP – autorem metodologii wspierania rozwoju firm rodzinnych, dostosowanej by wspierać rozwój rodzinnych gospodarstw rolnych. W programie skupiamy się na **dobrze prosperujących gospodarstwach** z Polski, po to, by stały się najlepszymi w kraju. W ten sposób edukujemy swoich obecnych i przyszłych dostawców. **Nowe Pokolenie Rolników jest pierwszą inicjatywą realizowaną w Polsce w ramach globalnego funduszu Danone Ecosystem.**

Wyszliśmy z założenia, że **rozwój indywidualny rolników będzie skutkował biznesowym rozwojem ich gospodarstw**, w tym podniesieniem samoorganizacji gospodarstw i optymalizacją produkcji mlecznej.

Fundusz Danone Ecosystem powstał, aby wzmocnić i rozwijać partnerów, którzy tworzą ekosystem DANONE: rolników, dostawców i podwykonawców, przewoźników i operatorów logistyki, dystrybutorów i samorząd terytorialny. Fundusz wspiera działania na rzecz tworzenia miejsc pracy, integracji zawodowej i rozwoju małych i średnich firm.

W ramach programu pośrednio wywieramy wpływ na polską gospodarkę poprzez wspieranie rozwoju gospodarstw rolnych. Nasze priorytety to:

- **rozwój przedsiębiorczości**, m.in. poprzez przejście od etosu ciężkiej pracy fizycznej do zarządzania gospodarstwem jak małą firmą;
- **tworzenie wspólnoty i sieci kontaktów**, m.in. dzięki rozwijaniu świadomości, że partnerstwa skutkują różnymi biznesowymi korzyściami.

Program **koncentruje się na rozwoju osobistym**, dlatego uczestnicy mieli możliwość wyboru form edukacji, zgodnych z ich indywidualnymi celami edukacyjnymi oraz celami stojącymi przed ich gospodarstwami mlecznymi.

Zaoferowaliśmy uczestnikom takie formy edukacji jak: **konferencja, wizyta studyjna, coaching, mentoring czy warsztaty specjalistyczne** z zakresu rachunkowości, finansów, prawa czy prowadzenia negocjacji.

Program został nagrodzony przez Tygodnik Polityka dodatkowym wyróżnieniem dla projektów, które mogą być inspiracją dla innych firm ze względu na ich tematykę lub sposób ich realizacji: Danone – projekt Nowe Pokolenie Rolników: od gospodarstwa rodzinnego do rodzinnego przedsiębiorstwa – za wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i budowanie współpracy z interesariuszami.

Udział w programie Nowe Pokolenie Rolników był dla mnie bardzo cennym doświadczeniem, bo pozwolił mi zmienić podejście do wielu kwestii, związanych z prowadzeniem gospodarstwa, w tym do rozmów z pracownikami, jak również z bliskimi. Dzięki programowi wiemy już, jak chcemy widzieć nasze gospodarstwo w przyszłości. Szczególnie ważna dla nas jest kwestia sukcesji, nad czym już pracujemy. Doceniamy również możliwość wymiany doświadczeń między uczestnikami programu. Jako szczególnie miłe podsumowanie wspominamy wyjazd do Paryża. Doceniamy wszelkie możliwości, które daje firma.

Ryszard Krychowiak

producent mleka, uczestnik programu Nowe Pokolenie Rolników

REZULTATY PROGRAMU NOWE POKOLENIE ROLNIKÓW. CO OSIĄGNĘLI UCZESTNICY?

ROZWÓJ OSOBISTY, CZYLI REZULTATY MIĘKKIE

- **Zyskali pewność siebie** i uświadomili sobie jakie są ich **mocne strony**.
- Nabrali do siebie **wzajemnego zaufania**. Dzięki relacjom nawiązanym podczas trwania programu utworzyła się między nimi **sieć współpracy**.
- Wzmocnili **poczucie sensu** związanego z prowadzeniem gospodarstwa, stali się bardziej **entuzjastyczni i proaktywni**.
- Rozwinęli **umiejętności komunikacji, negocjacji, zarządzania konfliktem**.
- **Zrozumieli** na czym polega i dlaczego tak ważna jest **przedsiębiorczość**.

ROZWÓJ BIZNESU, CZYLI REZULTATY TWARDE

- Uczestnicy otworzyli się na **zakupy grupowe**, co wiąże się z oszczędnościami dla ich gospodarstw.
- Powstała grupa producencka, która pozwala rolnikom osiągać większe korzyści, w tym optymalizować koszty produkcji. **Do grupy należy 6 gospodarstw**, uczestniczących w Programie.
- W wyniku Programu **powstała społeczność rolników, która regularnie się spotyka** i podejmuje wspólne inicjatywy o charakterze strategiczno-biznesowym i integracyjnym.

3.

Wszystko co robimy,
robimy dla zdrowia

Nasze produkty

Każdego dnia dostarczamy produkty, które pomagają pokryć zapotrzebowanie niemowląt, dzieci, nastolatków i dorosłych na składniki odżywcze niezbędne do prawidłowego funkcjonowania organizmu. Poprzez zapewnianie Polakom wysokiej jakości produktów, uzupełniamy ich diety o składniki potrzebne dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, m.in. o rekomendowane porcje mleka, a dzięki naszym projektom i kampaniom kształtujemy i poprawiamy ich nawyki żywieniowe.

Prowadzimy badania

Przekuwamy wiedzę w wartościowe produkty

Pamiętamy o smaku i jakości

Przyczyniamy się do tworzenia zbilansowanej diety zapewniając produkty odpowiadające na specjalne potrzeby żywieniowe

Co więcej, dbając o zdrowie Polaków, dbamy także o zdrową równowagę człowieka z przyrodą. Uwrażliwiamy naszych konsumentów na fakt, że do powstawania wartościowego jedzenia niezbędne jest zdrowe środowisko. Dzięki temu podnosimy świadomość ekologiczną. Rozwijając tę świadomość wśród konsumentów, tworzymy produkty stanowiące element zbilansowanej diety.

INWESTUJEMY W BADANIA NAD ŻYWIENIEM I GROMADZIMY WIEDZĘ O DZIECI POLAKÓW. DOKONUJEMY WAŻNYCH ODKRYĆ.

W trosce o zdrowie Polaków nauka jest naszym największym sojusznikiem. Dzięki niej nieustannie opracowujemy nowe rozwiązania i produkty, wspieramy badania naukowe nad dietą dzieci i dorosłych w Polsce. Jesteśmy w stanie rozpoznawać aktualne wyzwania żywieniowe oraz podejmować starania, pozwalające odpowiadać tym wyzwaniom. Dla przykładu: w 2016 r. wspólnie z Instytutem Matki i Dziecka zrealizowaliśmy badanie²⁹ „Kompleksowa ocena sposobu żywienia dzieci w wieku od 5. do 36. miesiąca życia”, które wykazało, że **dieta dzieci między 1. a 3. rokiem życia jest niewłaściwie zbilansowana: aż 88 proc. dzieci je za mało warzyw**. U ¾ dzieci zbyt dużo energii pochodzi z sacharozy, a 83 proc. przyjmuje nadmierne ilości soli, co jest wynikiem niepotrzebnego dosalania dań. Powstające w ten sposób niewłaściwe zwyczaje żywieniowe mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie całej populacji. Dlatego istotne jest zarówno szerzenie wiedzy o właściwym bilansowaniu diety, jak i sprawdzanie zachowań żywieniowych występujących w społeczeństwie. Upowszechnianie informacji o zwyczajach żywieniowych i edukacja w zakresie żywienia mogą przeciwdziałać powstawaniu i utrwalaniu się niewłaściwych nawyków żywieniowych.

Wiemy dużo o codziennej diecie Polaków. Zidentyfikowaliśmy w niej niedobory niezbędnych składników. W ostatnim roku odkryliśmy, że:

- **42% dzieci** w wieku 2-3 lata ma niedobory wapnia³⁰,
- **94% dzieci** w wieku 2-3 lata ma niedobory witaminy D³¹,
- zaledwie **jedną piątą** wypijanych przez dzieci płynów stanowi woda, a powinna być głównym źródłem nawodnienia³².

Dziecko przychodzi na świat z naturalną preferencją smaku słodkiego. Warto komponować jego dietę tak, aby nie wzmacniać tej preferencji.

DZIĘKI NASZEJ WIEDZY TWORZYMY PRODUKTY DOPASOWANE DO POTRZEB ŻYWIENIOWYCH I UPODOBAŃ POLAKÓW. DLA DANONKÓW I WODY NIEGAZOWANEJ ŻYWIEC ZDRÓJ WYSTĄPILIŚMY O OPINIE DO ZAUFANYCH I SZANOWANYCH INSTYTUCJI, KTÓRE ZAOPINIOWAŁY JE POZYTYWNIE, Z CZEGO JESTEŚMY DUMNI.

Pozytywna opinia dla Danonków oraz wody niegazowanej Żywiec Zdrój wydana przez **Instytut Matki i Dziecka** to potwierdzenie naszego zaangażowania w promocję i faktyczne współtworzenie zdrowego stylu życia Polaków przez oferowanie wartościowych produktów. Zobowiązaliśmy się kontynuować doskonalenie ich wartości odżywczej. **Zobowiązania traktujemy poważnie, nieustannie doskonaląc jakość produktów w oparciu o najnowszą wiedzę żywieniową**. Oto przykład: przez ostatnich dziesięć lat o **34 proc. obniżyliśmy zawartość cukru** dodanego w Danonkach truskawkowych, **wyeliminowaliśmy konserwanty** z niegazowanych napojów Żywiec Zdrój, a także wprowadziliśmy linię kaszek BoboVita PORCJA ZBÓŻ **bez dodatku cukru**.

PAMIĘTAMY O SMAKU. ŁĄCZYMY PRAWIDŁOWĄ DIETĘ Z PRZYJEMNOŚCIĄ JEDZENIA.

Naszym zdaniem podstawą kształtowania właściwych zwyczajów żywieniowych jest sprawianie, by jedzenie było **źródłem przyjemności** – wbrew popularnej opinii, że rzeczy smaczne nie są wartościowe, a niesmaczne – wprost przeciwnie. Smaczne i wartościowe produkty to cel osiągalny, zwłaszcza, jeśli dobrze poznamy preferencje żywieniowe – czasem nieuświadomione – człowieka na każdym etapie życia.

Wiemy na przykład, że dziecko przychodzi na świat z naturalną, uwarunkowaną genetycznie preferencją **smaku słodkiego** – jest to pierwszy smak, który poznaje w życiu. Rozumiejąc to, w jaki sposób niemowlęta poznają nowe smaki towarzyszymy im w ich **poznawaniu**. Między innymi dlatego wprowadziliśmy kaszki mleczne i zbożowe z owocami bez dodatku cukru – by nie wzmacniać naturalnej preferencji smaku słodkiego, czy zupki jarzynowe i obiadki, które mają delikatną konsystencję, a swój smak zawdzięczają wyłącznie kompozycji warzyw i mięsa. Pamiętajmy o tym, że jedzenie to przyjemność i proponujemy konsumentom w każdym wieku produkty, które będą równocześnie smaczne i wartościowe.

DANONKI

Cenne źródło wapnia i witaminy D

FAKTY O DANONKACH

TO WARTOŚCIOWY PRODUKT MLECZNY DOSTOSOWANY DO OKREŚLONYCH POTRZEB ŻYWIENIOWYCH DZIECI.

KAŻDY KUBECZEK SERKA POWSTAJE Z **2 KUBECZKÓW MLEKA**.

ZAWIERA DODATEK **WAPNIA I WITAMINY D**, KTÓRE UCZESTNICZĄ W PRAWDŁOWYM WZROŚCIE I ROZWOJU KOŚCI U DZIECI.

DANONKI POSIADAJĄ POZYTYWNA OPINIĘ INSTYTUTU MATKI I DZIECKA³³.

DANONKI WYSTĘPUJĄ W KILKU WARIANTACH DOPASOWANYCH DO RÓŻNYCH POTRZEB I OKAZJI. SĄ WŚRÓD NICH SERKI, JOGURTY W WYGODNYCH SASZETKACH NA WYNOS ORAZ JOGURTY DO PICIA O RÓŻNYCH SMAKACH.

DANONKI NIE ZAWIERAJĄ KONSERWANTÓW.

Opiniowanie żywności, przeznaczonej dla dzieci należy do zadań wynikających ze statutu Instytutu Matki i Dziecka. Przy ocenie żywności zwraca się szczególną uwagę na skład ilościowo-jakościowy produktów oraz na tzw. wartość dodaną, którą można zdefiniować pod kątem jakości surowców, składu, czy nowoczesnej technologii produkcji. Danonki są jednym z produktów, które uzyskały pozytywną opinię Instytutu Matki i Dziecka. Danonki to serki i jogurty, których skład został tak opracowany, żeby odpowiadał na ważne potrzeby żywieniowe dzieci. Danonki mogą być wykorzystywane w żywieniu dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, ponieważ stanowią uzupełnienie ich diety pod względem zawartości witaminy D i wapnia – składników potrzebnych do prawidłowego wzrostu i rozwoju kości.

Prof. nadzw. dr hab. n. med Halina Weker
Instytut Matki i Dziecka

źródło
wapnia
i witaminy D

DANONKI ODPOWIADAJĄ DZIECIOM

Jak wskazują badania, niedobory wapnia w diecie dotyczą 50% polskich czterolatków, a niedobory witaminy D 98% dzieci³⁴, dlatego należy zadbać o to, by w dziecięcych posiłkach znalazła się odpowiednia ilość produktów zawierających te składniki.

Jednym z ważnych źródeł wapnia w diecie są m.in. produkty mleczne, dlatego powinny one stanowić ważny element codziennej diety dziecka. Produkty mleczne mogą składać się na część posiłku dziecka, takiego jak np. drugie śniadanie lub podwieczorek. Warto zadbać o to, by produkty podawane dzieciom były nie tylko smaczne, ale zawierały ważne dla ich zdrowia składniki odżywcze. **Serki i jogurty Danonki zawierają zarówno wapń, jak i witaminę D, która ułatwia przyswajanie wapnia z pożywienia.**

Należy pamiętać, że ważna jest zróżnicowana i zbilansowana dieta oraz zdrowy styl życia.

Danonki dostarczają organizmowi także **witaminę D**. Z niedoborami witaminy D boryka się powyżej 90 proc. dzieci i 90 proc. dorosłych Polaków³⁵.

WITAMINA D I WAPŃ SĄ POTRZEBNE DO PRAWDŁOWEGO ROZWOJU KOŚCI U DZIECI

Właśnie ze względu na zawartość wapnia eksperci ds. żywienia rekomendują **3-4 porcje³⁶ produktów mlecznych³⁷ w codziennej diecie dzieci w wieku przedszkolnym**. Taka liczba porcji zaspokaja dobowe zapotrzebowanie na wapń. Porcją może być szklanka jogurtu naturalnego, kubeczek jogurtu owocowego, czy szklanka mleka.

Niedobory witaminy D w dietach dotyczą 98% dzieci w Polsce³⁸.

Niedobory wapnia w dietach dotyczą 50% dzieci w Polsce³⁹.

WITAMINA D I WAPŃ SĄ POTRZEBNE DO PRAWDŁOWEGO ROZWOJU KOŚCI U DZIECI

Produkty mleczne stanowią ważny element codziennej diety dziecka.

Produkty mleczne są w diecie źródłem wapnia.

Cukier, który znajduje się w składzie Danonków, wynika z **obecności laktozy, czyli cukru naturalnie występującego w mleku, z obecności cukrów pochodzących z owoców, a także sacharozy, która stanowi cukier dodany**.

Smaki występujące w naszych produktach, w tym smak słodki, odpowiadają preferencjom konsumentów, bo wiemy, że dla kształtowania odpowiednich nawyków żywieniowych ważna jest przyjemność jedzenia. Stopniowe obniżanie zawartości cukru pozwala na ewolucyjną zmianę przyzwyczajień i preferencji smakowych konsumentów.

ACTIVIA

Wapń i żywe kultury bakterii - prawidłowe trawienie

Activia zawiera wapń pomagający w prawidłowym funkcjonowaniu enzymów trawiennych oraz żywe kultury bakterii jogurtowych, które poprawiają trawienie zawartej w produkcie laktozy. Jest to szczególnie ważna kwestia dla osób mających trudności z trawieniem laktozy. Ważna jest także zróżnicowana dieta i zdrowy styl życia.

FAKTY O ACTIVII

**TYLKO ACTIVIA ZAWIERA SZCZEP
BIFIDUS ACTIREGULARIS.**

**KAŻDY KUBECZEK JOGURTU ACTIVIA
O OBJĘTOŚCI 125 G ZAWIERA
4 MILIARDY SZCZEPÓW BAKTERII
BIFIDUS ACTIREGULARIS®.**

**WYSTĘPUJE W DWÓCH WARIANTACH:
JOGURT W KUBECZKU I ACTIVIA
DO PICIA.**

**TO DELIKATNA PRZEKĄSKA
O ŁAGODNYM SMAKU I KREMOWEJ
KONSYSTENCJI.**

Activia Jogurt Naturalny jest wartościowym produktem, który może być elementem zbilansowanej i zróżnicowanej diety. Activia Jogurt Naturalny zawiera specjalnie wyselekcjonowany szczep bakterii **Bifidus Actiregularis**®, których w każdym kubeczku jest 4 miliardy. To także bogactwo składników, które pomagają dbać o zdrowe trawienie: wapń, który pomaga w prawidłowym funkcjonowaniu enzymów trawiennych oraz bakterie jogurtowe, które poprawiają trawienie zawartej w produkcie laktozy u osób mających trudności z jej trawieniem.

Activia® jest dostępna w całej gamie owocowych smaków i wielu różnych rodzajach, wliczając w to klasyczne jogurty owocowe i jogurty wielowarstwowe z kawałkami owoców.

Wszystko, co dotyczy owoców, jest bardzo uważnie monitorowane. Zaczynając od tego, jak owoce są uprawiane i zbierane, poprzez to, jak się je kroją, przygotowuje i przechowuje - na każdym etapie upewniamy się, że wszystko odpowiada naszym rygorystycznym standardom.

Od pola do kubeczka – to skrupulatny proces. Owoce są zbierane, większość z nich ręcznie, a potem myte i obierane, następnie krojone na mniejsze lub większe kawałki oraz zamrożone. Tak przygotowane owoce są przechowywane w kontrolowanych warunkach, by utrzymać ich wartości odżywcze oraz smak, zanim będą dodane do jogurtu naturalnego zawierającego bakterie **BIFIDUS ACTIREGULARIS**®, by stworzyć Activię®.

JAK ACTIVIA WPISUJE SIĘ W ZDROWY STYL ŻYCIA

Wapń pomaga w prawidłowym funkcjonowaniu enzymów trawiennych.

150 g jogurtu może być jedną z 2 porcji produktów mlecznych dziennie zalecanych przez ekspertów ds. żywienia⁴⁰.

Bakterie jogurtowe poprawiają trawienie zawartej w produkcie laktozy u osób mających trudności z trawieniem laktozy.

Woda i napoje, czyli jak zachęcamy do prawidłowego spożywania płynów

NIEGAZOWANA WODA ŹRÓDLANA – ZDROWIE Z NATURY

Woda Żywiec Zdrój, dzięki swojemu delikatnemu smakowi, niskiej mineralizacji oraz niskiej zawartości sodu jest odpowiednia do picia na co dzień dla każdego, niezależnie od wieku czy stanu zdrowia. Jest polecana także dla niemowląt i dzieci oraz kobiet w ciąży i karmiących piersią.

FAKTY O ŻYWIEC ZDRÓJ

MARKA ŻYWIEC ZDRÓJ TO **NAJWIĘKSZY PRODUCENT** NA RYNKU NAPOJÓW NIEGAZOWANYCH⁴¹ I **NAJLEPIJ ROZPOZNAWALNA MARKA WODNA** W POLSCE⁴². ŻYWIEC ZDRÓJ DARZONA JEST PRZEZ KONSUMENTÓW ZAUFANIEM I DOCENIANA ZA **JAKOŚĆ, SMAK I NATURALNE POCHODZENIE**⁴³.

WODA NIEGAZOWANA ŻYWIEC ZDRÓJ STANOWIŁA **20 PROC. ŁĄCZNEGO WOLUMENU WODY BUTELKOWANEJ** KUPOWANEJ PRZEZ POLAKÓW W 2016 R.

WARIANTY SMAKOWE NIEGAZOWANE ŻYWIEC ZDRÓJ NIE ZAWIERAJĄ KONSERWANTÓW. PRODUKOWANE SĄ W NOWOCZESNEJ TECHNOLOGII ASEPTYCZNEJ ZAPEWNIĄCEJ BEZPIECZEŃSTWO I WYSOKĄ JAKOŚĆ NAPOJÓW.

Organizm dorosłego człowieka w ok. 60% składa się z wody. Nie możemy magazynować większych jej ilości, a jednocześnie każdego dnia tracimy jej w zależności od płci i innych czynników ok. 2-2,5 litra. Najlepiej pić wodę regularnie, małymi łykami, w ciągu całego dnia. Woda pomaga w utrzymaniu prawidłowych funkcji fizycznych i poznawczych, jeśli spożywamy jej co najmniej 2 litry dziennie, z różnych źródeł. Dla zachowania zdrowia ważna jest także zrównoważona i zbilansowana dieta oraz zdrowy tryb życia⁴⁴.

Według zaleceń EFSA z 2010 r. zaadaptowanych w 2011 r. przez Instytut Żywności i Żywienia, powinniśmy dostarczać 1 ml wody na 1 kcal spożywanego pokarmu lub **1 litra na 30 kg masy ciała**, co oznacza przyjmowanie codziennie od ok. **1,5 l wody w przypadku dzieci** w wieku 4-9 lat **do nawet 2,5 l w przypadku dorosłych**. Jest to ilość uwzględniająca wodę zawartą w potrawach i produktach spożywczych, przy czym szacuje się, że przeciętna dieta realizuje ok. 20% zapotrzebowania, pozostałą ilość należy wypić w postaci płynów.

Zapotrzebowanie na wodę zależy też od masy ciała, aktywności fizycznej, temperatury otoczenia, stanu fizjologicznego, stanu zdrowia czy diety.

Odpowiedni poziom nawodnienia zapewnia optymalne funkcjonowanie psycho-motoryczne i poznawcze, a niedobór wody w organizmie ma poważne konsekwencje dla zdrowia. Nawet niewielki ubytek wody w organizmie może powodować spadek wydolności organizmu podczas aktywności fizycznej, a także spadek nastroju, gorszą koncentrację i zapamiętywanie⁴⁶.

Ponad 50% Polaków pije zbyt mało płynów w odniesieniu do zaleceń EFSA i Instytutu Żywności i Żywienia⁴⁵.

Dzieci w wieku 4-9 lat piją średnio tylko jedną szklankę wody dziennie na 5 zalecanych szklanek płynów pochodzących z różnych źródeł⁴⁷.

Przeciętny mieszkaniec Polski wypija od 0,5 litra do 1 litra wody dziennie⁴⁸, czyli zaledwie ¼ do ½ zalecanej ilości płynów dziennie. Co więcej **11 proc. Polaków twierdzi, że w ogóle nie pije wody**, a braki wody w organizmie uzupełnia innymi płynami⁴⁹.

Aby wspomóc prawidłowe zapamiętywanie oraz pomóc utrzymać koncentrację, nastolatek powinien spożywać przynajmniej 2 litry wody dziennie pochodzącej z różnych źródeł⁵⁰.

WARIANTY SMAKOWE ŻYWIEC ZDRÓJ

Zgodnie z naszą misją dążymy do tego, by nieść zdrowie przez żywność, co obejmuje również prawidłowe nawodnienie. Jednak **nie wszyscy Polacy traktują niegazowaną wodę jako optymalne źródło nawodnienia, głównie ze względu na to, że nie akceptują jej naturalnego smaku**. Osoby te sięgają po inne płyny. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom konsumentów, oferujemy dwa warianty produktów smakowych: z gazem i bez. Większość naszych propozycji smakowych to produkty niskokaloryczne, zawierające mniej niż 20 kcal w 100 ml.

Produkty te mogą stanowić **pierwszy krok w kierunku sięgania po wodę niegazowaną, która stanowi optymalne źródło nawodnienia**. Przeznaczone są też dla osób, które piją wodę na co dzień, ale czasem mają ochotę na produkt o owocowym smaku.

Woda to tylko 28 proc. płynów spożywanych w ciągu dnia przez Polaków. Aż 50 procent **stanowią wysokosłodzone napoje**. Z myślą o tych konsumentach, którzy chcą zmieniać swoje przyzwyczajenia powstały niskokaloryczne niegazowane warianty smakowe Żywiec Zdrój⁵¹.

Picie wody zamiast wysokosłodzonych napojów pozwala na ograniczenie spożycia cukru i w konsekwencji zmniejszenie ryzyka nadwagi lub otyłości.

Polacy z samymi płynami dostarczają sobie dziennie średnio 415 kcal przy czym najwięcej dostarczają gorące napoje, bo 146 kcal. Ta wartość energetyczna w przeliczeniu na cukier stanowi blisko 21 łyżeczek. Wysokosłodzone napoje dostarczają dziennie „tylko” 70 kcal, czyli 3,5 łyżeczki cukru. Ponad 35% dorosłych Polaków przekracza zalecenia WHO odnośnie spożycia cukrów dodanych w diecie z samymi tylko napojami⁵².

ŻYWIEC ZDRÓJ DLA DZIECI

W ramach naszej misji zachęcamy Polaków, by pili zdrowiej i jesteśmy po stronie natury. W Żywiec Zdrój jesteśmy przekonani, że zdrowe nawyki żywieniowe najlepiej kształtować od najmłodszych lat, dlatego realizujemy szereg programów i kampanii edukacyjnych na temat wpływu wody na zdrowie.

Aby zachęcić dzieci do sięgania po wodę wprowadzamy na rynek atrakcyjne dla nich produkty w kolorowych opakowaniach, z bohaterami ulubionych bajek oraz nawiązujące do sezonowej tematyki.

Żywiec Zdrój, chcąc wspierać rodziców w budowaniu nawyku picia wody u dzieci, od 2016 roku regularnie wprowadza na rynek kolejne odsłony produktów skierowanych do najmłodszych. Na sklepowych półkach pojawiały się już wody w opakowaniach z wizerunkami bohaterów uwielbianej przez dzieci „Krainy lodu”, „Smerfów”, czy „The Avengers”.

Jogurt naturalny

naturalne źródło
wapnia i białka

Jogurt naturalny może być wartościowym elementem codziennej diety, ponieważ zawiera łatwo przyswajalny wapń i białko. Ma on różne zastosowania – może być spożywany sam np. jako przekąska w ciągu dnia lub jako dodatek do sałatek, zup, sosów i deserów.

FAKTY O JOGURCIE NATURALNYM

ZAWIERA ŻYWE KULTURY
BAKTERII.

JEST CENNYM ŹRÓDŁEM
PEŁNOWARTOŚCIOWEGO BIAŁKA
I ŁATWO PRZYSWAJALNEGO
WAPNIA W DIECIE.

MA WIELORAKIE ZASTOSOWANIE:
MOŻNA GO SPOŻYWAĆ SAMODZIELNIE
LUB DODAWAĆ DO SOSÓW, SAŁATEK,
ZUP I DESERÓW.

W trosce
o najmłodszych.
Co najbardziej lubimy
przyrządzać z warzyw,
zbóż i owoców?

Chcemy szczególnie wspierać rodziców w kluczowym okresie **1000 pierwszych dni życia**, czyli począwszy od poczęcia przez pierwsze lata życia dziecka. To czas, gdy kształtuje się jego metabolizm i preferencje żywieniowe, które wpłyną na sposób, w jaki będzie się odżywiać w przyszłości. Jeżeli jako pierwsze wprowadzimy do diety malucha **warzywa**, będzie je jadł chętniej w późniejszym czasie niż ci, którzy jako dziecko zaczęli rozszerzanie swojej diety od owoców.

Wiemy jak ważne jest prawidłowe żywienie najmłodszych. Jako producent żywności dostarczamy produkty dla niemowląt i małych dzieci dostosowane do ich potrzeb na każdym etapie rozwoju.

Troska i ciepło okazane maluszkowi w okresie 1000 pierwszych dni jego życia zapoczątkują w przyszłości. To właśnie bliskość i opieka rodziców sprawiają, że dziecko może z radością poznawać świat.

Dbanie o niemowlę to także prawidłowe żywienie, które ma bardzo duże znaczenie dla prawidłowego rozwoju młodego organizmu. Maluszek może szczęśliwie rosnąć, bo mama troszczy się o niego, w tym o to, co je. BoboVita wspiera rodziców w żywieniu ich dziecka, spełniając surowe normy jakości i bezpieczeństwa oraz dając to, co najlepsze – teraz w nowych, apetycznych opakowaniach!

FAKTY O BOBOVITA

POSIŁKI BOBOVITA ZE WSKAZANIEM WIEKU **PRODUKOWANE SĄ ZE SKŁADNIKÓW, KTÓRE SPEŁNIAJĄ RESTRYKCYJNE NORMY** I PRZECHODZĄ NAWET PONAD **600 TESTÓW JAKOŚCI**.

ZGODNIE Z PRZEPISAMI PRAWA NORMY DLA WARZYW, Z KTÓRYCH PRODUKUJEMY POSIŁKI BOBOVITA, SĄ **DO NAWET 5000 RAZY BARDZIEJ SUROWE** NIŻ TE, KTÓRE OBOWIĄZUJĄ W ODNIESIENIU DO WARZYW OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA⁵³.

BOBOVITA POMAGA W ZBILANSOWANIU DIETY O OWOCE I WARZYWA U **65 TYS. DZIECI**⁵⁴ W POLSCE W WIEKU OD 0,5 DO 3 LAT.

STARANNIE WYBIERAMY SWOICH DOSTAWCÓW – ZANIM DOJDZIE DO NAWIĄZANIA WSPÓŁPRACY, DOSTAWCY PRZEZ ŚREDNIO OK. 2 LATA ADAPTUJĄ SIĘ DO NASZYCH WYMOGÓW JAKOŚCI. **Z WIĘKSZOŚCIĄ DOSTAWCÓW PRODUKTÓW ROLNYCH WSPÓŁPRACUJEMY OD PONAD 10 LAT.**

POSIŁKI ZAWIERAJĄ: **22 WARTOŚCIOWE WARZYWA, 17 PYSZNYCH OWOCÓW, 7 RODZAJÓW MIĘS, W TYM CIEŁĘCINĘ, JAGNIĘCINĘ I KRÓLIKA ORAZ 2 RODZAJE DZIKICH RYB MORSKICH** Z CERTYFIKOWANYCH POŁOWÓW (RYBY SĄ POŁAWIANE ZGODNIE Z CERTYFIKOWANYMI ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO RYBOŁÓWSTWA).

Marchewkę uprawiamy tak, jak uprawialibyśmy ją dla własnych dzieci – w sposób naturalny, z zaangażowaniem i wielką starannością. Uprawiając warzywa, opieramy się na badaniach. Nasze surowce przechodzą nawet ponad 600 różnych testów jakości, i dopiero te bezpieczne trafiają do posiłków BoboVita. Dobieramy odpowiednie odmiany marchwi, które cechują się odpowiednimi walorami smakowymi, odpowiednią strukturą, kolorem. Uprawianie warzyw dla niemowląt i małych dzieci wymaga wiedzy – jak zadbać o pole, by dostarczyć surowiec bezpieczny i najwyższej jakości.

Klaudiusz Matejka

dostawca warzyw od ponad 10 lat

O zaufaniu do naszych produktów świadczą licznie przyznawane nagrody. W 2016 roku otrzymaliśmy m.in. wyróżnienie dla BoboVita Marchewka po 4. miesiącu życia – produkt idealny na początek rozszerzania diety – został przez rodziców wybrany HITem Mamo, To Ja i Babyonline.pl 2016 roku w kategorii najlepsze danie warzywne. W Plebiscycie SuperMama Awards 2016 w kategorii „żywienie niemowlaka” nagrodzony zostały złotem posiłek BoboVita Indyk w ziołach z warzywami po 9. miesiącu życia. Zaś wśród ulubionych produktów czytelniczek miesięcznika „M jak Mama” i mjakmama.pl po raz kolejny znalazły się produkty BoboVita.

W menu **30 proc. dzieci** w wieku 1-3 lata w Polsce warzywa nie pojawiają się każdego dnia⁵⁵.

88 proc. dzieci po 1. roku życia otrzymuje za mało warzyw w codziennej diecie⁵⁶.

32 proc. dzieci w wieku 5-36 miesięcy ma nieprawidłową masę ciała⁵⁷.

BEBILON 2

Wsparcie dla rozwoju odporności i mózgu

1000 pierwszych dni życia dziecka, liczone od poczęcia przez pierwsze lata, to kluczowy czas dla rozwoju młodego organizmu. Mleko mamy jest najlepszym pokarmem dla niemowlęcia, w tym dla jego kształtującej się odporności i mózgu. **Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zaleca wyłączne karmienie piersią przez 6 pierwszych miesięcy życia niemowlęcia** i kontynuację karmienia piersią do 2. roku życia lub dłużej, przy jednoczesnym rozszerzeniu diety dziecka.

FAKTY O BEBILON 2

UNIKALNA FORMUŁA PRONUTRA⁺ ZAWIERA M.IN. WITAMINY A, C I D, DLA PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA UKŁADU ODPORNOŚCIOWEGO ORAZ KWAS α -LINOLENOWY, KTÓRY JEST WAŻNY DLA ROZWOJU MÓZGU I TKANEK NERWOWYCH*.

DO OPRACOWANIA KOMPOZYCJI SKŁADNIKÓW WSPIERAJĄCYCH ODPORNOŚĆ I ROZWÓJ MÓZGU DZIECKA PRZYCZYNIŁY SIĘ WIELOLETNIE BADANIA NAD POKARMEM KOBIECYM I WYNIKI ODKRYĆ NAUKOWCÓW NUTRICIA.

BEBILON 2 I BEBILON JUNIOR Z PRONUTRA⁺ TO SZEROKA GAMA PRODUKTÓW, ZAWIERAJĄCYCH SKŁADNIKI WAŻNE DLA ROZWOJU ODPORNOŚCI I MÓZGU DZIECKA* – OD NIEMOWLĄKA DO PRZEDSZKOLAKA. NAJLEPSZYM POKARMEM DLA NIEMOWLĘCIA, ZASPOKAJAJĄCYM JEGO POTRZEBY, JEST MLEKO MAMY. JEŚLI Z UZASADNIONYCH PRZYCZYŃ MAMA NIE MOŻE KARMIĆ PIERSIĄ, WRAZ Z PEDIATRĄ POWINNA WYBRAĆ ODPOWIEDNIE MLEKO MODYFIKOWANE.

* Babilon 2 Pronutra⁺ i Babilon Junior z Pronutra⁺ zgodnie z przepisami prawa, zawierają witaminy A, C i D oraz kwas α -linolenowy.

ODPORNOŚĆ I ROZWÓJ MÓZGU

Wspieranie odporności i rozwoju mózgu dziecka w okresie 1000 pierwszych dni życia, czyli w czasie od poczęcia przez pierwsze lata życia, ma ogromne znaczenie dla funkcjonowania młodego organizmu. Organizm dziecka, w tym jego odporność i mózg, najintensywniej rozwija się już od poczęcia w okresie 1000 pierwszych dni życia. Na przebieg tego procesu – zarówno już w życiu płodowym, jak i niemowlęctwie – w dużym stopniu wpływa sposób żywienia, najpierw mamy, a później dziecka.

- 1000 pierwszych dni to niezwykle ważny czas w życiu człowieka. W tym kluczowym okresie dojrzewania młodego organizmu intensywnie kształtuje się odporność i mózg.
- W pierwszych latach życia dziecka jego odporność i mózg, czyli ludzki „supernarząd”, nie są jeszcze w pełni dojrzałe. Dla ich harmonijnego rozwoju niezbędna jest m.in. dieta dopasowana do potrzeb niemowlęcia, a potem małego dziecka.
- Rodzice mogą wspierać prawidłowy rozwój dziecka poprzez odpowiedni sposób żywienia, dostarczając maluchowi odpowiednich składników odżywczych.

Kształtowanie się układu odpornościowego oraz wzrost i rozwój mózgu dziecka również po ukończeniu 1. roku życia należy wspierać m.in. **właściwie zbilansowaną dietą**. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zaleca kontynuację karmienia piersią do 2. roku życia lub dłużej, przy jednoczesnym rozszerzaniu jego diety. Dla układu immunologicznego istotne jest dostarczanie witamin oraz składników mineralnych, jak np. żelazo czy cynk. Z myślą o rozwoju mózgu należy dostarczać dziecku żywność bogatą w wielonienasycone długołańcuchowe kwasy tłuszczowe ALA z grupy omega 3. Dlatego by zadbać o odporność i rozwój mózgu dziecka, warto podawać mu specjalnie przeznaczone dla niego i dopasowane do jego potrzeb mleko modyfikowane – wciąż ważny element codziennej diety. Zgodnie z przepisami prawa zawiera one m.in. witaminy A, C i D, istotne dla prawidłowego funkcjonowania układu odpornościowego oraz kwas alfa-linolenowy z grupy omega 3, istotny dla rozwoju mózgu.

Mama ma ogromny wpływ na rozwój dziecka w kluczowym okresie 1000 pierwszych dni jego życia. Najlepszymi wskazówkami dla niej w tym obszarze są przede wszystkim zalecenia lekarza pediatry. **By wspierać proces dojrzewania odporności i mózgu dziecka, powinna zadbać o prawidłowy sposób żywienia niemowlęcia. Mleko mamy to najlepszy pokarm dla dziecka, który wspiera jego prawidłowy rozwój.** Specjalnie dla niemowląt, które z różnych przyczyn nie mogą być karmione piersią, powstał Bebilon 2 z Pronutra+ – nr 1 rekomendowany przez pediatrów⁵⁸.

Roczne dziecko nadal ma wyjątkowe potrzeby żywieniowe, wynikające z okresu rozwoju. **Dwuletnie i trzyletnie dziecko dynamicznie rośnie – aż około 10 cm na rok⁵⁹. Cały czas trwa intensywny rozwój mózgu – w wieku 3 lat mózg dziecka osiągnie 85% swojej finalnej masy.** W tym czasie w układzie nerwowym wciąż tworzą się nowe połączenia między komórkami. **Jednocześnie proces kształtowania się układu immunologicznego nadal trwa – pełną dojrzałość uzyska on dopiero około 12. roku życia dziecka.** Dlatego tak ważne jest **wspomaganie rozwoju młodego organizmu, m.in. poprzez komponowanie odpowiedniego jadłospisu.** Mimo że roczne dziecko coraz częściej spożywa posiłki ze stołu rodzinnego, to należy pamiętać, że nadal ma inne potrzeby żywieniowe niż dorośli. Jego organizm potrzebuje energii do zabawy i innych aktywności, dlatego menu Juniora powinno być bogate w składniki odżywcze, które są niezbędne do jego prawidłowego funkcjonowania i rozwoju.

Ważne informacje: Karmienie piersią jest najwłaściwszym i najtańszym sposobem żywienia niemowląt oraz rekomendowane dla małych dzieci wraz z urozmaiconą dietą. Mleko matki zawiera składniki odżywcze niezbędne do prawidłowego rozwoju dziecka oraz chroni je przed chorobami i infekcjami. Karmienie piersią daje najlepsze efekty, gdy matka prawidłowo odżywia się w ciąży i w czasie laktacji oraz gdy nie ma miejsca nieuzasadnione dokarmianie dziecka. Przed podjęciem decyzji o zmianie sposobu karmienia matka powinna zasięgnąć porady lekarza.

Innowacje w trosce o chorych

Żywność medyczna to innowacyjne preparaty odżywcze stworzone dla pacjentów, którzy z powodu choroby i towarzyszących jej problemów nie są w stanie przyjąć wraz z tradycyjnym pożywieniem wystarczającej ilości energii oraz składników odżywczych – białek, węglowodanów, tłuszczów, witamin i minerałów.

Żywność medyczna stosuje się zarówno w **profilaktyce**, jak i w **leczeniu niedożywienia spowodowanego chorobą**.

Niedożyczenie towarzyszy wielu chorobom, a w onkologii najczęściej współwystępuje z **nowotworami** układu pokarmowego oraz głowy i szyi, rzadziej u chorych z nowotworami tkanek miękkich, urologicznymi czy ginekologicznymi.

Wśród chorych na raka trzustki niedożyczenie może występować nawet w 80-85 proc. przypadków, u pacjentów z rozpoznaniem raka żołądka ten odsetek wynosi średnio 65-85 proc., natomiast w przypadku raka przełyku – 60-80 proc.⁶⁰

Żywnienie medyczne to odpowiedź na potrzeby chorych

Jedną z konsekwencji raka jest tzw. **kacheksja nowotworowa**. To zespół objawów skutkujący ciężką, przewlekłą i niezamierzoną utratą masy ciała wywołany przez nowotwór. Jego objawy to m.in. spadek apetytu, jadłowstręt, zmiany węchu czy smaku. Kacheksja zwiększa prawdopodobieństwo powikłań chirurgicznych, a także może mieć wpływ na odpowiedź na leczenie.

W 2016 r. 180 tys. osób w Polsce chorowało na raka.

Nawet u 20 proc. osób cierpiących na nowotwory wyniszczenie organizmu spowodowane brakiem odpowiedniego odżywiania może być bezpośrednią przyczyną zgonu⁶¹. **Niedożywienie diagnozuje się u od 30 do nawet 90 proc. pacjentów nowotworowych**⁶².

Niedożywienie stanowi też ogromny problem pacjentów cierpiących na przewlekłe **choroby neurologiczne** – diagnozuje się je nawet u 62 proc. osób po przebytych udarze mózgu⁶³. Ryzyko rozwoju niedożywienia dotyczy też 80 proc. osób cierpiących na chorobę Parkinsona i 62 proc. pacjentów z chorobą Alzheimera⁶⁴.

Brak odpowiedniego odżywiania organizmu:

- prowadzi do wyniszczenia organizmu,
- może opóźnić proces rekonwalescencji,
- może być przyczyną dodatkowych powikłań,
- w niektórych sytuacjach – może przyspieszyć postęp choroby.

**ŻYWIENIE MEDYCZNE
TWOJE POSIŁKI W WALCE
Z CHOROBA**

dowiedz się więcej www.posilkiwchorobie.pl

Leczenie przez żywienie

Integralną częścią terapii powinno być **leczenie żywieniowe**, które polega na przeprowadzeniu u każdego pacjenta oceny stanu odżywienia i zapotrzebowania na wszystkie niezbędne substancje odżywcze, a w razie potrzeby podawaniu mu – najlepiej drogą doustną – odpowiednich ilości energii, białka, elektrolitów, witamin, pierwiastków śladowych i wody oraz monitorowaniu jego stanu klinicznego.

Wcześnie wprowadzone leczenie żywieniowe nie tylko znacznie **może poprawić jakość życia pacjenta**, ale także może przyczynić się do zwiększenia skuteczności stosowanych terapii, złagodzenia niepożądanych objawów prowadzonego leczenia i skrócenia czasu hospitalizacji.

Najlepszą, najwygodniejszą i, co najważniejsze, fizjologiczną formą żywienia medycznego jest **żywienie doustne**. W sytuacji, gdy nie jest możliwe pokrycie zapotrzebowania na białko i energię u niedożywionego pacjenta ze słabym

apetytem poprzez tradycyjną dietę o dużej gęstości kalorycznej, Polskie Towarzystwo Żywności Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu (POLSPEN) rekomenduje hiperkaloryczne i wysokobiałkowe doustne preparaty odżywcze. **Jednym z nich jest Nutridrink, który w niewielkiej objętości dostarcza skoncentrowaną ilość białka, kalorii i substancji odżywczych.**

Żywienie medyczne jest metodą wspomaganą leczenia stosowaną w wielu chorobach i w razie potrzeby **może całkowicie zastąpić tradycyjną dietę** lub stanowić jej ważne uzupełnienie.

NUTRIDRINKI

specjalistyczne wsparcie żywieniowe w chorobie

Produkty z portfolio Nutridrink – produkowane przez Nutricię Medyczną – to specjalistyczne preparaty odżywcze, które w małej objętości dostarczają skoncentrowaną, dużą dawkę energii i składników odżywczych: białka, tłuszczów, węglowodanów oraz komplet witamin i minerałów. Dzięki temu odżywiają organizm.

Dostępnych jest wiele różnych rodzajów preparatów Nutridrink, dostosowanych do specjalnych potrzeb żywieniowych pacjentów z różnymi jednostkami chorobowymi. Produkty mają także zróżnicowane smaki, by umożliwić dobranie preparatu do ich indywidualnych preferencji.

FAKTY O ŻYWIENIU MEDYCZNYM

1-3 BUTELKI NUTRIDRINKÓW NA DOBĘ (300-900 KCAL) POZWALAJĄ UZUPEŁNIĆ DIETĘ CHOROJĄ OSOBY O NIEZBĘDNE SKŁADNIKI ODŻYWCZE⁶⁵.

ŻYWIENIE MEDYCZNE MA POZYTYWNY WPŁYW NA JAKOŚĆ ŻYCIA PACJENTÓW I ICH OPIEKUNÓW⁶⁶.

ODPOWIEDNIE ŻYWIENIE MEDYCZNE MOŻE WPŁYWAĆ NA OBNIŻENIE KOSZTÓW LECZENIA W RÓŻNYCH OBSZARACH TERAPEUTYCZNYCH⁶⁷.

DLA KOGO PRZEZNACZONE SĄ NUTRIDRINKI

PACJENCI Z CHOROBA
NOWOTWOROWĄ

PACJENCI PRZED
I PO OPERACJACH

PRZEWLEKLE CHORZY

OSOBY STARSZE

CHORE DZIECI

Dzięki stosowaniu leczenia żywieniowego uzupełnionego Nutridrinkami spadek masy ciała pacjentów może być mniejszy o **85 proc.** niż w przypadku braku odpowiedniej diety⁶⁸.

Prawidłowe stosowanie żywienia medycznego może zmniejszyć koszty terapii oraz podnieść jakość życia pacjentów i ich opiekunów.

Problemy z niedożywieniem w trakcie choroby są szczególnie częste w przypadku pacjentów chorych na raka żołądka oraz raka trzustki. Przyjmowanie Nutridrinków mogłoby pozwolić **zapobiec znacznej utracie masy ciała 10 tys. chorych** walczących z tymi nowotworami⁶⁹.

NUTRIMED

Z pomocą ciężko
chorym prosto
do ich domu

Naszą wizję związaną z oferowaniem kompleksowej opieki nad chorym realizuje także Nutrimed, który żywienie ciężko chorych pacjentów przenosi o jeden poziom wyżej – zza murów szpitala prosto do ich domów.

Nutrimed działa od 2004 roku, a obecnie obejmuje opieką ponad 2,5 tysiąca pacjentów w całej Polsce, na podstawie kontraktów z NFZ. Nutrimed świadczy w warunkach domowych pomoc osobom, które nie mogą spożywać pokarmów doustnie – to m.in. pacjenci neurologiczni oraz onkologiczni niewymagający hospitalizacji. Z tej opieki korzystają zarówno dzieci, jak i seniorzy. Dla przykładu – objawy niedożywienia lub wyniszczenia występują nawet u 85% pacjentów z chorobą nowotworową.

Żywienie dojelitowe polega na podawaniu gotowej mieszanki składników odżywczych w postaci specjalnie przygotowanej tzw. diety przemysłowej przez sondę do przewodu pokarmowego. Świadczona przez Nutrimed usługa obejmuje także ocenę stanu odżywienia, zapotrzebowania na substancje odżywcze, zlecenie i podawanie odpowiednich dawek energii aż po monitorowanie stanu pacjenta.

FAKTY O NUTRIMED

NUTRIMED OTACZA OPIEKĄ PRAWIE 2,5 TYSIĄCA PACJENTÓW W RÓŻNYCH ZAKĄTKACH POLSKI, PROWADZĄC ŻYWIENIE DOJELITOWE W WARUNKACH DOMOWYCH.

97% OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG NUTRIMEDU JEST ZADOWOLONYCH Z OTRZYMYWANEJ OPIEKI⁷⁰.

99% POLECIBOBY FIRMĘ INNYM OSOBOM⁷¹.

USŁUGA DOMOWEGO ŻYWIENIA DOJELITOWEGO JEST DLA PACJENTÓW NIEODPŁATNA W RAMACH ŚWIADCZENIA REFUNDOWANEGO PRZEZ NFZ⁷².

Do żywienia dojelitowego kwalifikują się chorzy, którzy w ciągu 3-6 miesięcy stracili 10-15% masy ciała albo gdy ich wskaźnik BMI spadł poniżej 18,5 punkta, a także pacjenci, którzy nie będą mogli jeść przez okres dłuższy niż 7 dni. Wskazaniem do zalecenia tego rodzaju żywienia może być niedożywienie lub niedostateczne odżywianie w następstwie urazu lub choroby: zaburzenia połykania, zwężenia górnego odcinka przewodu pokarmowego, rozległe oparzenia, zespół krótkiego jelita, pooperacyjne przetoki jelitowe, okres chemio- i radioterapii, zaburzenia trawienia i wchłaniania, długo gojące się rany, psychogenne zaburzenia odżywiania (jadłowstręt), choroby zakaźne (np. wyniszczenie w AIDS).

Obecnie w całej Polsce około 6 tysięcy chorych jest leczonych w warunkach domowych, co oznacza, że Nutrimed pomaga ponad 40 proc. leczonych w ten sposób Polaków. Zdaniem ekspertów w przyszłości leczenia tego typu będzie wymagać około 20 tysięcy osób. Z jednej strony oznacza to konieczność zwiększenia nakładów na takie świadczenia, ale z drugiej trzeba pamiętać, że procedura ta wpływa korzystnie na przebieg choroby, poprawę stanu odżywiania, a w konsekwencji obniża też koszty całego leczenia.

Ważnym aspektem funkcjonowania Nutrimed jest działalność naukowa – **Nutrimed organizuje szkolenia i prowadzi badania naukowe nie tylko w dziedzinach leczenia żywieniowego i metabolizmu, ale i innych obszarach medycyny.**

Poza świadczeniem usług medycznych – żywienie chorych w warunkach domowych – **Nutrimed prowadzi również działalność szkoleniową skierowaną dla lekarzy i pielęgniarek.** Szkolenia dotyczą leczenia żywieniowego i metabolizmu oraz pokrewnych zagadnień medycznych. Sesje szkoleniowe najczęściej organizowane są pod postacią warsztatów lub szkoleń będących połączeniem wykładów i warsztatów praktycznych. Wykładowcami są zawsze eksperci w danej dziedzinie medycyny.

Nasze Programy

W JAKI SPOSÓB ZACHĘCAMY DO DOKONYWANIA WŁAŚCIWYCH WYBORÓW ŻYWIENIOWYCH?

Jesteśmy dumni z produktów spółek DANONE. Poza najwyższej jakości ofertą, staramy się robić jeszcze więcej. Działania naszej firmy – jak mawiał Antoine Riboud, pierwszy dyrektor generalny DANONE – nie kończą się na bramie fabryki, lub drzwiach biura. Wprost przeciwnie, spółki DANONE od niemal pół wieku prowadzą różne formy działalności w duchu społecznej odpowiedzialności biznesu. Zależy nam na zdrowiu naszych konsumentów – ale nie tylko w podstawowym wymiarze żywieniowym. Chcemy zachęcać do dokonywania prawidłowych wyborów na co dzień, a także przyczyniać się do zrównoważonego rozwoju planety. Pamiętajmy, **że żywność może być dobrej jakości tylko wtedy, gdy wartościowa jest ziemia, która ją wydaje**. Dlatego zdecydowanie działamy na rzecz naszego wspólnego dobra – środowiska, jak i różnych grup interesariuszy na każdym etapie życia - od najmłodszych lat, po trudny okres choroby i podeszłego wieku.

Program Po stronie natury pozwala nam rozwijać skrzydła i inspiruje do stawiania pierwszych kroków w przestrzeniach w których wcześniej nie byliśmy. Fundacja CultureLab na co dzień prowadzi portal edukacyjny tuptuptup.org.pl gdzie publikuje bajki, gry i zabawy by promować Cele Zrównoważonego Rozwoju. W ramach działań PSN w 2017 roku napisaliśmy trzy bajki i postanowiliśmy dotrzeć z ich przekazem do 400 dzieci z gminy Ursus. Nowe materiały i kontakty pozwoliły nam jednak pójść o krok dalej. Już teraz rozpoczęliśmy przygotowania do szkoleń dla nauczycieli nie tylko z Gminy Ursus, ale z całej Warszawy. Cieszymy się, że Program Po stronie natury zaufał nam, dzięki czemu coś co tworzymy wspólnie dzisiaj będzie żyło swoim życiem i edukowało najmłodsze dzieci jeszcze przez wiele lat.

Monika Miłowska
prezes fundacji

Od ochrony źródeł wody i zmianę zwyczajów żywieniowych wśród dzieci, przez granty edukacyjne i naukowe, aż po lekcje przedsiębiorczości dla rolników, spółki DANONE dbają o aktualne i ważne

kwestie społeczne. Dzięki temu od dawna szcycimy się reputacją lidera społecznej odpowiedzialności biznesu⁷³.

Nasze projekty

TROSKA O POLAKÓW I NATURĘ W POLSCE

Danone

- Akademia Jogurtu Kids
- DanEdu
- Nowe Pokolenie Rolników
- Podziel się Dobrym Posiłkiem
- Śniadanie Daje Moc

Nutricia Medyczna

- Kampania Żywnienie Medyczne – Twoje posiłki w walce z chorobą
- Platforma e-learningowa Akademia Nutricia dla lekarzy
- NutriClub – szkolenia dla pielęgniarek
- NutriDzień – warsztaty żywieniowe dla pacjentów i ich bliskich
- Wolontariat pracowniczy HOPE – edycja letnia i świąteczna

NUTRICIA Polska, NUTRICIA Zakłady Produkcyjne

- Wolontariat pracowniczy HOPE – edycja letnia i świąteczna

Fundacja NUTRICIA

- Kurs podstaw Evidence – Based Medicine (EBM)
- Granty badawcze
- Badania naukowe z zakresu żywienia człowieka
- 1000 pierwszych dni dla zdrowia
- Granty edukacyjne na szkolenia laktacyjne
- Czym skorupka za młodu
- Stypendia naukowe
- Rodzice dla zdrowia
- Zdrowo jemy, zdrowo rośniemy

Żywiec Zdrój

- Mamo, Tato, wolę wodę!
- Po stronie natury
- Kwietne Łąki
- Wybieram wodę
- Łapmy wodę
- Bądź bezpieczny na drodze

60 mln zł – tyle od 2003 r. spółki DANONE przeznaczyły na wszystkie programy i działania społeczne. **Taka kwota pokryłaby roczne wydatki budżetowe na posiłki w ramach świadczeń pomocy społecznej w województwach śląskim i opolskim.**

63,5 tys. godzin poświęcili nasi wolontariusze na realizację programów społecznych spółek DANONE w ciągu ostatnich 7 lat. **Jest to równowartość 32 lat pracy jednego pracownika.**

Fabryka w Bieruniu związana jest z Danone od ponad dwudziestu lat. Na stałe wpisała się w krajobraz Bierunia i jest znaczącym pracodawcą, rozpoznawalnym wśród mieszkańców. Po przeprowadzonej w ostatnich latach modernizacji, zakład zatrudnia obecnie ponad 900 pracowników. Doceniamy zaangażowanie firmy w inicjatywy realizowane przez miasto, organizacje pozarządowe i inne podmioty, które działają na rzecz naszej społeczności lokalnej. Dostrzegamy również wsparcie lokalne w ramach ogólnopolskich programów prowadzonych przez Danone od lat, jak Podziel się dobrym posiłkiem, w ramach którego tylko w zeszłym roku na Śląsku wydano ponad 40 tysięcy posiłków. Firma pozostaje otwarta dla najmłodszych – zakład co roku odwiedzają rzesze naszych przedszkolaków. Mamy nadzieję na ciągły rozwój i zacieśnianie współpracy między miastem i Danone oraz zaangażowanie firmy w działania związane z utrzymaniem na wysokim poziomie środowiska i otoczenia fabryki, co wpisuje się w jej strategię społecznej odpowiedzialności biznesu.

Krystian Grzesica
burmistrz miasta Bierunia

POPRAZ PROJEKTY I KAMPANIE REALNIE WPŁYWAMY NA ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POLSCE

EDUKACYJNY PROGRAM FUNDACJI NUTRICIA „1000 pierwszych dni dla zdrowia” KSZTAŁTUJE PRAWIDŁOWE NAWYKI ŻYWIENIOWE POLSKICH DZIECI

Zbyt wiele niemowląt w Polsce jest nieprawidłowo karmionych w pierwszym okresie swojego życia.

Może to negatywnie wpłynąć na ich rozwój, a także na stan zdrowia całego polskiego społeczeństwa. 61% polskich niemowląt jest zbyt wcześnie odstawianych od piersi i zbyt szybko następuje rozszerzanie ich diety. Niemal wszystkie polskie dzieci po 1. roku życia (94%) otrzymują wraz z dietą niewystarczającą ilość witaminy D, aż 88% dzieci w tym wieku spożywa zbyt mało warzyw, a ¾ dzieci spożywa zbyt wiele cukru. Dużym problemem jest też to, że 83% dzieci po 12. miesiącu życia dostaje posiłki dosalane⁷⁴. **W efekcie aż co trzecie dziecko w Polsce (32%) w wieku 5-36 miesięcy ma niewłaściwą masę ciała.** Nieprawidłowości żywieniowe w trakcie 1000 pierwszych dni życia mogą przynieść bardzo złe skutki zdrowotne w kolejnych latach rozwoju dzieci oraz w ich dorosłym życiu. **Konsekwencje tych błędów są widoczne już teraz – niemal co piąty uczeń szkoły podstawowej i gimnazjum w Polsce (22%) ma nadwagę lub otyłość⁷⁵.**

Mierząc się ze szkodliwym dla zdrowia zjawiskiem, jakim jest otyłość, oraz z negatywnymi trendami w żywieniu najmłodszych (zbyt krótkim wyłącznym karmieniem piersią, zbyt szybkim rozszerzaniem diety oraz dietą skutkującą niedoborami), od 2013 roku pomagamy obecnym i przyszłym rodzicom dokonywać prawidłowych wyborów żywieniowych. Ostrzegamy ich przed błędami, które mogą mieć wpływ na zdrowie ich podopiecznych nie tylko teraz, ale i w przyszłości. Realizując kampanie edukacyjne związane z karmieniem piersią, rozszerzaniem diety i żywieniem po 1. roku życia dziecka, dostarczamy przyszłym rodzicom, matkom i ojcom rzetelną wiedzę, opartą na opinii ekspertów.

Dziecko w trakcie 1000 pierwszych dni przystosowuje się do życia. Jeszcze długo po narodzinach, w okresie karmienia piersią i rozszerzania diety, intensywnie rozwija się jego mózg, kształtuje się układ odpornościowy, dojrzewa układ pokarmowy, programuje się metabolizm. W tym czasie kształtują się nawyki żywieniowe. Poprzez prawidłowe żywienie w okresie tego intensywnego rozwoju i wzrostu mamy realny oraz długotrwały wpływ na zdrowie dziecka teraz i w przyszłości.

CO ROBIMY?

Zgodnie z naszymi zasadami chcemy skutecznie edukować na temat roli prawidłowego żywienia w trakcie 1000 pierwszych dni życia dziecka, okresie liczącym już od poczęcia. Podstawowe znaczenie ma docieranie do rodziców najmłodszych dzieci z informacją, jak prawidłowo je żywić, a zwłaszcza – jakich błędów nie popełniać. Dlatego program Fundacji NUTRICIA „1000 pierwszych dni dla zdrowia” jest realizowany w koalicji z Partnerami, **pod honorowym patronatem Rzecznika Praw Dziecka**.

W 2017 roku Fundacja NUTRICIA, inicjator ogólnopolskiego programu edukacyjnego „1000 pierwszych dni dla zdrowia”, **wspólnie z Instytutem Matki i Dziecka** zdiagnozowała nieprawidłowości żywieniowe w dzieci najmłodszych Polaków dzięki przeprowadzeniu ogólnopolskiego badania „Kompleksowa ocena sposobu żywienia dzieci w wieku od 5. do 36. miesiąca życia” na reprezentatywnej próbie 1059 dzieci. Badanie pokazało, **że istnienie programów z zakresu edukacji żywieniowej, takich jak „1000 pierwszych dni dla zdrowia”, w znacznym stopniu wpływa na świadomość rodziców i poprawę żywienia dzieci, ale wciąż trzeba konsekwentnie kontynuować takie działania.**

Prowadzimy różnorodne działania edukacyjne, popularyzujące wiedzę o zdrowym żywieniu w trakcie 1000 pierwszych dni życia dziecka. Są to m.in.:

Platforma edukacyjna.

www.1000dni.pl to podstawowe źródło informacji i wiedzy popularyzowanej w ramach programu. Towarzyszą jej kampanie medialne w telewizji, prasie, radiu, internecie i reklamie zewnętrznej.

Kampanie edukacyjne w mediach.

Zrealizowaliśmy do tej pory 6 kampanii medialnych:

- „**kontrowersyjną**” kampanię, mówiącą o konsekwencji niedoborów witaminy D w dzieciach oraz ryzyku wystąpienia otyłości w związku ze zbyt małym spożyciem warzyw,
- kampanię „**Geny to nie wszystko**”, uświadamiającą, jak duży wpływ na przyszłe zdrowie dziecka mają czynniki środowiskowe, w tym w szczególności prawidłowe żywienie w trakcie 1000 pierwszych dni życia,
- „**Mamo, razem damy radę nauczyć się karmienia piersią**”, popularyzującą karmienie naturalne i mówiącą o tym, że jest to proces, którego zarówno matka, jak i dziecko muszą się nauczyć,
- „**Bezpieczne żywienie ma znaczenie**” na temat roli bezpieczeństwa i jakości w żywieniu najmłodszych dzieci w początkowym okresie życia,

- wyjątkowy i emocjonujący film – **1000 pierwszych dni oczami dziecka** – który powstał z okazji piątego roku działalności programu.

Bezpłatne poradniki nt. żywienia.

We współpracy z czołowymi ekspertami w dziedzinie żywienia stworzyliśmy cztery bezpłatne publikacje, dostępne na platformie www.1000dni.pl:

- poradnik żywienia kobiet w ciąży,
- poradnik karmienia piersią,
- poradnik żywienia niemowląt (krok po kroku od narodzin do pierwszych urodzin),
- poradnik żywienia dziecka w wieku od 1. do 3. roku życia.

W latach 2013-2016 odbyły się 4 edycje programu grantowego.

Dzięki niemu organizacje pozarządowe, instytucje publiczne oraz m.in. Banki Żywności prowadziły warsztaty i spotkania edukacyjne nt. roli prawidłowego żywienia w trakcie 1000 pierwszych dni.

Social media.

Program aktywnie działa na Facebooku, gdzie udostępniane są wskazówki oraz informacje o zaleceniach żywieniowych na 1000 pierwszych dni życia dzieci.

Wykłady i zajęcia

na temat roli prawidłowego żywienia w trakcie 1000 pierwszych dni (już od poczęcia) dla położnych i w szkołach rodzenia.

PROGRAM W LICZBACH

5

5 edycji

Liczba osób wyedukowanych w kwestii prawidłowego żywienia we współpracy z Federacją Banków Żywności w latach 2013 -2016 to **76 811**

66 – to liczba instytucji, z którymi współpracowaliśmy w ciągu 5 lat, realizując działania edukacyjne programu „1000 pierwszych dni dla zdrowia”

W ten sposób realizujemy cele*:

* Oznaczenia graficzne wskazują, które z Celów Zrównoważonego Rozwoju realizuje program.

ŚNIADANIE DAJE MOC. PRZECIW NIEPRAWIDŁOWEMU ŻYWIENIU NA RZECZ PRAWIDŁOWEGO ŻYWIENIA

W programie „Śniadanie Daje Moc” od 2012 r. mierzymy się z kolejnym istotnym problemem żywieniowym w Polsce – **średnio prawie ćwierć miliona uczniów szkół podstawowych odżywia się niewłaściwie**⁷⁶. Często ze względu na brak odpowiedniego śniadania, które dałoby im należyte składniki odżywcze i energię do nauki oraz zabawy na cały dzień.

Program „Śniadanie Daje Moc” jest kolejnym działaniem w ramach strategii Partnerstwa dla Zdrowia, które do dotychczasowych działań nakierowanych na walkę z niedożywieniem dzieci w Polsce dodaje szeroko zakrojoną edukację najmłodszych oraz angażuje rodziców i nauczycieli w kwestie prawidłowego żywienia dzieci.

CO ROBIMY?

Dzięki programowi „Śniadanie Daje Moc” prowadzonym w Partnerstwie dla Zdrowia – z Biedronką, Lubellą i Instytutem Matki i Dziecka **przyczyniamy się do obniżania poziomu niedożywienia i poprawy żywienia dzieci w Polsce w wieku 7-9 lat** poprzez:

- edukację i zabawę (w tym naukę w formie gier),
- promocję prawidłowego żywienia,
- zwiększanie świadomości nt. właściwego odżywiania i roli śniadania w diecie dziecka,
- udział nauczycieli i rodziców w edukowaniu dzieci na temat właściwego odżywiania.

Bohaterami programu są **Tola i Maks** – dwójka małych galaktycznych agentów poszukujących Wszystkojadów, podróżujących przez przestrzeń kosmiczną. Na Ziemi udaje im się złapać jednego. Podejmują trudną próbę nauczenia go 12 zasad prawidłowego odżywiania, zanim pożre planetę i im ucieknie.

W rozwiązywaniu problemu niedożywienia w poszczególnych regionach współpracujemy, w ramach programu, z **lokalnymi liderami opinii**. Program „Śniadanie Daje Moc” jest także objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej oraz Rzecznika Praw Dziecka.

PROGRAM W LICZBACH

6 edycji

W 2016 r. w programie wzięło udział **60 proc. polskich szkół podstawowych**, czyli niemal 8 tys., a od początku trwania programu uczestniczyło ich ponad **345 tys.**

W 2016 r. objęliśmy działaniami edukacyjnymi **195 650 dzieci**, a w ciągu 5 lat niemal **900 tys.**

Na rozwiązywanie problemu niedożywienia w ramach Programu przeznaczaliśmy do 2016 r. **1 282 000 zł**

W 2015 r. uczestnicy programu pobili **rekord Guinnessa** w liczbie osób przygotowujących równocześnie wartościowe śniadanie. W bicie rekordu brało udział **148 miejscowości**

W ten sposób realizujemy cele:

„MAMO, TATO, WOLĘ WODĘ!” FASCYNUJĄCY ŚWIAT WODY

TNS Polska na zlecenie Żywiec Zdrój przygotował w ubiegłym roku raport „Badania nawyków dotyczących nawodnienia i odżywiania wśród dzieci szkolnych”. Ujawnił on, że aż **1/3 dzieci nie lubi pić wody**. Według zaleceń, najmłodsze dzieci powinny wypijać w ciągu doby 1,3 l płynów, norma dla dzieci w wieku przedszkolnym wynosi z kolei 1,6 l, a dla dzieci w wieku szkolnym 1,9 l. W łącznej ilości spożywanych płynów dziennie przez dzieci, woda powinna stanowić 60-80 proc. Dodatkowo, z omawianego badania wynika, że 60 proc. dorosłych Polaków przenosi przyzwyczajenia z domu rodzinnego do swojej własnej rodziny.

Niestety, polskie dzieci piją za mało wody i chętniej sięgają po mocno słodzone napoje czy soki. Co więcej, problemem jest nie tylko jakość, ale też ilość spożywanych płynów: ponad 50 proc. dzieci i nastolatków w Polsce wypija mniej płynów niż powinno⁷⁷. Tylko jedną piątą wypijanych przez nie co dzień płynów stanowi woda, natomiast około pół litra stanowią płyny zawierające cukier⁷⁸.

W odpowiedzi na niedostatecznie spożycie wody wśród dzieci, w 2009 roku stworzyliśmy program edukacyjny dla przedszkoli. Od pierwszej edycji partnerami merytorycznymi programu są Instytut Żywności i Żywienia oraz Instytut Matki i Dziecka. Celem Programu jest zachęcenie najmłodszych do picia wody i edukacja na temat jej znaczenia w życiu.

CO ROBIMY?

W ramach programu tworzone są materiały edukacyjne, m.in. scenariusze zajęć. Dotychczas skorzystało z nich ponad milion przedszkolaków, poznając rolę wody w przyrodzie oraz jej znaczenie dla naszych organizmów. **Podczas zajęć dzieci miały okazję poznać zasady prawidłowego żywienia, poszerzyć swoją wiedzę na temat roli wody w tworzeniu zrównoważonego i przyjaznego człowiekowi środowiska oraz dowiedzieć się więcej o jej właściwościach, zastosowaniach i sposobach oszczędzania.**

Każde przedszkole może zgłosić się do programu poprzez rejestrację na stronie www.wolewode.pl.

W ramach programu pojawił się bohater dla dzieci – **Zdrojek**, który poprzez serię aplikacji na telefony i tablety pozwala zdobywać wiedzę o wodzie, a także pomaga dzieciom zmierzyć poziom nawodnienia w ciągu dnia. Zdrojek przygotował dla dzieci m.in. wodne zagadki, wierszyki i opowiadania. Co więcej, uświadamia, jak ważne jest dbanie o naturę, z której

pochodzi krystalicznie czysta woda. To dodatkowy element programu, który poza zdrowym żywieniem ma na celu także zwiększanie świadomości ekologicznej przedszkolaków.

Beneficjentami programu są dzieci w wieku 3-6 lat, ich rodzice, nauczyciele w przedszkolach oraz dyrektorzy przedszkoli.

PROGRAM W LICZBACH

9 edycji

5,3 mln zł przeznaczonych na realizację programu do końca 2016 r.

ponad 10 tys. placówek przedszkolnych wzięło aktywny udział w programie

z 10 na 20% zwiększyła się konsumpcja wody wśród dzieci w wieku 3-6 lat ogółem w Polsce⁷⁹

44% dzieci, które uczestniczyły w programie ograniczyło picie napojów słodkich na rzecz wody⁸⁰

54% dzieci, które uczestniczyły w programie, zaczęło oszczędzać wodę⁸¹

58% dzieci, które uczestniczyły w programie, piło więcej wody i częściej⁸²

Rola programu w edukacji przedszkolnej dziecka jest bardzo istotna. Cenię go za jasny przekaz, ciekawe scenariusze i cenne materiały dla nauczyciela. Program porusza ważne tematy, jak: ekologia, ochrona środowiska i zdrowe nawyki żywieniowe. Dzieci miały okazję poznać wiele faktów o wodzie, dzięki czemu wiedzą, że jest ona źródłem zdrowia i warto ją pić. Hasło „Mamo, Tato wolę wodę!” skłania też rodziców do zwrócenia uwagi na to, co ważne dla ich pociech.

Monika Marszałek

nauczyciel wychowania przedszkolnego,
Niepubliczne Przedszkole „Leśna Kraina”
w Osielcu

W ten sposób realizujemy cele:

**„ŻYWIENIE MEDYCZNE – TWOJE
POSIŁKI W WALCE Z CHOROBA”
– WIEMY JAK WSPIERAĆ PACJENTÓW**

Nowotwory są 2. co do częstości przyczyną zgonów w Polsce. Niedożywienie diagnozuje się u 30 do nawet 90 proc. pacjentów⁸³. Specjalistyczne żywienie może wpływać pozytywnie na działanie układu odpornościowego, odbudowę uszkodzonych komórek, może polepszać samopoczucie pacjenta, a w efekcie może wpływać korzystnie na efekty terapii.

Nadal brakuje powszechnej wiedzy, że odpowiednie odżywianie przynosi choremu na nowotwór wiele korzyści. Wielu pacjentów oraz ich bliskich nie zdaje sobie także sprawy, że za pomocą tradycyjnej diety nie każdy chory jest w stanie pokryć indywidualne zapotrzebowanie na składniki pokarmowe i często konieczne jest zastosowanie żywienia medycznego.

CO ROBIMY?

W odpowiedzi na potrzeby osób zmagających się z niedożywieniem⁸⁴, szczególnie z chorobą nowotworową, zainicjowaliśmy w 2016 roku kampanię edukacyjną **Żywienie Medyczne – Twoje posiłki w walce z chorobą** skierowaną do szerokiej opinii publicznej. We współpracy ze środowiskiem ekspertów, towarzystw naukowych i organizacji pacjentów **chcieliśmy zwiększyć świadomość społeczną roli specjalistycznego żywienia podczas choroby, szczególnie onkologicznej**, oraz edukować na temat żywienia medycznego jako integralnej części leczenia.

Na potrzeby inicjatywy powstała także strona www.posilkiwchorobie.pl, na której pacjenci oraz ich opiekunowie znajdą informacje na temat specjalistycznego żywienia w chorobie.

W ramach projektów połączyliśmy siły ze środowiskami naukowymi i pacjencjami, które wsparły kampanię: Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego,

Dojelitowego i Metabolizmu (POLSPEN), Polskie Towarzystwo Onkologiczne (PTO), Polskie Towarzystwo Chirurgii Onkologicznej (PTChO), Polskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej (PTOK), Polskie Towarzystwo Żywienia Klinicznego Dzieci (PTŻKD), Program Edukacji Onkologicznej (PEO), Polskie Stowarzyszenie Pielęgniarek Onkologicznych (PSPO), Polska Koalicja Organizacji Pacjentów Onkologicznych (PKOPO), Stowarzyszenie Amazonki oraz Fundacja Onkologiczna Alivia.

Kampanię zainaugurował film dokumentalny „Ja” reżyserki Anety Kopacz, nominowanej do Oscara za film „Joanna”. Jego bohaterowie opowiadają o swoich zmaganiach z chorobą nowotworową oraz zmianach, jakie spowodowała ona w ich życiu.

PROGRAM W LICZBACH

Blisko **co 5.** badany odwiedził stronę www.posilkiwchorobie.pl⁸⁵

Dzięki kampanii **o 35 proc.** wzrosła świadomość, że żywienie medyczne to specjalistyczne żywienie dla osób chorych

Zorganizowaliśmy pilotażowe akcje edukacyjne na Uniwersytetach Trzeciego Wieku (UTW) w Bydgoszczy, Lublinie i Krakowie, w których wzięło udział **330 osób**

W ten sposób realizujemy cele:

Badania naukowe oraz doświadczenia środowisk medycznych dowodzą, że korzyści ze stosowania specjalistycznego wsparcia żywieniowego są nie do przecenienia. Dla przyszłości kategorii, szczególnie ważne są działania edukacyjne. To też nieodzowny element misji Nutricii Medycznej, polegający na dostarczaniu pacjentom i ich opiekunom kompleksowych rozwiązań z zakresu specjalistycznego żywienia w chorobie. Naszą ambicją jest dotarcie z przekazem na temat żywienia medycznego do całego społeczeństwa. Nie byłoby to możliwe bez wiedzy i doświadczenia środowiska medycznego oraz przedstawicieli pacjentów, z którymi współpracujemy.

Adam Aleksiejuk

dyrektor generalny Nutricii Medycznej w Polsce, Rosji&CIS, krajach bałtyckich i Ukrainie

CZYM SKORUPKA ZA MŁODU...

W 2013 r. uznaliśmy, że związku z niską świadomością młodych lekarzy na temat istoty żywienia w pierwszych latach życia potrzebne są dodatkowe warsztaty.

Celem programu jest promocja i rozpowszechnianie najnowszej wiedzy z zakresu żywienia niemowląt i małych dzieci wśród młodych lekarzy specjalizujących się w pediatrii oraz studentów medycyny. Do tej pory wzięło w nich udział 700 lekarzy w 15 największych miastach Polski.

CO ROBIMY?

Działania obejmują: organizację warsztatów żywieniowych, dystrybucję cyklicznego newslettera, dedykowaną stronę internetową.

Program realizowany jest w partnerstwie z Kliniką Pediatrii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Stowarzyszeniem Zdrowe Pokolenia.

Program edukacyjny powstał dzięki merytorycznemu wsparciu prof. dr hab. nad. med. Hanny Szajewskiej, kierownika Kliniki Pediatrii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Warsztaty Żywieniowe obejmują:

- zasady prawidłowego żywienia dzieci do 3 roku życia,
- standardy żywienia i postępowania dietetyczno-terapeutycznego dzieci ze specjalnymi potrzebami żywieniowymi w praktyce lekarza pediatri,
- zasady medycyny opartej na faktach,
- elementy rozmowy o żywieniu w gabinecie pediatri.

PO STRONIE NATURY. IM WIĘCEJ DRZEW, TYM WIĘCEJ WODY W NATURZE

Jednym z zasobów naturalnych jest woda, niezbędna dla funkcjonowania człowieka. **Wciąż zbyt mało osób zdaje sobie jednak sprawę, że w zachowaniu i oczyszczaniu wody bardzo ważną funkcję pełnią drzewa i rośliny, które gromadzą oraz zatrzymują wodę.** Skupiska drzew i rośliny utrzymują w równowadze ekologicznej rzeki oraz zachowują przepływ biologiczny – czyli taki przepływ wody, który zapewnia przeżycie ekosystemowi. Dzięki tej równowadze możliwe jest niezaburzone pozyskiwanie wody do celów spożywczych. Dlatego, aby przyszłe pokolenia mogły korzystać z zasobów naturalnych, już dziś trzeba o nie dbać.

Wspólnie z Warszawską Akademią Pediatrii 1 kwietnia 2017 r. zorganizowaliśmy wydarzenie dla wszystkich zainteresowanych tematyką gastroenterologii, diabetologii i żywienia dzieci pt. „Małe Brzuski”, w której poruszane były m.in. problemy związane z alergicznym zapaleniem jamy ustnej, czy zalety karmienia naturalnego i tematyka pokarmów uzupełniających.

PROGRAM W LICZBACH

700 lekarzy i studentów medycyny wzięło udział w interaktywnych warsztatach na temat żywienia niemowląt

zrealizowaliśmy **17 warsztatów** w największych polskich miastach

800 tys. zł przeznaczone na program do końca 2016 roku

Ponad 1800 osób otrzymuje od nas newsletter z najnowszymi doniesieniami z zakresu dietetyki pediatrycznej

W ten sposób realizujemy cele:

Troska o naturę wpisana jest w misję Żywiec Zdrój i stanowi fundament funkcjonowania marki. Dbamy o zdrowie ludzi, oferując im to, co najlepsze z natury – krystalicznie czystą wodę. Aby zapewnić jej dostępność również w przyszłości, wspólnie z partnerami i konsumentami podejmujemy działania na rzecz natury – jednym z nich jest nasz program „Po stronie natury”. **Program ten został zainicjowany w 2009 roku w odpowiedzi na problem drzewostanu w Beskidzie Żywieckim, silnie osłabionego z powodu działalności kornika drukarza.** Dzięki prowadzonym przez wiele lat nasadzeniom, udało się dokonać rewitalizacji znaczących obszarów dawnej Puszczy Karpackiej.

CO ROBIMY?

Konsekwentnie prowadzimy działania edukacyjne dla dzieci i dorosłych, kształtując ich postawę i świadomość ekologiczną.

Wspieramy realizację lokalnych inicjatyw ekologicznych poprzez konkursy grantowe. Od początku programu dofinansowaliśmy 115 projektów.

W ramach programu współpracujemy z partnerami takimi jak Lasy Państwowe, Fundacja Ekologiczna „Arka”, Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym. W ciągu 9. lat w projekty było zaangażowanych aż 580 instytucjami.

Podczas pikników ekologicznych organizowanych w 2017 roku na terenie całego kraju uczestnicy za 10 plastikowych butelek mogli otrzymać sadzonkę drzewa.

W maju 2017 roku Prezes Zarządu Żywiec Zdrój podpisał razem z Martyną Wojciechowską, ambasadorką programu „Po stronie natury”, wspólne zobowiązanie na rzecz ochrony zasobów wody. Zobowiązanie brzmi: **„Natura jest źródłem zdrowia⁸⁶. Woda jest optymalna dla zdrowia, dlatego zobowiązujemy się dbać o jej naturalne zasoby w Polsce”**. W tej prostej wydawałoby się myśli kryje się ważny przekaz - codzienne, pozornie małe, gesty mają znaczenie, bo gdyby w Polsce każdy postępował z szacunkiem dla środowiska naturalnego, to ludzi po stronie natury byłyby miliony.

PROGRAM W LICZBACH

9 edycji

W ciągu dziewięciu lat Żywiec Zdrój wraz z partnerami posadził 6 milionów drzew na powierzchni ok. tysiąca hektarów – **to całkowita powierzchnia Załęczańskiego Parku Krajobrazowego znajdującego się na terenie województwa śląskiego⁸⁷**

W ramach wszystkich edycji **dofinansowaliśmy ponad 100 inicjatyw ekologicznych zgłaszanych przez Polaków**

Odnowiliśmy **ponad tysiąc km** szlaków turystycznych, by umożliwić turystom bezpieczne podziwianie piękna natury – **to dwukrotne pokonanie najdłuższego szlaku turystycznego w Polsce – Głównego Szlaku Beskidzkiego⁸⁸**

Zaangażowanych w projekty było **580 instytucji**

7 mln złotych przeznaczonych na realizację programu w 2016 r.

Firma Żywiec Zdrój w naturalny sposób bardzo związana jest z Żywcem. Od lat wspólnie działamy na rzecz otoczenia – żeby nam, mieszkańcom dobrze się tu żyło. Żywiec Zdrój wspiera organizację lokalnych wydarzeń promujących miasto i region, inwestuje w infrastrukturę i edukację, dostarcza wodę na imprezy dla dzieci. Wspiera dom dziecka i szkoły. Co roku, Żywiec Zdrój prowadzi też nasadzenia w ramach swojego flagowego programu „Po stronie natury” a po wicherze w październiku 2017, firma pomaga nam również w łagodzeniu skutków kataklizmu na terenie żywieckiego parku miejskiego.

Antoni Szlagor
burmistrz miasta Żywiec

W ten sposób realizujemy cele:

KWIETNE ŁĄKI. CHRONIMY ZASOBY WODNE I DBAMY O BIORÓŻNORODNOŚĆ

Polska ma małe zasoby wody – są one 3 razy mniejsze, niż średnia w Europie⁸⁹. Tylko 13% naszych zasobów wodnych formuje się na terenie kraju, a realne zasoby wodne Polski w okresie suchym to rocznie ledwie 250 m3 na osobę.

Tymczasem woda jest niesłychanie cennym zasobem, niezbędnym do funkcjonowania człowieka. Dlatego Żywiec Zdrój już w 2011 roku zainicjował projekt „Kwiatne Łąki”, którego celem jest czynna ochrona siedlisk przyrodniczych i naturalnych zasobów wody w Polsce na wybranych terenach powiatu żywieckiego – szczególnie w obszarach górskich, które są naturalnymi „wieżami wodnymi” dla lokalnej populacji.

CO ROBIMY?

W województwie śląskim od dawna istotnym problemem była rozdrobniona struktura własnościowa gruntów – w związku z intensywną działalnością rolnopasterską na tych terenach spadała bioróżnorodność Żywieckiego Parku Krajobrazowego, co miało także negatywny wpływ na lokalne zasoby wody.

W porozumieniu z parkami krajobrazowymi województwa śląskiego przygotowaliśmy projekt, do którego mogą przystąpić właściciele działek na wskazanych terenach. Dzięki Żywcowi Zdrój, w zamian za zgodę na edukację ekologiczną, zaangażowanie w czynną ochronę środowiska i zaniechanie pewnych działań **właściciele działek mogą skorzystać z programu kompensacyjnego w wysokości 2 500 zł od hektara.** W odróżnieniu od wielu innych programów, nie ma tu określonej

Dzięki współpracy z Żywiec Zdrój wspólnie realizujemy ważne cele, związane z ochroną bioróżnorodności w Beskidach. Program „Kwiatne Łąki” odpowiada na realną potrzebę, przynosi wymierne korzyści dla natury i jest bardzo pozytywnie odbierany przez wielu interesariuszy – szczególnie lokalnych mieszkańców Żywiecczyzny. Wykorzystanie wiedzy i narzędzi, jakie oferuje program daje szansę na powrót wielu gatunków roślin, dawno już niespotykanych na tamtych terenach, a z sentymentem wspominanych przez starsze pokolenia. „Kwiatne Łąki” to program ważny dla natury i ludzi.

Patrycja Adamska

Centrum UNEP/GRID-Warszawa, koordynator projektu „Karpaty Łączą – Kwiatne Łąki”

minimalnej powierzchni działki, i nawet właściciele niewielkich gruntów mogą otrzymywać kompensatę proporcjonalną do areалу. Zaineresowani właściciele otrzymują też rekomendacje dotyczące innych dostępnych programów kompensacyjnych – ze środków zewnętrznych.

Oprócz dbałości o edukację ekologiczną, by chronić zasoby wody, wyznaczaliśmy także trzy strategiczne cele. Po pierwsze, **kontynuacja bądź przywrócenie właściwego użytkowania siedliska**, np. koszenia, ze wskazaniem odpowiednich terminów, technik i metod. Po drugie, kształtowanie składu gatunkowego właściwego dla siedlisk przyrodniczych, **poprzez usuwanie gatunków ekspansywnych i inwazyjnych.** Po trzecie, **usuwanie skutków mechanicznego niszczenia** i dewastacji siedlisk przyrodniczych. Od 2017 roku partnerem programu został UNEP (United Nations Environmental Program), a „Kwiatne Łąki” stały się częścią międzynarodowego projektu Carpathians Convention.

PROGRAM W LICZBACH

5 edycji

Obecnie obszar chroniony to już **120 hektarów**

Przeznaczaliśmy **ponad 400 tysięcy złotych na kompensaty** dla rolników

Program realizujemy na terenie **3 gmin powiatu żywieckiego:** Jeleśnia, Węgierska Górka, Radziechowy Wieprz

W wyniku działania programu na teren gminy **wróciły dwa rodzime gatunki roślin**

W ten sposób realizujemy cele:

PROGRAM EDUKACYJNY „WYBIERAM WODĘ” PODPOWIADA JAK NAJLEPIEJ NAWODNIĆ ORGANIZM

Program edukacyjny „Wybieram wodę” zwraca szczególną uwagę na to, jak ważną rolę w zachowaniu zdrowia odgrywa prawidłowe nawodnienie organizmu. Jak wskazują wyniki badania Liqin7 przeprowadzonego w 13 krajach na świecie, w tym w Polsce, Polacy piją za mało płynów, a struktura tego spożycia jest niewłaściwa, gdyż to woda powinna być głównym źródłem nawodnienia. Odpowiednie nawodnienie ma znaczenie zwłaszcza w grupach szczególnie narażonych na ryzyko odwodnienia, dlatego program skierowany jest do grup społecznych szczególnie narażonych na niedostateczne nawodnienie organizmu: kobiet w ciąży i karmiących oraz ich małych dzieci, młodzieży szkolnej, seniorów oraz osób aktywnie uprawiających sport.

CO ROBIMY?

„Wybieram wodę” to wspólna inicjatywa Polskiego Towarzystwa Dietetyki oraz Instytutu Promocji Zdrowia i Dietoterapii realizowana w partnerstwie z producentami wód butelkowanych (w tym Żywiec Zdrój), **wodociągów, kuratoriów oświaty** oraz ośrodkami naukowymi związanymi z ochroną środowiska i zasobów wodnych **pod patronatem honorowym Ministra Zdrowia.**

Edukacja z zakresu prawidłowego nawodnienia organizmu prowadzona jest w kontekście odpowiednio zbilansowanej diety. Działania w ramach programu podkreślają rolę wody nie tylko w zachowaniu zdrowia, ale także w środowisku, gospodarce, przemyśle i rolnictwie. Z uwagi na potrzebę ochrony naturalnych zasobów wodnych, jednym z kluczowych zadań projektu jest także propagowanie racjonalnego gospodarowania wodą i jej oszczędzania.

W ramach projektu powstała strona internetowa www.wybieramwode.pl wraz z panelem do rejestracji szkół i innych placówek biorących udział w programie.

Realizowane są akcje edukacyjne dla lokalnych społeczności – pikniki, czy spotkania tematyczne, ale przede wszystkim lekcje w szkołach. Program obejmuje także kampanię informacyjną w mediach ogólnopolskich i lokalnych.

PROGRAM W LICZBACH

2 edycje

Ponad **2850 zaangażowanych szkół**

W programie wzięło udział **ok. 800 tys. dzieci**

Materiały edukacyjne dotarły **do 1 mln 275 tys. internautów**

Zorganizowaliśmy **6 konkursów** dla uczniów

W ten sposób realizujemy cele:

TWORZYMY BEZPIECZNE I PRZYJAZNE MIEJSCA PRACY

Tworzymy bezpieczne i przyjazne środowisko pracy, w oparciu o najwyższe standardy bezpieczeństwa które stanowią fundament naszego działania. Bezpieczeństwo wszystkich pracowników, w pracy, jak i poza nią, jest naszym podstawowym i najważniejszym priorytetem, a troska o pracownika rozpoczyna się w momencie podjęcia współpracy.

„ZERO WYPADKÓW W PRACY I W DOMU”, CZYLI PROGRAM BEZPIECZEŃSTWA PRACOWNIKÓW

Wierzmy, że każdemu wypadkowi można zapobiec, a najlepszym sposobem jest zwiększanie świadomości bezpieczeństwa i zaangażowanie wszystkich pracowników w działania na rzecz bezpieczeństwa.

CO ROBIMY?

Dbamy o bezpieczeństwo pracowników, poprzez wdrożenie w naszych spółkach spójnego programu bezpieczeństwa **WISE** (ang. Work In Safe Environment – praca w bezpiecznym środowisku). System skupia się na działaniach prewencyjnych, czyli zapobieganiu niebezpiecznym zdarzeniom. Pracujemy w oparciu o 13 elementów budujących kulturę bezpieczeństwa oraz 12 podstawowych standardów. Wdrożenie systemu WISE daje fantastyczne wyniki i radykalnie poprawia bezpieczeństwo nie tylko naszych pracowników, a wszystkich osób przebywających na terenie naszych biur i zakładów. Postawiliśmy sobie cel „zero wypadków”, dlatego od lat w naszych spółkach obejmujemy pracowników oraz współpracujące z nami firmy zewnętrznymi szkoleniami z zakresu bezpieczeństwa w pracy, domu, ruchu ulicznym, czy na wakacjach. Ponadto, stale podnosimy świadomość i dbamy motywację poprzez działania edukacyjne, spotkania z ekspertami i konkursy.

Programy bezpieczeństwa zaczęliśmy wdrażać od 2005 r. w spółce Żywiec Zdrój, a następnie od 2006 r. w Danone oraz od 2009 r. w NUTRICIA.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat przeprowadziliśmy wiele działań szkoleniowych i edukacyjnych, oraz wyposażyliśmy naszych pracowników w akcesoria zwiększające bezpieczeństwo, w tym m.in.:

- przeprowadziliśmy szkolenia dla naszych pracowników z:
  - pierwszej pomocy,
  - bezpiecznej i defensywnej jazdy,
  - zachowań na drodze w tym m.in. z jazdy w terenie leśnym gdzie istnieje możliwość wystąpienia zwierząt na drodze,
  - bezpieczeństwa maszyn,
  - substancji chemicznych,

- zabezpieczenia energii niebezpiecznych,
- ergonomii,
- przekazaliśmy adaptory do pasów dla kobiet w ciąży,
- zapewniliśmy ergonomiczne wyposażenie do pracy biurowej,

Nieustannie aktualizujemy i podnosimy standardy w celu stałego podwyższania kultury bezpieczeństwa w firmie. Aby sprawdzić w jakim kierunku spółki DANONE rozwijają się w zakresie troski o zdrowie i bezpieczeństwo pracy, każdego roku przeprowadzamy audyty – zewnętrzne, prowadzone przez niezależne firmy, i wewnętrzne, pozwalające na bieżąco monitorować sytuację. Audyt zewnętrzny systemu WISE opiera się na systemie punktowym i składa się z 13 elementów dotyczących kultury oraz 12 standardów bezpieczeństwa. Maksymalnie można otrzymać 65 punktów w obszarze kultury i 100 % w obszarze wdrożenia standardów w fabrykach, biurach i dziale sprzedaży.

W 2016 r podczas audytu zewnętrznego najwyższą notę otrzymała fabryka w Jeleśni – 57,5 punktów.

Wzrost zaangażowania i kultury bezpieczeństwa oraz wdrożenie standardów obserwujemy we wszystkich naszych lokalizacjach.

Po przeprowadzonym audycie tworzymy rekomendacje na temat dalszego rozwoju. Dodatkowo monitorowane są co miesiąc następujące wskaźniki:

- liczba wypadków,
- liczba zdarzeń potencjalnie wypadkowych OMC („o mało co”),
- liczba zgłaszanych zagrożeń i usprawnień
- ilość przeprowadzonych audytów zachowań.

Regularnie na spotkaniach Komitetów Bezpieczeństwa omawiana jest realizacja planu działań na dany rok.

W ten sposób realizujemy cele:

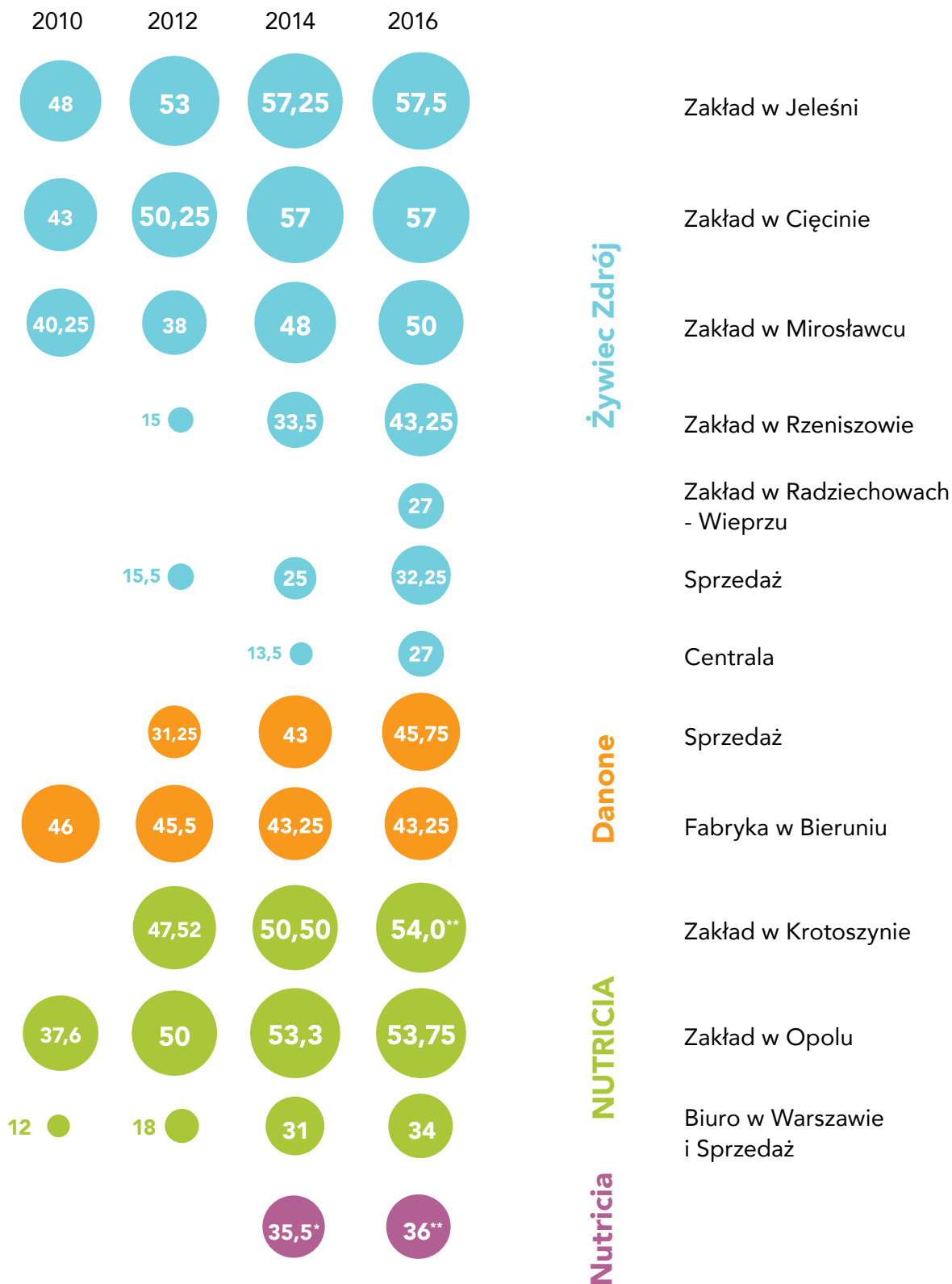

PROGRAM W LICZBACH

Wyniki zewnętrznych audytów bezpieczeństwa dla wybranych lat w poszczególnych lokalizacjach grupy spółek DANONE

Im większa liczba punktów, tym zapewnione wyższe standardy bezpieczeństwa. Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania w każdej z lokalizacji: 65 pkt.

* dane za rok 2016.

** dane za rok 2017.

DBAMY O NASZYCH PRACOWNIKÓW

Spółki DANONE to jeden z najbardziej pożądaných pracodawców. Od wielu lat są doceniane i wyróżniane za troskę o rozwój zawodowy oraz komfort życia pracowników i konkurencyjne warunki pracy. Wśród najbardziej aktualnych wyróżnień znajduje się to przyznane Danone w badaniu firmy rekrutacyjnej Antal „Najbardziej pożądaní pracodawcy w opinii specjalistów i menedżerów” przeprowadzonym w 2017 roku znaleźliśmy się na podium⁹⁰. Badanie oparte na subiektywnej opinii 3300 specjalistów oraz menedżerów z całej Polski. Oceniający brali pod uwagę m.in. prestiż firmy, innowacyjność, sposób zarządzania, wysokość wynagrodzenia, a także dostępność szkoleń, świadczeń, stabilność zatrudnienia i możliwość awansu. Czujemy się zaszczytleni tym wyróżnieniem, a także zobowiązani, aby troskę o pracowników nieustannie podnosić na kolejny poziom. Ponadto, już 5 rok z rzędu NUTRICIA Polska otrzymała tytuł Najlepszego Pracodawcy za tworzenie najbardziej angażującego środowiska pracy w kategorii przedsiębiorstw zatrudniających do 250 pracowników.

W JAKI SPOSÓB TROSCZYMY SIĘ O PRACOWNIKA?

Od dawna wiadomo, że ludzie lepiej pracują, jeżeli są pozytywnie motywowani. Zapewniając etyczne cele oraz dając pracownikom wymierne korzyści gwarantujemy, że będą mieli odpowiednią motywację do pracy i do działania. Spółki DANONE dbają nie tylko o pracownika, ale także o najbliższy krąg jego rodziny, oferując szereg świadczeń.

Pracownicy spółek DANONE otrzymują **bony świąteczne**. W niektórych zakładach pracy zatrudnieni otrzymują przed Gwiazdką **od 150 do 800 zł** w zależności od dochodu. Rodzice otrzymują też **paczki świąteczne warte od 100 do 200 zł**. Podobnie pracownicy otrzymują dodatkowe środki w ramach „wczasów pod Gruszą” wynoszące od 150 do 800 zł, czy dofinansowanie wypoczynku dziecka wynoszące od 200 do 650 zł.

Gdy pracownikowi **rodzi się dziecko** to otrzymuje ono prezenty bądź **bony do sklepu o wartości 150-400 zł**.

Pracownicy mogą otrzymać też **karnety na basen, do fitness klubów i na siłownię**. Zatrudnieni mogą korzystać z tych karnetów razem ze współmałżonkami i dziećmi.

Jeżeli pracownik musi zmienić lokalizację i przenieść się do innego miasta w związku z awansem lub zmianą zakresu obowiązków, to przysługuje mu **dobatek relokacyjny wynoszący, w zależności od miasta, od 1,5-2,2 tys. zł**.

Ponadto, pracownicy mogą otrzymywać **niskooprocentowane pożyczki** z Zakładowego Funduszu Świadczeń Pracowniczych, które mogą wynieść **nawet 20 tys. zł**.

Spółki DANONE dbają też o zdrowie swoich pracowników oferując im szybki dostęp do lekarza w ramach **pakietów medycznych**, które obejmują też ich rodziny. Dodatkowo dla kobiet pracujących w naszych firmach oferujemy **prywatną obsługę porodową**. Pracownicy objęci są także ubezpieczeniem na życie sponsorowanym przez pracodawcę, które obejmuje także podróże służbowe. Mogą też liczyć na **dofinansowanie zakupu okularów, czy soczewek kontaktowych**.

Polityka prorodzinna DANONE jest dla nas niezmiernie ważna. Rodzice mają **prawo do pełnopłatnych dni wolnych od pracy, by móc wykonywać badania prenatalne**. Każda kobieta w ciąży może wziąć trzy razy po pół dnia wolnego na ten cel. Ponadto, mamy powracające do pracy mogą liczyć na **skrócony wymiar pracy**, możliwość zatrudnienia na pół etatu, pracę z domu np. w piątki, czy zmienne godziny rozpoczęcia i kończenia pracy, uzależnione od indywidualnych potrzeb. Wszystkie te działania są oczywiście uzupełnieniem tego, co i tak gwarantuje w Polsce prawo, czyli urlopów rodzicielskich, czy ojcowskich.

W ten sposób realizujemy cele:

Szacunkowa wartość wybranych świadczeń oferowanych pracownikom spółek DANONE w ujęciu rocznym

175 tys. zł

dofinansowanie zakupu okularów/ soczewek

1,33 mln zł

ubezpieczenia (ubezpieczenie na życie, ubezpieczenie podróży)

2,77 mln zł

finansowanie zajęć sportowych (Multisport, Calypso, Edenred)

4,73 mln zł

wartość pozapłacowych świadczeń, takich jak „wakacje pod Gruszą”, czy „tornistrowe” wypłacanych w ciągu roku

5,34 mln zł

opieka medyczna dla pracowników

WOLONTARIAT PRACOWNICZY HOPE

Problemy społeczne to powszechne zjawisko, wobec którego nasi pracownicy nie pozostają obojętni. Docierają wszędzie tam, gdzie potrzebna jest pomoc i praca zgranej grupy pracowników-wolontariuszy.

CO ROBIMY?

Od 2010 roku finansujemy projekty pomocowe dla lokalnych społeczności, które tworzą pracownicy NUTRICIA w ramach programu wolontariatu pracowniczego Wolontariusze **HOPE**.

Nasi Pracownicy są ludźmi z pasją, którzy chcą zmieniać świat na lepsze. Bliskie są im wartości NUTRICIA: **H**umanism (humanizm) **O**peness (otwartość) **P**roximity (bliskość) **E**nthusiasm (entuzjazm). Specjalnie dla nich NUTRICIA stworzyła fundusz projektów wolontariackich. Z niego finansowane są projekty, które mają jeden cel: niesienie pomocy lokalnym społecznościom, każdy może stworzyć projekt, stać się jego liderem i stanąć na czele zespołu. Specjalna komisja analizując pomysły liderów bierze pod uwagę, czy projekt odpowiada na realną, istotną potrzebę lokalnej społeczności, ile osób uzyska pomoc oraz czy i w jakim stopniu projekt angażuje i inspirowuje przedstawicieli lokalnej społeczności do działania.

PROGRAM W LICZBACH

7 edycji

W 2016 roku nasi pracownicy zrealizowali **74. projekty**, a podczas wszystkich edycji aż 406 działań projektowych

W ciągu 7. lat przeznaczyliśmy ponad **800 tys. zł** na realizację działań

W ramach wolontariatu pracowniczego swój czas poświęciło ponad **4,1 tys. wolontariuszy**

Od początku trwania programu pomoc trafiła do ponad **32 tys. odbiorców**

W ten sposób realizujemy cele:

4.

O raporcie

Niniejszy raport został przygotowany w celu podsumowania działalności spółek DANONE w Polsce na przestrzeni ostatnich dwudziestu pięciu lat. Kompleksowo zostały w nim ujęte aspekty dotyczące wpływu, jaki spółki DANONE wywierają na polską gospodarkę, społeczeństwo oraz środowisko naturalne.

WPŁYW SPÓŁEK DANONE PRZEDSTAWIONO W TRZECH KLUCZOWYCH WYMIARACH:

1. wpływ działalności operacyjnej spółek DANONE w Polsce na otoczenie społeczno-ekonomiczne,
2. wpływ produktów spółek DANONE na wspieranie odpowiedniego odżywiania oraz zaspokajanie potrzeb żywieniowych na przykładzie wybranych przykładów ze wszystkich spółek,
3. wpływ programów i kampanii inicjowanych przez poszczególne spółki DANONE na podnoszenie świadomości żywieniowej i ekologicznej oraz budowanie zdrowego kapitału dla rozwoju społeczeństw przy odpowiedzialnym wykorzystaniu zasobów naturalnych na podstawie przykładów działań spółek DANONE.

Wpływ działalności operacyjnej spółek DANONE w Polsce został skwantyfikowany z wykorzystaniem modelu przepływów międzygałęziowych Leontiefa. Odzwierciedla on zależności między poszczególnymi gałęziami gospodarki i pozwala oszacować, jakie efekty w całej gospodarce generuje działalność danego podmiotu w takich kategoriach, jak: wartość dodana, zatrudnienie, dochody gospodarstw domowych.

ANALIZAMI ZOSTAŁY OBJĘTE NASTĘPUJĄCE SPÓŁKI:

- **ŚWIEŻE PRODUKTY MLECZNE**
spółka Danone Sp. z o.o., zajmująca się produkcją i sprzedażą świeżych produktów mlecznych,
- **WODA I NAPOJE**
spółka Żywiec Zdrój S.A. oraz spółka Womir-Spa Sp. z o.o., zajmujące się produkcją i sprzedażą wody i napojów,
- **ŻYWNOŚĆ DLA NIEMOWLĄT I MAŁYCH DZIECI**
spółka NUTRICIA Polska Sp. z o.o. zajmująca się sprzedażą produktów spożywczych dla niemowląt i małych dzieci oraz spółka NUTRICIA Zakłady Produkcyjne Sp. z o.o. zajmująca się produkcją artykułów spożywczych dla niemowląt i małych dzieci,
- **ŻYWIENIE MEDYCZNE**
Nutricia Medyczna zajmująca się dostarczaniem specjalistycznych preparatów odżywczych i serwisu edukacyjnego z zakresu żywienia medycznego oraz spółka Nutrimed Sp. z o.o. realizująca usługę żywienia dojelitowego w warunkach domowych.

Wyniki zastosowanego modelu ekonomicznego obrazują efekty działalności wymienionych spółek w 2016 roku. Do kalkulacji zostały wykorzystane dane finansowe za 2016 rok dostarczone przez spółki DANONE oraz tablice przepływów międzygałęziowych za 2010 rok opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny w 2014 roku. Publikacja nowych tablic następuje co pięć lat, zatem są to najbardziej aktualne dostępne tablice.

Wpływ wybranych produktów oraz projektów spółek DANONE został oszacowany na podstawie informacji przekazanych przez spółki DANONE oraz danych statystycznych z publicznie dostępnych źródeł. Wyliczenia w raporcie opierają się na danych dostarczonych przez spółki DANONE. Za kompletność i poprawność danych odpowiadają spółki DANONE.

Analizy, których podsumowanie przedstawiono w niniejszym raporcie zostały przeprowadzone przez zespół Sustainability Consulting Central Europe z Deloitte Advisory Sp. z o.o. w okresie kwiecień – wrzesień 2017 roku. Za koordynację prac po stronie spółek DANONE odpowiadał zespół Centrum Korporacyjnego spółek DANONE (General Secretary Nordics, Poland & Baltics).

PRZYPISY

1. Indeks Efektywnej Reputacji jest międzynarodowym standardem przy użyciu którego dokonuje się oceny firm przez pryzmat 3 kluczowych czynników: przywództwo i sukces, uczciwość wobec konsumentów, odpowiedzialność publiczna. Przedstawione wyniki pochodzą z badania przeprowadzonego w czerwcu 2017 roku przez MillwardBrown.
2. Kategoria „odpowiedzialność publiczna” jest definiowana w Indeksie Efektywnej Reputacji jako: angażowanie się w działania pro-społeczne, dbałość o środowisko naturalne oraz wspieranie słusznych idei.
3. GUS (2017). Podstawowe dane dotyczące zasięgu ubóstwa w Polsce w 2016 r.
4. Zgliczyński W. S. (2017). Nadwaga i otyłość w Polsce, Biuro Analiz Sejmowych.
5. www.naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C409246%2Cnizp-pzh-w-polsce-odsetek-chorych-na-cukrzyce-siega-8-proc.html
6. Model oparto na najbardziej aktualnych tablicach przepływów międzygałęziowych w bieżących cenach bazowych dla produkcji krajowej w 2010 r., opublikowanych przez GUS w 2014 r.
7. www.gazetaprawna.pl/artykuly/986276,bogucki-wydatki-na-rolnictwo-wzrosna-w-2017-r-o-15-proc.html
8. Główny Urząd Statystyczny: liczba bezrobotnych wyniosła 29 135, stan na IX 2017.
9. Emmerson Evaluation, E-Valuer Index 2016, Analiza cen transakcyjnych i prognozy dla rynku nieruchomości mieszkaniowych w Polsce – rynek pierwotny i wtórny, marzec 2016.
10. Ministerstwo Rozwoju, Raport Rodzina 500+. Stan na 31 lipca 2017.
11. Główny Urząd Statystyczny: liczba bezrobotnych mężczyzn wyniosła 5 631, stan na IX 2017.
12. www.wiadomosci.onet.pl/kraj/rzad-przedluzyl-program-dozywiania-na-lata-2014-2020/244c6
13. www.blizejbiznesu.pl/firmy-budzet-panstwa-traca-otylosci-polakow-nawet-kilkanascie-miliardow-rocznie/
14. Główny Urząd Statystyczny: liczba zatrudnionych mężczyzn w Jeleśni wyniosła 3279; liczba zatrudnionych mężczyzn w Mirosławcu wyniosła 748, stan na VII 2017.
15. Przyjęta średnia cena wyprawki szkolnej: 800 zł.
16. www.opole.pl/dzial/samorzad/finanse/budzet-miasta-opola/
17. www.katowice.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_slaskie/portret_wojewodztwa/wojewodztwo_slaskie.pdf
18. Główny Urząd Statystyczny: Żłobki i kluby dziecięce w 2016 r. – stan VII 2017 r.; przyjęty średni koszt pobytu jednego dziecka w opolskim przedszkolu: 1400 zł/mc
19. www.slaskie.pl/strona_n.php?jezyk=pl&grupa=10&art=9203
20. Dane za 07.2017, www.stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/liczba-bezrobotnych-zarejestrowanych-oraz-stopa-bezrobocia-wedlug-wojewodztw-podregionow-i-powiatow-stan-w-koncu-lipca-2017-r-,2,60.html
21. Regionalny Program Przeciwdziałania Nadwadze, Otyłości i Cukrzycy w województwie śląskim na lata 2017-2020.
22. Uwzględnione podatki: zaliczki na podatek PIT, CIT (część bieżąca), VAT (podlegający wpłacie do Urzędu Skarbowego za 2016 rok), podatek od środków transportowych, podatek od nieruchomości, opłata za użytkowanie wieczyste, opłaty skarbowe, opłaty środowiskowe. Wskazane kwoty uwzględniają odpowiednie odliczenia udziałów dla jednostek samorządu terytorialnego.
23. Dotyczy kosztów ponoszonych przez miasto, stanowiących 76 procent łącznej kwoty; www.um.warszawa.pl/budzetwpigulce/2017-budzet-pomoc-spoieczna
24. www.katowice.wyborcza.pl/katowice/1,72739,21192567,sciezka-rowerowa-za-10-mln-zl-polaczy-tychy-i-bierun.html
25. www.opole.pl/dzial/samorzad/finanse/budzet-miasta-opola/
26. Sprawozdanie nr 1/2017 Wójt Gminy Jeleśnia z dnia 29 marca 2017 r. Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Jeleśnia za 2016 rok.
27. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Węgierska Góra za 2016 r.
28. www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa/Platnosci-bezposrednie/Platnosci-bezposrednie-w-2017-r
29. Fundacja Nutricia, Instytut Matki i Dziecka, 2017, Kompleksowa ocena sposobu żywienia dzieci w wieku od 5. do 36. miesiąca życia – badanie ogólnopolskie, 2016.
30. ibidem.
31. ibidem.
32. Guelinckx i wsp. Spożycie wody i napojów u dzieci i młodzieży w 13 krajach. Eur J Nutr 2015; doi:10.1007/s00394-015-0955-5
33. Merytoryczną podstawę wydawanych przez Instytut opinii stanowią aktualne przepisy prawa obowiązujące w Polsce oraz w Unii Europejskiej, standardy medyczne i zalecenia dotyczące niemowląt, dzieci, kobiet w okresie ciąży i laktacji, wytyczne konsultanta krajowego do spraw pediatrii i neonatologii oraz towarzystw pediatrycznych, a także zbiektywizowane wyniki badań naukowych.
34. Ogólnopolskie badanie nad zawartością wapnia i witaminy D w dietach dzieci w wieku 4 lat, *Pediatrya Współczesna Gastroenterologia, Hepatologia i Żywnienie Dziecka*, 2006; 8: 107-109.
35. Płudowski P. i wsp. (2014). Ocena stanu zaopatrzenia w witaminę D w populacji osób dorosłych w Polsce; *Standardy Medyczne/ Pediatrya T.* 11 609-617
36. Czyli np. 150 g jogurtu lub kefiru, 200 ml mleka lub maślanki.
37. Stanowisko zespołu ekspertów dotyczące zapobiegania niedoborom wapnia w diecie Polaków oraz roli produktów mlecznych, w tym jogurtu, w zdrowym żywieniu, podjęte w wyniku spotkania grona ekspertów towarzystw i instytutów naukowych zorganizowanego przez Komitet Żywnienia Człowieka PAN oraz Polskie Towarzystwo Nauk Żywnieniowych dnia 3 września 2013 roku. Zasady Zdrowego Żywnienia związane z Piramidą Zdrowego Żywnienia i Aktywności Fizycznej Dzieci i młodzieży Instytutu Żywności i Żywnienia. Zgodnie z tymi zasadami należy codziennie wypijać co najmniej 2-4 szklanki mleka, które można zastąpić jogurtem naturalnym, kefirem i - częściowo serem, więcej informacji na: www.izz.pl.
38. Ogólnopolskie badania żywieniowe na grupie dzieci w wieku 4 lat, 2007 r.
39. ibidem.
40. Oszacowano na podstawie zalecanego dziennego spożycia wapnia według Norm Żywnienia RDA dla populacji polskiej z 2012 r.
41. 10,4% na podstawie: Żywiec Zdrój za Nielsen - Panel Handlu Detalicznego, Cała Polska (jako suma rynków: Supermarkety, Supermarkety, Dyskonty, Sklepy spożywcze - Duże, Średnie, Małe, Sieci Chemiczne, Sklepy Winno-Cukiernicze, Stacje Benzynowe i Kioski); udział wolumenowy, w 2016 w kategorii Napoje bezalkoholowe
42. MillwardBrown dla Żywiec Zdrój, tracking wód butelkowanych, 1.02-18.12.2016, CAWI, n=2192, osoby w wieku 18-55 kupujące wodę butelkowaną przynajmniej raz w tygodniu, na podstawie pytania: "Którą markę wody butelkowanej kupuje Pan(i) najczęściej?" - spontaniczna znajomość marki na poziomie 79%
43. MillwardBrown dla Żywiec Zdrój, tracking wód butelkowanych, 1.02-18.12.2016, CAWI, n=2192, osoby w wieku 18-55 kupujące wodę butelkowaną przynajmniej raz w tygodniu. Darzona największym zaufaniem wśród producentów wody (40% wskazań), Wyróżniająca się jakością (42%), O najlepszym smaku i naturalnym pochodzeniu (odpowiednio 30% oraz 46% odpowiedzi).
44. Standardy leczenia żywieniowego w pediatrii 2017 red. J. Książyk, PZWL, Warszawa 2017.

PRZYPISY

45. Ferreira-Pêgo et al. Total fluid intake and its determinants: cross-sectional surveys among adults in 13 countries worldwide. *Eur J Nutr* 2015 54 Suppl (2): S35-43.
46. ibidem.
47. TNS w 2014 r. na zlecenie Żywiec Zdrój (2014). U&A 2014 Beverages in Poland.
48. ibidem.
49. ibidem.
50. J.D. Stookey, J. Koenig, 2015, Advances in water intake assessment, *European Journal of Nutrition*, Vol 54/2.
51. TNS w 2014 r. na zlecenie Żywiec Zdrój (2014).
52. Guelinckx et al. Intake of water and different beverages in adults across 13 countries. *Eur J Nutr* 2015 54 Suppl (2): S45-55.
53. Dotyczy norm dla pestycydów w warzywach. Żywność dla niemowląt i małych dzieci spełnia specjalne normy jakościowe, wynikające z przepisów prawa europejskiego i krajowego. Normy te są o wiele bardziej restrykcyjne w porównaniu z żywnością ogólnego przeznaczenia.
54. Zakładając, że stanowią 70 proc. konsumpcji warzyw i owoców zalecanych przez dietetyków dla tej grupy wieku.
55. Weker H. i wsp.: „Kompleksowa ocena sposobu żywienia dzieci w wieku od 5 do 36 miesiąca w Polsce”; Instytut Matki i Dziecka we współpracy z Fundacją NUTRICIA, 2016.
56. ibidem.
57. ibidem.
58. Wśród mleek następnych, na podstawie badania TNS Polska S.A. z maja 2017 r., błąd statystyczny badania do 5,6%.
59. Smorzewska-Czupryńska B., Ustymowicz-Farbiszewska J., Rygorczuk B., Maksymowicz-Jaroszuk J., Karczewski J., Wartość energetyczna i zawartość podstawowych składników odżywczych w dietach 2 i 3-letnich dzieci uczęszczających do żłobków w Białymstoku, *Bromat. Chem. Toksykol.* – XLIV, 2011, 3, str. 380-384.
60. Von Meyenfeldt M. Cancer-associated malnutrition: an introduction. *Eur J Oncol Nurs.* 2005;9 Suppl 2: S35-8.
61. Standardy leczenia żywieniowego w onkologii. Nowotwory. *Journal of Oncology* 2015: 65 (4): 321.
62. Nitenberg G, Raynard B., 2000, Nutritional support of the cancer patient: issues and dilemmas. *Critical Reviews in Oncology/Hematology* 34.
63. Mosselman MJ et al., 2013, Malnutrition and Risk of Malnutrition in Patients With Stroke: Prevalence During Hospital Stay. *Journal of Neuroscience Nursing.* 2013 Aug;45(4).
64. Fozia Khan et al., 2015, Assessment of Nutritional Status of Alzheimer Patients in Riyadh, Saudi Arabia. *IJHSR.* Year: 2015, Volume: 5, Issue: 10; Gillette-Guyonnet S, Nourhashemi F, Andrieu S, de Glizezinski I, Ousset PJ, Riviere D, et al., 2000, Weight loss in Alzheimer disease. *Am J Clin Nutr* 2000;71; White H, Pieper C, Schmader K., 1998, The association of weight change in Alzheimer's disease with severity of disease and mortality: a longitudinal analysis. *J Am Geriatr Soc* 1998;46; Gillette-Guyonnet S, Abellan Van Kan G, Alix E, Andrieu S, Belmin J, Berrut G, et al., 2007, IANA (International Academy on Nutrition and Aging) Expert Group: weight loss and Alzheimer's disease. *J Nutr Health Aging*, 11.
65. Badanie „Ocena satysfakcji pacjentów i ich opiekunów z usług świadczonych przez Nutrimed” przeprowadzone przez Millward Brown w okresie sierpień-wrzesień 2016 r. na grupie 400 pacjentów i ich opiekunów, klientów firmy Nutrimed, metodą wywiadów telefonicznych CATI na terenie całej Polski.
66. ibidem.
67. ibidem.
68. www.laboratoria.net/aktualnosci/_item,26711,print,1.html
69. Nitenberg G, Raynard B., 2000, Nutritional support of the cancer patient: issues and dilemmas. *Critical Reviews in Oncology/Hematology* 34.
70. Badanie „Ocena wpływu kampanii żywienia medycznego” przeprowadzone przez MillwardBrown w dniach 30.03-1.04.2016 r. (pre-test) oraz Combine w dniach 27-31.01.2017 r. (post-test) na reprezentatywnej grupie 400 Polaków w wieku od 25 do 65 lat, metodą ankiety internetowej (CAWI).
71. ibidem.
72. ibidem.
73. W 2015 roku DANONE w czwartej edycji zestawienia firm odpowiedzialnych społecznie został uhonorowany najwyższym wyróżnieniem - złotym Listkiem CSR Tygodnika Polityka i firmy doradczej Deloitte. W kolejnych edycjach rankingu także otrzymuje wyróżnienia. Badanie to jest opracowywane według wytycznych normy ISO 26000 w siedmiu obszarach: ład korporacyjny, prawa człowieka, zachowania wobec pracowników, ochrona środowiska, dbałość o klienta, uczciwość biznesowa i zaangażowanie społeczne. W Indeksie Efektywnej Reputacji wg MillwardBrown, wszystkie spółki DANONE znajdują się w top 20 firm w Polsce uznawanych za najbardziej odpowiedzialne społecznie. Niekwestionowanym liderem pozostaje Żywiec Zdrój (Za: MillwardBrown, Indeks Efektywnej Reputacji, Lipiec 2017, n=1500)
74. Fundacja Nutricia, Instytut Matki i Dziecka, 2017, Kompleksowa ocena sposobu żywienia dzieci w wieku od 5. do 36. miesiąca życia – badanie ogólnopolskie, 2016.
75. Najwyższa Izba Kontroli, Informacja o wynikach kontroli realizacji zadań w zakresie zapobiegania nadwadze i otyłości u dzieci i młodzieży szkolnej.
76. Według badań (wywiady z wychowawcami klas 1-6 szkół podstawowych) przeprowadzonych w kwietniu 2011 r. przez MillwardBrown SMG/KRC na zlecenie firmy Danone i Banków Żywności: w blisko 40% klas 1-6 w polskich szkołach podstawowych są dzieci, które nie jedzą drugiego śniadania.
77. J.D. Stookey, J. Koenig, 2015, Advances in water intake assessment, *European Journal of Nutrition*, Vol 54/2.
78. I. Guelinckx, 2015, Intake of water and beverages of children and adolescents in 13 countries, *European Journal of Nutrition*, Vol 54/2.
79. Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród placówek przedszkolnych biorących udział w programie.
80. ibidem.
81. ibidem.
82. ibidem.
83. www.onkologia.org.pl/nowotwory-zlosliwe-ogolem-2/
84. Zagrożające zdrowiu niedożywienie to BMI niższe od 18,5 kg/m lub niezamierzona utrata masy ciała o więcej niż 10 proc. w ciągu 3–6 miesięcy przed rozpoczęciem leczenia.
85. Badanie „Ocena satysfakcji pacjentów i ich opiekunów z usług świadczonych przez Nutrimed” przeprowadzone przez Millward Brown w okresie sierpień-wrzesień 2016 r. na grupie 400 pacjentów i ich opiekunów, klientów firmy Nutrimed, metodą wywiadów telefonicznych CATI na terenie całej Polski.
86. Woda pomaga w utrzymaniu prawidłowych funkcji fizycznych i poznawczych, jeśli spożywamy jej co najmniej 2 litry dziennie, z różnych źródeł. Dla zachowania zdrowia ważna jest także zrównoważona i zbilansowana dieta oraz zdrowy tryb życia
87. www.zpk.com.pl/galerie/zaleczanski-park-krajobrazowy?id=166
88. www.cotg.pttk.pl/gsb/regulamin.html
89. Pracownia Hydrologii i Gospodarki Wodnej, Zasoby Wodne, Uniwersytet Łódzki, www.hydro.geo.uni.lodz.pl/index.php?page=zasoby-wodne
90. Antal, Najbardziej Pożądani Pracodawcy w opinii Specjalistów i Menedżerów – 7. Edycja <https://antal.pl/trendy/raporty-rynku-pracy/18-najbardziej-pozadani-pracodawcy-w-opinii-specjalistow-i-menedzerow-3>

